

Stichting Pallas

Jaarverslag 2021

INHOUD

A	Bestuursverslag	
	Voorwoord	2
A1	Algemeen	3
1.1	Algemene gegevens	3
1.2	Juridische structuur	3
1.3	Onze missie, visie en doelstelling	3
1.4	Organisatie	5
1.5	Samenstelling College van Bestuur	7
1.6	Scholen	7
1.7	Code Goed Bestuur	8
1.8	Klachten	8
1.9	Horizontale dialoog en verbonden partijen	8
1.10	Maatschappelijke thema's	8
A2	Leerlingenaantallen	9
A3	Personele kengetallen	11
A4	Verantwoording van het beleid	14
4.1	Onderwijs en kwaliteit	14
4.2	Personeel en professionalisering	21
4.3	Huisvesting en facilitaire zaken	25
4.4	Financieel beleid	27
A5	Verantwoording van de financiën	32
A6	Continuïteitsparagraaf	37
6.1	Financieel toekomstperspectief	37
6.2	Risico's en onzekerheden, administratieve organisatie	39
A7	Kengetallen en grafieken	41
A8	Instellingsgegevens	43
B	Jaarrekening 2021	
B1	Grondslagen	45
B2	Balans per 31 december 2021	49
B3	Exploitatieoverzicht 2021	51
B4	Kasstroomoverzicht over 2021	52
B5	Toelichting op de balans per 31 december 2021	53
B6	Niet in de balans opgenomen verplichtingen (passief)/niet uit de balans blijvende rechten (actief)	57
B7	Toelichting op de exploitatierekening over 2021	58
B8	(Voorstel) bestemming van het exploitatiesaldo	62
B9	Gebeurtenissen na balansdatum	63
B10	Overzicht verbonden partijen	63
B11	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector	64
C	Overige gegevens	
C1	Controleverklaring	66
D	Bijlage	
	Bijlage 1 Jaarverslag Raad van Toezicht	
	Bijlage 2 Jaarverslag GMR	
	Bijlage 3 overzicht scholen Stichting Pallas	
	Tekenblad	

Bestuursverslag 2021

Stichting Pallas

Voorwoord

Voor u ligt het bestuursverslag van Stichting Pallas over het kalenderjaar 2021, het tweede uitvoeringsjaar van ons strategisch beleidsplan “Maatschappelijk kunstenaarschap” (2020-2024). Het kunstenaarschap is in 2021 behoorlijk op de proef gesteld. De steeds weer wisselende maatregelen rondom het coronavirus hebben voor veel onrust gezorgd in de scholen. De polarisering die zichtbaar werd in de samenleving ten aanzien van alle maatregelen popte ook regelmatig op in de scholen. In alle Pallasscholen zijn uitbraken geweest van het virus. De leerkrachten en leerlingen zijn er in meer of mindere mate ziek van geworden en hebben een periode in quarantaine gezeten. Dit heeft gezorgd voor veel onderbrekingen van het onderwijsproces. Gezien het lerarentekort was vervanging soms ook niet meer te organiseren en hebben veel zittende leerkrachten extra werkzaamheden op zich genomen.

Ondanks dit bijzondere jaar is er gewerkt aan het “Maatschappelijk kunstenaarschap”. Door de periodes van afstandsonderwijs was er behoefte aan samen spelen en samen leren, bewegend leren, zingen, kunstvakken en het vieren van jaarfeesten. De kracht van het fysieke onderwijs waar de leerkracht als een kunstenaar het onderwijs vorm geeft werd in alle vormen zichtbaar en dankbaar ontvangen. De digitale vaardigheden van alle medewerkers zijn gedurende 2021 enorm vergroot en daar wordt ook nu optimaal gebruik van gemaakt. De relatie met de ouders is opnieuw vormgegeven na een periode van afstand door de maatregelen.

De stichting is groeiende en in 2021 waren op tien van de zeventien scholen ontwikkelingen op het gebied van huisvesting, renovatie, locatie uitbreiding of nieuwbouw. Er werden beleidstukken vastgesteld op het gebied van financiën, P&O en kwaliteit. Er werd gewerkt aan onderwijsvernieuwing en professionalisering binnen en buiten de scholen. Op de Driestroom in Den Bosch werd het project Samen Opleidend Leren, een samenwerking tussen de Hogeschool Leiden waar studenten in de scholen worden opgeleid tot leerkracht, verder uitgebreid naar andere Pallasscholen.

Ik ben trots op de inzet van het hele personeel gedurende dit jaar, personeel wat zich steeds weer met hernieuwde energie schikte in nieuwe situaties met nieuwe richtlijnen en de moed niet opgaven. Gelukkig leren kinderen niet alleen op school maar zeker ook uit het hele leven zelf. Ondanks dat werden de echte ontmoetingen gemist in de hele schoolgemeenschap. We zien uit naar 2022 met veel inspirerende ontmoetingen tussen leerlingen, leraren, ouders, buurtgenoten en alle andere mensen die graag onze scholen bezoeken.

Ik nodig u hierbij van harte uit om dit bestuursverslag van Stichting Pallas te lezen.

WANDA KASBERGEN
BESTUURDER PALLAS

1 Algemeen

1.1 Algemene gegevens

Naam:	Stichting Pallas
Bezoekadres:	Bronkhorstingel 11
Telefoon:	0413-230008
E mail:	info@stichtingpallas.nl
Website:	www.stichtingpallas.nl
KvK nummer:	09115973
Bestuursnummer:	41246
Contactpersoon:	Sandra Pennings

1.2 Juridische structuur

Stichting Pallas verenigt zeventien vrijescholen voor basisonderwijs in Midden- en Zuid-Nederland. De Pallasscholen maken deel uit van de groep van ruim negentig vrijescholen in Nederland. De Nederlandse vrijescholen maken deel uit van een wereldwijde beweging van vrijescholen die zich laat inspireren door de menskundige inzichten van Rudolf Steiner. De Pallasscholen voldoen aan de wettelijke criteria (zoals deze door de overheid worden gesteld) en hebben allen een basisarrangement. De scholen committeren zich aan de kerndoelen van het basisonderwijs. Deze zijn voor de vrijescholen beschreven in de publicatie *'Ik zie rond in de wereld'* (2006).

De Pallasscholen worden bekostigd vanuit de rijksbijdragen voor het Primair Onderwijs. Deze bestaan uit personele subsidies, materiële subsidies en eventuele doelsubsidies. Daarnaast ontvangen de scholen diverse andere subsidies en schenkingen, o.a. van de Stichting Vrienden van Pallas.

Elke school heeft een eigen financiële administratie en investerings- en exploitatiebegroting. Ook heeft elke school een eigen en herkenbare vermogenspositie. Samen vormen deze vermogens het totale vermogen van Stichting Pallas.

1.3 Onze missie, visie en doelstelling

In onze missie beschrijven we ons bestaansrecht. De missie vertelt in algemene zin waar we voor staan. De missie van Stichting Pallas is statutair vastgelegd in de doelstelling (artikel 2 van de statuten):

De stichting heeft ten doel:

- het geven van onderwijs op basis van het antroposofische mensbeeld;
- het in stand houden en bevorderen van het vrijeschoolonderwijs in Midden- en Zuid-Nederland;
- het leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling van de vrijeschoolpedagogiek en -didactiek;
- en voorts al wat met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

- het oprichten en beheren van scholen;
- het samenwerken met de overheid en met andere onderwijsinstellingen, organisaties en (rechts)personen die eenzelfde dan wel aanverwant doel nastreven;
- alle overige middelen die voor het realiseren van het doel bevorderlijk kunnen zijn.

We verzorgen onderwijs met als basis de antroposofische menskunde

Het vrijeschoolonderwijs is geïnspireerd door de antroposofie. Heel kort gezegd gaat de antroposofie ervan uit dat ieder mens een eigen levensweg bewandelt. Daarbij maak je zowel een lichamelijke als geestelijke als emotionele ontwikkeling door. Onderwijs is binnen deze visie dus toekomstgericht. Bij kinderen op de basisschool is dat eerste wel duidelijk zichtbaar: zij groeien van kleine kleuter tot bijna-puber. De pedagogische uitgangspunten van het vrijeschoolonderwijs zijn gericht op de ontwikkeling van de individuele kwaliteiten van het kind.

We bieden eigentijds en zich ontwikkelend onderwijs

De samenleving is voortdurend in ontwikkeling. Vanuit een wakkere en open houding van schoolleiders en leerkrachten vindt onderzoek plaats om, daar waar relevant, nieuwe wetenschappelijke inzichten toe te passen. Deze

dynamiek leidt tot eigentijds en zich ontwikkelend vrijeschoolonderwijs, waarbij alle leerlingen actief en betrokken zijn.

De leerkracht is de schepper van het onderwijs

Onze betrokken leerkrachten werken vanuit persoonlijk leiderschap. Ze groeien meerdere jaren mee met dezelfde klas en verdiepen zich voortdurend in nieuwe lesinhouden. Steeds opnieuw de verbinding maken met vertelstof, passend bij de leeftijdsfase van leerlingen en het ontwerpen van lessen draagt bij aan de levendigheid van het onderwijs. Bij nieuwe lesstof raakt ook de leerkracht zelf opnieuw geïnspireerd en 'in ontwikkeling'. Dit heeft een aanstekelijke werking op de leerlingen.

We vormen een lerende organisatie, we leren met en van elkaar

We vormen een lerende organisatie die haar medewerkers in staat stelt zich te ontwikkelen door scholing, reflectie en onderzoek.

We staan actief en zichtbaar in de wereld

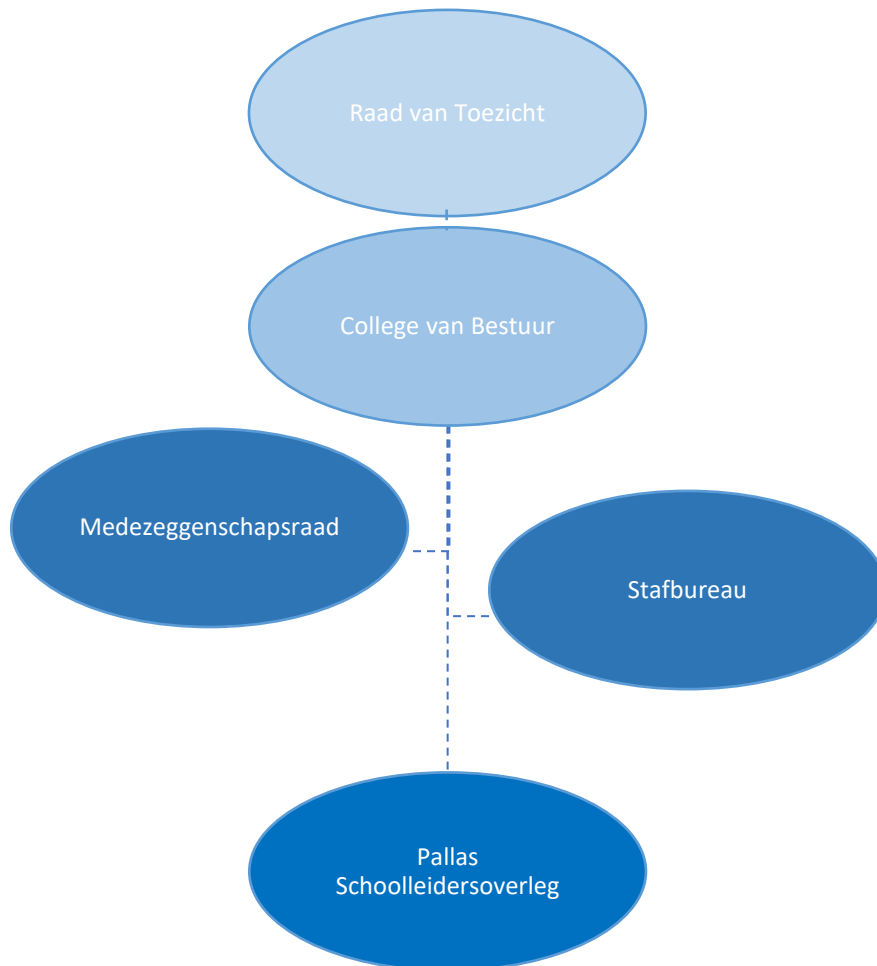
We verbinden ons actief met de samenleving, zowel met de omgeving van de school als, in bredere zin, met onderwijs, politiek en wetenschap. We maken de meerwaarde van het vrijeschoolonderwijs zichtbaar en komen, daar waar nodig, op voor onze pedagogische ruimte. We werken intensief samen met de Vrijeschool Pabo van Hogeschool Leiden (ten aanzien van de academische opleidingsschool), het lectoraat Waarde(n) van het Vrijeschoolonderwijs, de Vereniging van vrijescholen, andere vrijeschoolbesturen in Nederland, de schoolbegeleidingsdienst, de PO-Raad, gemeentes en samenwerkingsverbanden.

Voor meer informatie, zie ons strategisch beleidsplan op www.stichtingpallas.nl

1.4 Organisatie

De centrale organen van Stichting Pallas zijn: de Raad van Toezicht, het College van Bestuur, het Pallas schoolleidersoverleg (PSO), het stafbureau en de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad.

Binnen Pallas heeft elke school een schoolleider die het schoolteam aanstuurt en de verantwoordelijkheid draagt voor de voortgang en kwaliteit van het onderwijs. De schoolleider werkt onder leiding en aansturing van de bestuurder (College van Bestuur) die de eindverantwoordelijkheid heeft binnen de stichting. De bestuurder en de schoolleiders worden ondersteund door de staffunctionarissen op de beleidsgebieden onderwijs, personeel, huisvesting, ICT en financiën. Schoolleiders, bestuurder en staffunctionarissen stemmen hun werkzaamheden af in het Pallas Schoolleiders Overleg (PSO).

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht werd in 2021 gevormd door 6 (tijdelijk 8) personen.

Mw. C. Veldkamp	voorzitter
Mw. W. Groot	vicevoorzitter
Mw. R. van der Heijden	lid tot 1 oktober 2021
Mw. S. Pot	lid

Mw. M.L. Dibbets	lid vanaf 1 september 2021
Mw. W. Broekhuijsen	lid vanaf 1 september 2021
Dhr. M. Wiggers de Vries	lid
Dhr. M. van de Lisdonk	lid

De leden van de Raad van Toezicht bekleedden in 2021 de volgende (neven)functies:

Mw. C. Veldkamp

- Vicevoorzitter bij de Raad van Toezicht van VSNON in Zutphen
- Adviseur bij CPS onderwijs ontwikkelingen en advies in Amersfoort

Mw. W. Groot

- Bestuurslid Antroposana in Zeist
- Voorzitter Europese federatie van antroposofische patiëntenbewegingen
- Bestuurslid RTV Arnhem
- Bestuurslid Rotaryclub Arnhem
- Bestuurslid Evangelisch-Lutherse kerk Arnhem
- Voorzitter Raad van Toezicht Stichting VASTGOED NON NOBIS
- Eigenaar GROOT in advies
- Bestuurslid VU vereniging
- Voorzitter Raad van Toezicht Stichting voor Voortgezet Vrijeschoolonderwijs Noord-Holland

Mw. R. van der Heijden

- Advieswerk voor schoolbesturen namens a/s Works (incidenteel)

Mw. S. Pot

- Innovatie en organisatie adviseur CED-Groep

Mw. M.L. Dibbets

- Manager Control, Finance & IT Abrona

Mw. W. Broekhuijsen

- Bestuurder Bibliotheek West-Achterhoek
- Voorzitter Stichting 't Brewinc
- Voorzitter Raad van Toezicht Athena Vrijescholen
- Lid Raad van Advies Heiligenbeeldenmuseum
- Voorzitter regiegroep bestrijding Laaggeletterdheid Gelderland
- Lid taskforce Vereniging Openbare Bibliotheken

Dhr. M. Wiggers de Vries

- Directeur Expertise en Revalidatie bij de Zorggroep in Venlo.

Dhr. M. van de Lisdonk

- Interim voorzitter Centrale Cliëntenraad Stichting Groenhuysen
- (Interim) portefeuillesecretaris bedrijfsvoering IVO Rechtspraak
- Lid Raad van Toezicht Congregatie Zusters Franciscanessen van Oirschot

De voornaamste terugkerende punten voor overleg zijn:

- Informatie over de vorderingen en resultaten van de stichting en van de scholen
- Toezicht op besteding van de middelen
- Informatie vanuit de geledingen

Een greep uit de belangrijkste onderwerpen die in 2021 aan de orde zijn gekomen:

- COVID19 aandacht voor de gevolgen voor de organisatie en het onderwijs
- Goedkeuring van jaarrekening en bestuursverslag 2020
- Goedkeuring van de kaderbrief 2022 en begroting 2022
- Reflectie op de Pallasdoelen, halverwege het jaar

Zie bijlage 1 voor het jaarverslag Intern Toezicht.

Medezeggenschap

Iedere school heeft een medezeggenschapsraad, waarin ouders en medewerkers zijn vertegenwoordigd. Pallas-breed functioneert een Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR). Hierin hebben drie ouders en drie medewerkers zitting die elk een regio/cluster binnen Pallas vertegenwoordigen. De clusters bestaan uit Noord en West (scholen uit Ede, Wageningen, Tiel, Rosendaal, Oosterhout, Nijmegen), Oost (scholen uit Helmond, Eindhoven, Tilburg, Uden, Oss, 's-Hertogenbosch) en Zuid (scholen uit Maastricht, Heerlen, Sittard, Roermond en Venlo). Het jaarverslag van de GMR maakt deel uit van het bestuursverslag en is te vinden in bijlage 2.

1.5 Samenstelling College van Bestuur

Binnen de beheersstructuur van Stichting Pallas bestuurt het College van Bestuur, in de persoon van de bestuurder, de werkorganisatie. De bestuurder is mw. W. Kasbergen. De bestuurder wordt beoordeeld door en legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht.

De bestuurder draagt de eindverantwoordelijkheid, stuurt de schoolleiders aan en geeft dagelijkse leiding aan de staffunctionarissen. De schoolleiders werken samen in het PSO (Pallas Schoolleiders Overleg), een orgaan voor advies en afstemming. Het PSO kwam in 2021 driemaal fysiek bijeen voor een vergadering en drie keer online in verband met de coronamaatregelen. In april was er een studiedag met als thema “de Pallasvloot” en in november was er een gezamenlijk overleg met de RvT, het PSO, de GMR, de staffunctionarissen en de interim bestuurder. Iedere 3 werkweken had de bestuurder werkoverleg met de staffunctionarissen. De bestuurder van Pallas was in 2021 penvoerder van SOL (Samen Opleidend Leren) voor zeven schoolbesturen en de Hogeschool Leiden, een samenwerking tussen zeven vrijeschoolbesturen en de Hogeschool Leiden om de opleiding tot basisschoolleerkracht grotendeels in de school te laten plaatsvinden. Voor Pallas is de Driestroom in Den Bosch opleidingsschool geworden. Tevens is er contact gezocht met de Hogeschool Arnhem-Nijmegen om eenzelfde opleidingstraject te gaan verzorgen voor de locatie Nijmegen. Daarnaast nam de bestuurder deel aan een expertgroep bij de PO-raad, het PO-congres, een leernetwerk van PO-bestuurders en het platform van vrijeschoolbesturen. In 2021 werkte Pallas samen met diverse antroposofische werkverbanden. Aan de Hogeschool Leiden gaf de bestuurder een gastcollege aan de minor Antroposofie. Deze werkzaamheden zijn uitgevoerd binnen de functie van bestuurder en brachten geen extra inkomsten met zich mee. Daarnaast volgde de bestuurder de leergang “Professioneel onderwijsbestuur” bij de TIAS en een intervisietraject “Leidinggeven vanuit essentie”.

1.6 Scholen

Stichting Pallas verenigt zeventien vrijescholen voor basisonderwijs in Midden- en Zuid-Nederland. Meer informatie hierover vindt u op bijlage 3 en op onze website www.stichtingpallas.nl.

Meer informatie over de scholen van stichting Pallas vindt u via www.scholenopdekaart.nl.

1.7 Code Goed Bestuur

Stichting Pallas is ingericht volgens de principes van good governance. Dit betekent dat toezicht en bestuur van elkaar gescheiden zijn, er is sprake van een two-tier model. Het bestuur is in handen van het College van Bestuur. Het toezicht is in handen van de Raad van Toezicht. De bestuurder legt verantwoording af tijdens vergaderingen aan de Raad van Toezicht en tijdens de bilaterale gesprekken met de voorzitter van de Raad van Toezicht. Deze raad ondersteunt en adviseert de bestuurder en houdt toezicht op de kwaliteit van de organisatie. De code van Goed Bestuur van de PO-raad ligt hieraan ten grondslag en wordt volledig gevolgd.

Het Managementstatuut is op te vragen via info@stichtingpallas.nl.

1.8 Klachten

Pallas werkt met een klachtenprocedure en is aangesloten bij de landelijke klachtencommissie. In de procesgang bij klachten kunnen mensen zich wenden tot de Pallasvertrouwenspersoon. Als de klacht niet naar tevredenheid kan worden opgelost, kan de melder een klacht indienen bij Pallas via de interne klachtenprocedure. Stichting Pallas heeft voor behandeling van klachten een externe deskundige die namens Pallas de klachten onderzoekt. Vervolgens is er ook nog een stap mogelijk naar de landelijke klachtencommissie. In 2021 zijn er acht klachten binnengekomen en door de extern adviseur ter hand genomen. Alle klachten waren van ouders en gericht tegen bepaalde regels en uitvoeringen op de betreffende scholen. Alle klachten zijn door de bestuurder naar tevredenheid van de klagende partijen afgehandeld en bij behandeling voorzien van een advies om de kwaliteit van de organisatie te verbeteren. Tevens is er via de Klokkeluidersregeling een melding binnengekomen, dit bleek echter toch een klacht te zijn en is conform de klachtenregeling afgehandeld, dit betrof een melding van een schoolleider. In alle gevallen heeft de bestuurder de betreffende klachten gemeld bij de Raad van Toezicht en de GMR. De vertrouwenspersoon maakte over 2021 zijn jaarverslag dat de bestuurder deelde met Raad van Toezicht en GMR.

De klachtenregeling is te vinden op www.stichtingpallas.nl.

1.9 Horizontale dialoog en verbonden partijen

Stichting Pallas en haar scholen zijn actief in nationale en regionale netwerken. Zo is Pallas lid van de PO-raad, de Landelijke Vereniging van Vrijescholen, het PO-platform voor vrijescholen en de Vereniging Bijzondere Scholen. Belangrijke partners zijn de Begeleidingsdienst Vrijescholen en de Vrijeschool Pabo van Hogeschool Leiden.

De Pallasscholen werken steeds intensiever samen, omdat ze een gezamenlijke verantwoordelijkheid voelen voor goed vrijeschoolonderwijs in onze regio en samen de kansen willen pakken. Samen staan we sterker en kunnen we zaken organiseren die we anders ieder afzonderlijk moeten regelen. De Pallas-academie is daar een goed voorbeeld van. Deze is opgezet met een divers professionaliseringsaanbod voor de medewerkers. Binnen de academie kunnen medewerkers van verschillende Pallasscholen met en van elkaar leren.

Ook werken we samen met 17 gemeenten, 15 samenwerkingsverbanden en de PABO's in de regio en met antroposofische kinderopvang Istia. Bij het merendeel van onze scholen verzorgt Istia de kinderopvang. In Maastricht (Bernard Lievegoedschool), Heerlen (Helianthus), Roermond (Christophorus) en Nijmegen (Meander) werken we samen met het voortgezet vrijeschoolonderwijs. In Tilburg ondersteunt Pallas de start van een vrijeschool voor VO, de start ervan is voorzien met ingang van schooljaar 22-23. In Roermond zijn de drie hoogste klassen van Christophorus gehuisvest bij de bovenbouw op Bisschoppelijk College Broekhin. In Nijmegen vindt er op diverse vlakken uitwisseling plaats tussen Meander en het Karel de Grote College, bijvoorbeeld afstemming tussen de rector van het KGC en de directeur van Meander, afstemming over de overgang van PO naar VO en de organisatie van een gezamenlijke algemene ouderavond over de achtergronden van het vrijeschoolonderwijs. In Uden werkt de Zevenster samen met het Udens College, in september 2021 is de Waldorf stroming van start gegaan.

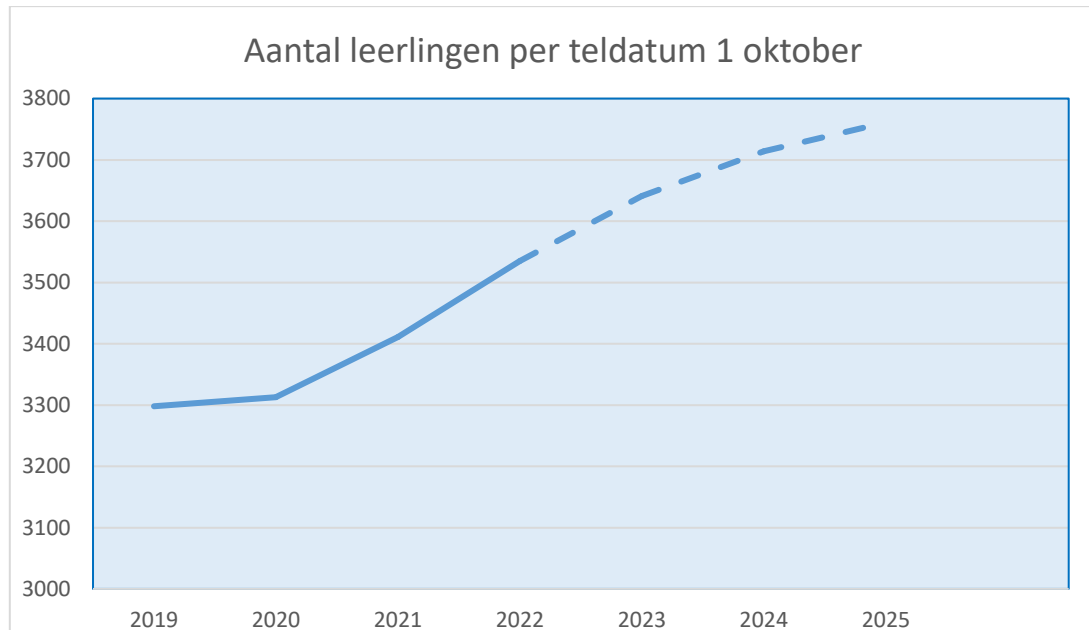
1.10 Maatschappelijke thema's

De volgende thema's zijn terug te vinden:

Passend Onderwijs	pagina 17
Nationaal Programma Onderwijs	pagina 18
Aanpak werkdruk	pagina 22
Strategisch personeelsbeleid	pagina 23
Allocatie van middelen	pagina 30
Onderwijsachterstandsmiddelen	pagina 30

2 Leerlingaantallen

Het vrijeschoolonderwijs is onverminderd populair. Ondanks het feit dat Pallascholen in krimpregio's werken, is er nog steeds sprake van groei. Afgelopen jaar zijn er in totaal 98 kinderen meer dan vorig jaar. In 2021 is het aantal klassen iets gestegen, 51 kleuterklassen en 105 klassen voor klas 1 tot en met 6 (in totaal dus 156 klassen en in 2020 152 klassen). Gedurende het schooljaar 2021-2022 zal het aantal klassen nog toenemen, bijvoorbeeld als gevolg van het openen van een extra kleuterklas of het splitsen van een combinatieklas. Zoals te zien in onderstaande tabel is het aantal kinderen in de leeftijd van 4 tot 8 jaar groter dan het aantal kinderen vanaf 8 jaar, wanneer deze trend zich voortzet zal ook de groei de komende jaren doorzetten.

Op basis van de huidige Pallascholen
---- prognose

Leerlingaantallen 2021

Totaal < 8 jaar	1.772
Totaal > 8 jaar	1.639
Totaal	3.411

jaar	aantal	index
2011	2.514	100
2012	2.618	104
2013	2.643	105
2014	2.766	110
2015	2.888	115
2016	2.951	117
2017	3.058	122
2018	3.234	129
2019	3.298	131
2020	3.313	132
2021	3.411	136

Ontwikkeling klassengrootte

teldatum	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
gem. klassengrootte	23,7	23,8	23,4	23,4	21,6	21,8	22,0
gem. klas 1 t/m 6	26,1	20,2	24,9	25,1	23,7	23,5	23,1
gem. kleuterklas	18,6	19,6	20,4	20,1	17,9	18,5	19,7

Uit de tabel is af te leiden dat de gemiddelde klassengrootte de laatste jaren iets is toegenomen, met name bij de kleuterklassen. De bezetting bij de kleuterklassen per 1 oktober is laag, er wordt bij de formatie van de kleuterklassen vóór aanvang van het schooljaar rekening gehouden met een (aanzienlijke) instroom gedurende het schooljaar. Gemiddeld genomen zijn de klassen kleiner dan de landelijk gemiddelde klassengrootte, in 2020 lag deze op 22,9.

3 Personele kengetallen

Aantal medewerkers

Door het hogere aantal leerlingen, maar ook door aanvullende (project)gelden is het personeelsbestand in 2021 gegroeid. Op 31 december 2020 waren er 395 medewerkers in dienst, op 31 december 2021 zijn dit 414 medewerkers.

Bron: Youforce R-ON-12800-a Personeelssterkte peildatum 31-12-2020/31-12-2021

	aantal medewerkers 31-12-2020	FTE 31-12-2020	Aantal medewerkers 31-12-2021	FTE 31-12-2021
Directie	24	16,2	24	17,2
Onderwijs Ondersteunend Personeel (OOP)	87	47,7	108	60,6
Onderwijzend Personeel (OP)	284	190,4	282	187,6
Totaal	395	254,3	414	265,4

Het aantal medewerkers Onderwijs Ondersteunend Personeel is sterk toegenomen, dit als gevolg van de projectgelden Extra Handen in de klas, Inhaal en Ondersteuningsprogramma's en Nationaal Programma Onderwijs.

	31-12-2020	%	31-12-2021	%	Vershil
Aantal medewerkers man	57	14,4%	57	13,8%	-0,6%
Aantal medewerkers vrouw	338	85,6%	357	86,2%	+0,6%
Totaal	395	100%	414	100%	

Uit de tabel blijkt dat het aantal vrouwen licht is gestegen en het aantal mannen gelijk is gebleven, daardoor is het verschil tussen het percentage mannen en vrouwen groter geworden.

	31-12-2020	%	31-12-2021	%	Vershil
Aantal parttime medewerkers	324	82%	350	84,5%	+2,5%
Aantal fulltime medewerkers	71	18%	64	15,5%	-2,5%
Totaal	395	100%	414	100%	

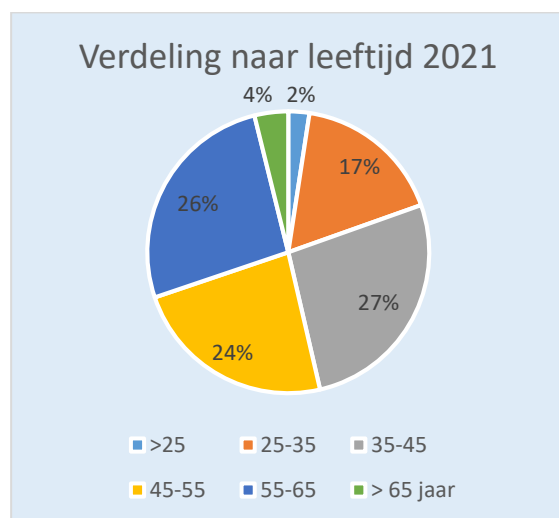
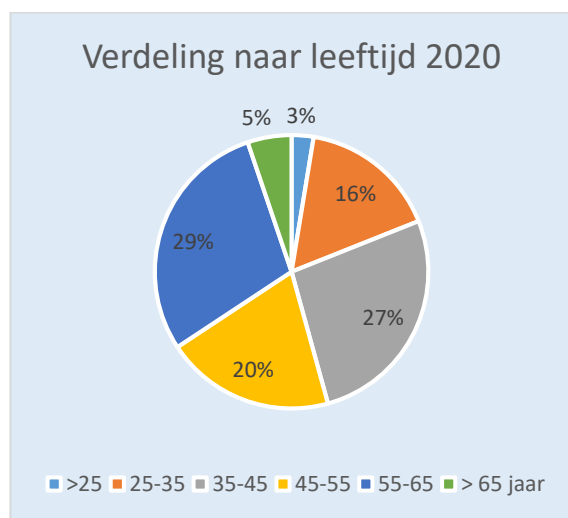
Uit dit overzicht blijkt dat in 2021 het aantal parttime aanstellingen toenam en het aantal fulltime aanstellingen afnam. De verhouding parttime en fulltime medewerkers is daardoor (nog) verder uit elkaar komen te liggen.

Verdeling naar leeftijd

Procentueel gezien is het aantal medewerkers tot 45 jaar in 2021 gelijk gebleven ten opzichte van 2020 (46%). Het aantal medewerkers in de leeftijdsgroep 45-65 jaar (50%) is gestegen met 1% (was 49%). Het aantal medewerkers ouder dan 65 is met 1% afgenomen.

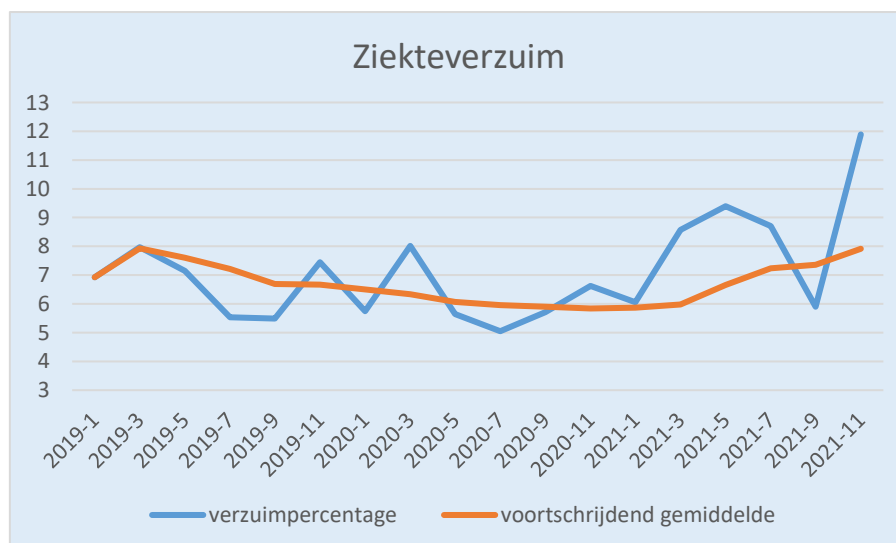
Het aantal medewerkers in de leeftijdsgroep 35-65 jaar is 77% van alle medewerkers, het aandeel medewerkers jonger dan 35 jaar is laag.

De leeftijdsverdeling van de medewerkers binnen Stichting Pallas wijkt enigszins af van het landelijk gemiddelde. Het percentage jongere medewerkers (<35 jaar) is beduidend lager (18%) dan het percentage oudere medewerkers (>55 jaar) (34%) in vergelijking met de landelijke gegevens (24% en 24%) (Bron: Benchmark PO 2020). Deze verdeling heeft in de nabije toekomst grote nadelige financiële consequenties ten gevolge van een wijziging in de bekostiging.

Ziekteverzuim

De afgelopen jaren is er hard gewerkt om het ziekteverzuim terug te dringen, in 2019 is er een nieuw verzuimbeleid opgesteld met als streven een verzuim van maximaal 5%. Door intensieve monitoring en preventieve maatregelen is het gelukt het ziekteverzuim de jaren hierna naar beneden te brengen van 7,3% (2018) naar 5,9% (2020). Door COVID19 (quarantainemaatregelen en de ziekte zelf) was het afgelopen jaar lastig om grip te krijgen op het verzuim en is het ziekteverzuim in 2021 gestegen naar 8,3%.

Aanpak kortdurende vervangingen

Inzake het vervangen van (zieke) medewerkers hebben de Pallascholen sinds schooljaar 2016-2017 flex-medewerkers in dienst. Dit zijn medewerkers die niet ingeroosterd zijn en die ingezet worden bij vervanging bij ziekte of verlof. Zo heeft elke school een kleine eigen 'vervangingscapaciteit' die, als er geen vervanging gevraagd wordt, ingezet wordt ter versterking van het onderwijs.

De ervaringen met de inzet van flex-medewerkers als vervangerspool zijn positief. Flex-medewerkers maken binnen een school vaak een overstap waarbij ze klasseverantwoordelijkheid krijgen en dus niet meer flexibel inzetbaar zijn. We merken dat het vervullen van de vacatures die er als gevolg van deze overstap ontstaan, steeds moeilijker is vanwege het lerarentekort. Mogelijk biedt samenwerking tussen scholen hier een (gedeeltelijke) oplossing voor ('het delen van een flex-medewerker'). Deze optie wordt in 2022 nader onderzocht.

Per 1 januari 2019 is Pallas volledig eigen risicodragend bij het Vervangingsfonds. Om het eigen risico voor ziektevervanging bij een school op te vangen, is er inclusief de aanwezige en in de formatiebegroting opgenomen flex-formatie rekening gehouden met een vervangingsbehoefte van ongeveer 6% van de formatie.

4 Verantwoording van het beleid

4.1 Onderwijs en kwaliteit

Onderwijskwaliteit en kwaliteitscyclus

We geven onze leerlingen een brede en kunstzinnige vorming mee, zodat ze goed toegerust zijn om later tot eigen initiatieven te komen en een steentje kunnen bijdragen aan onze maatschappij. Vrijescholen kennen van oudsher al een breed onderwijsaanbod, dat leerlingen helpt hun talenten te ontdekken. We inspireren onze leerlingen en dagen hen uit zich te ontwikkelen. Er is veel aandacht voor kunstzinnig onderwijs, de wilsontwikkeling en de antroposofische menskunde. We staan voor gezond makend onderwijs. Dit betekent: een gezonde leeromgeving en een gezond gebouw in een duurzame context. We willen investeren in deze onderscheidende kenmerken van ons onderwijs, onder meer door het kunstonderwijs te herijken, onderlinge kennisdeling te bevorderen en medewerkers (bij) te scholen.

Veerkracht en
improvisatievermogen van
alle collega's om ondanks
de continu wisselende
maatregelen rondom
COVID19 goed onderwijs
te geven aan onze
leerlingen

Inspectietoezicht

Het onderwijs verandert met de tijd en draagt bij aan de ontwikkeling van leerlingen met als doel om hen voldoende bagage mee te geven voor hetgeen ze op hun levenspad tegen zullen komen. De kwaliteit van het onderwijs en het toezicht op de kwaliteit ontwikkelt zich mee in wat nodig is voor leerlingen die opgroeien in deze tijd. Dat betekent dat ook het toezicht van de Inspectie met die ontwikkelingen meebeweegt. Besturen zijn verantwoordelijk voor deze kwaliteit. De Pallasscholen hebben de opdracht zich te houden aan het inspectiekader en voldoende resultaten te behalen ten aanzien van de referentieniveaus. De Inspectie velst haar oordeel over de basiskwaliteiten onder andere op de referentieniveaus voor taal en rekenen. Binnen Pallas hebben alle scholen de opdracht om te voldoen aan de basiskwaliteit passend bij de referentieniveaus.

Naast de normering van de Inspectie hebben we als Stichting Pallas eigen ambities. We hebben het diepe verlangen om leerlingen rijke ervaringen mee te geven op onderwijsinhoudelijk én kunstzinnig vlak. Deze ervaringen zijn zowel naar binnen als naar buiten gericht: ze helpen leerlingen hun eigen mogelijkheden ontdekken én ze bevorderen dat leerlingen prettig kunnen samenleven met anderen. Een breed en rijk aanbod stimuleert het denken, voelen, het voorstellingsvermogen en de wil van leerlingen en wekt het verlangen op om 'een verschil te maken'. Vanuit deze basis kunnen leerlingen later zelfstandig en actief in de wereld staan. We vergroten de zichtbaarheid van het vrijeschoolonderwijs in de samenleving en zetten volop in op duurzaamheid.

Als lerende gemeenschap vinden we het belangrijk voortdurend te reflecteren op wat we doen en hoe we van betekenis kunnen zijn. Iedereen levert vanuit de eigen verantwoordelijkheid en bezieling een bijdrage aan de organisatie. Samen onderzoeken we wat werkt en wat beter kan. Hierbij stemmen we steeds goed af op de samenleving, zodat we onze leerlingen goed kunnen voorbereiden op deze tijd en maatschappij.

De brede vorming van het opgroeiende kind kan tot stand komen door een gelijkwaardige ontwikkeling in drie doeldomeinen van het onderwijs:

1. Kwalificatie: het aanbieden en verwerven van kennis, inzichten, houding en vaardigheden die leerlingen voorbereiden op de aansluiting met het vervolgonderwijs.
 2. Socialisatie: de wijze waarop leerlingen en jonge mensen worden ingeleid in de wereld van gewoontes, gedragingen en rituelen, zoals culturele, politieke, sociale, professionele en levensbeschouwelijke tradities en praktijken.
 3. Persoonsvorming: de vorming van het kind en de jonge mens tot zelfstandig, moreel, verantwoordelijk en bovenal volwassen persoon. Ook draait het om de vorming van het individu in relatie tot de sociale gemeenschap.
- Vrijescholen herkennen zich in het belang van een gelijkwaardige ontwikkeling in deze drie doeldomeinen. Het curriculum van de vrijeschool kenmerkt zich door een breed onderwijsaanbod. Ieder kind heeft van zichzelf bepaalde talenten: onze scholen helpen leerlingen deze te ontdekken en te ontwikkelen. Ze bieden ruimte voor verbreding en ontwikkeling van een vrije persoonlijkheid en moedigen aan in cognitieve ontwikkeling, inventiviteit, originaliteit en creativiteit.

Kwaliteitskader en ontwikkelingen

Pallas heeft in het afgelopen jaar een kwaliteitscyclus gemaakt die gebaseerd is op de volgende instrumenten:

- *Strategisch beleidsplan.* Het strategisch beleidsplan (opgemaakt in 2020) is richtinggevend en vormt de basis voor keuzes en beleid op alle Pallasscholen. Iedere school ontwikkelt naar aanleiding van het strategisch beleidsplan een eigen schoolplan met een looptijd van vier jaar. *Schoolplannen* zijn een verdere uitwerking van het strategische beleid, specifiek voor de context en het stadium van ontwikkeling van de individuele school. De uitwerking van het beleidsplan naar de te behalen doelstellingen op de (middel)lange termijn is dus het domein van de individuele school.
- *Schooljaarplangesprekken.* Aan het begin van het schooljaar gaan de bestuurder en de kwaliteitsmedewerker met alle schoolleiders en intern begeleiders in gesprek. Dit wordt georganiseerd in dagdelen waar vier scholen het schooljaarplan presenteren, zodat er met en van elkaar geleerd kan worden. Elke school geeft in de vorm van een presentatie in grote lijnen uitleg over waar de school nu staat, wat de uitkomsten zijn van alle kwaliteitsinstrumenten, welke opdracht er ligt en hoe dit wordt vertaald in het schooljaarplan. Voor het eind van het schooljaar in juni wordt door de kwaliteitsmedewerker naar de instrumenten gekeken die betrekking hebben op de kwaliteitszorg binnen de scholen. Wanneer de resultaten niet voldoende zijn, zal dit worden teruggekoppeld naar de bestuurder. De bestuurder vraagt dan vervolgens de schoolleider een plan van aanpak te maken ter verbetering van de kwaliteit, dit plan van aanpak wordt opgenomen in het schooljaarplan. De schoolleiders leggen verantwoording af aan de bestuurder en de kwaliteitsmedewerker over de vorderingen van het verbeterplan.
- *Opbrengstenmonitor.* De opbrengstmonitor geeft tweemaal per jaar inzicht in de opbrengst van een selectie van toetsen uit het leerlingvolgsysteem. Met name rekenen en begrijpend lezen zijn hiermee goed te volgen. Met de opbrengstmonitor volgt Pallas de voortgang, trends en ontwikkelingen van de opbrengsten voor de klassen 3, 4, 5 en 6.
- *Eindtoets (IEP).* De leerlingen in groep 8/klas 6 hebben in april de IEP Eindtoets gemaakt. We kijken naar de referentieniveaus voor taal en rekenen. Hierbij wordt rekening gehouden met de leerlingenpopulatie van een school en de CBS-achterstandsscore.
- *Monitoring.* De bestuurder en de schoolleiders hebben een taak als facilitator en procesbegeleider. Zij zijn er ook verantwoordelijk voor dat elke medewerker de mogelijkheden krijgt om zich optimaal professioneel te kunnen ontwikkelen. De bestuurder krijgt van de schoolleider informatie over de kwaliteit en de realisatie van de ambities en stuurt waar nodig bij. De schoolleider is verantwoordelijk voor de optimale ontwikkeling van leerkrachten, zodat zij een bijdrage aan goed onderwijs kunnen leveren.
- *Review.* De review is een gestructureerd instrument waarmee scholen volgens een bepaalde kijkwijzer de bezoekende school waarnemen. De school die bezocht wordt schrijft ook volgens deze kijkwijzer een zelfevaluatie. Het reviewteam van de ontvangende en de bezoekende school bestaat uit schoolleider, IB-er en leerkracht(en). De scholen zorgen ervoor dat er uitwisseling plaatsvindt tussen de teams en dat het gesprek gevoerd wordt. Ook werken we aan een klimaat waarbij het vanzelfsprekend is dat je bij elkaar 'in de keuken' kijkt. De uitkomsten van de review verwerkt de school, waar passend, in verbeteracties en het schoolplan. Door COVID19 (de maatregelen en het gebrek aan leerkrachten) hebben deze niet plaatsgevonden in 2021.
- *Veiligheidsmonitor.* Een onderdeel van de zorgplicht sociale veiligheid is dat de scholen ieder jaar monitoren of de leerlingen zich veilig voelen op school. Het doel van deze monitoring is dat de school bijtijds weet wanneer leerlingen zich niet veilig voelen en maatregelen kan nemen ter verbetering. Het gaat dus om een aanpak voor de borging van de veiligheid van alle leerlingen.
- *Veiligheidsplan inclusief meldcode.* In het schoolveiligheidsplan wordt beschreven op welke wijze een school zorgdraagt voor de algehele veiligheid van leerlingen, zowel de sociale veiligheid als de fysieke veiligheid. De beschrijving hiervan staat op de website van de overheid veiligheid-op-school. Hierin wordt ook het pestprotocol en de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling opgenomen. Iedere 4 jaar dient het veiligheidsplan te worden geactualiseerd en daar waar nodig te worden aangepast.
- *Schoolgids.* Elke school is verplicht een schoolgids te hebben. Deze moet jaarlijks worden geactualiseerd en voor 1 augustus worden geüpload op het dashboard van de Inspectie. In de schoolgids staat veel praktische informatie over de school. Aan het begin van elk schooljaar kunnen de ouders van de school de nieuwe schoolgids op de website van de school vinden.

De kwaliteitscyclus is geschreven en vastgesteld door alle geledingen

Ontwikkelingen:

- In 2022 wordt een dashboard ontwikkeld om snel en gemakkelijk zicht te krijgen op de financiën, het personeel en het onderwijs van de scholen op bestuurs- en op schoolniveau.
- In augustus 2021 is de wettelijke verplichting om burgerschapsonderwijs te geven aangescherpt, waarbij aandacht wordt gegeven aan actief burgerschap en sociale cohesie. De overheid geeft met deze wet een duidelijk kader, waarbinnen het aan scholen zelf is hoe ze daaraan invulling geven.

Cultuur

De bestuurder zorgt voor bekwaam en bevoegd personeel op alle scholen en maakt mogelijk dat het personeel zijn bekwaamheid onderhoudt en de juiste bevoegdheid haalt voor het vak waarvoor het wordt ingezet, waar dat nog niet het geval is. De schoolleider en het team werken gezamenlijk aan een voortdurende verbetering van hun professionaliteit. Leerkrachten houden daarbij rekening met de gestelde bekwaamheidseisen en beroepsprofielen en behaalde resultaten bij leerlingen. Zij krijgen daartoe voldoende gelegenheid.

Om vast te stellen of de kwaliteitscultuur voldoende is ontwikkeld, stelt de Inspectie vast of de bestuurder de Code Goed Bestuur hanteert; dat betekent bijvoorbeeld dat er een duidelijke scheiding moet zijn tussen bestuur en intern toezicht. Daarnaast of de bestuurder voor bekwaam en bevoegd personeel op alle scholen zorgt en het mogelijk maakt dat het personeel zijn bekwaamheid onderhoudt.

De schoolleiders zetten trajecten in om de professionaliteit van de medewerkers te vergroten. Dit wordt beschreven in het schoolplan en in het scholingsplan, waarbij afspraken zijn gemaakt over doelstellingen, uitvoering en reflectie. De trajecten hebben een relatie met de visie en de vrijeschoolachtergrond. In de begroting en de formatie is ruimte gemaakt voor professionaliseringsactiviteiten.

Ons onderwijs is geslaagd als kinderen (en later als volwassenen) lerend in het leven staan. Bij deze invalshoek is een mens nooit uitgeleerd. Lerend in het leven staan betekent, dat je een leven lang nieuwsgierig en geïnteresseerd bent. Veel vrijescholen hebben dan ook de slogan: leven voor het leven. Belangrijk is dat de leerkrachten dit 'voor-leven'. Dit doen we door niet steeds hetzelfde lesje af te draaien, maar door iedere dag opnieuw de eigen lessen te maken; afgestemd op die specifieke klas en die specifieke kinderen. Als een leerkracht steeds opnieuw weer onderzoekend in het leven staat, echt wil weten hoe de individuele kinderen tot leren komen, wil weten hoe de specifieke klas tot leren komt, dan staat deze leerkracht lerend in het leven, voelt zich verantwoordelijk en is bereid steeds opnieuw een ingang te zoeken om lesstof over te brengen. Hiermee wordt de kwaliteitscultuur keer op keer versterkt.

Doelen en resultaten

Het afgelopen jaar zijn onderstaande doelen door het bestuur gesteld ten aanzien van onderwijskwaliteit:

Wat	Behaald	Toelichting
Binnen 2.1: Reviews inhoudelijk verder ontwikkelen	Ja	De reviews zijn aangepast aan de schooldoelen van de scholen. Ze hebben echter nog niet plaatsgevonden vanwege COVID19.
Binnen 2.2: Opbrengstenmonitor verder ontwikkelen door de toegevoegde referentieniveaus	Proces loopt	Rapportage opbrengstmonitor is deels aangepast en referentieniveaus zijn toegevoegd. In 2022 zullen de resultaten op een andere manier zichtbaar zijn in het dashboard.
Binnen 2.3 beschrijven van het kwaliteitscyclus	Ja	Het beschrijven van de kwaliteitscyclus welke aansluit op de P&C van Pallas.

Inspectiebezoek

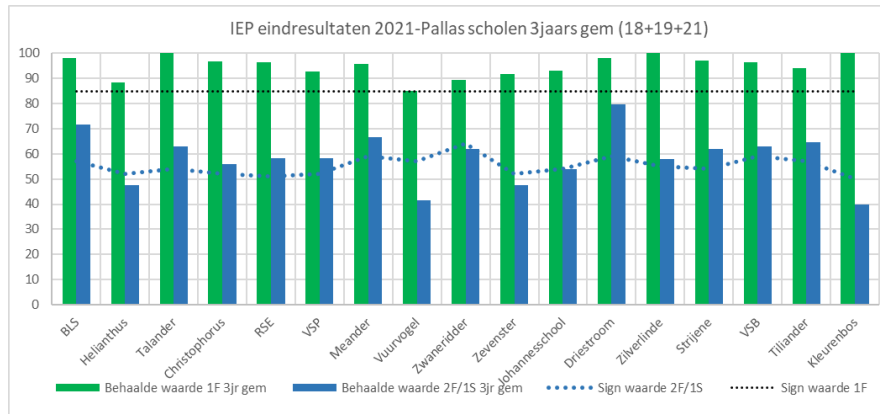
In 2021 had een aantal bezoeken plaats moeten vinden, deze zijn echter door COVID19 naar 2022 verplaatst. Wel heeft de Strijene meegedaan met het thema-onderzoek van de Inspectie naar effectieve tijdsbesteding.

De inspectie maakt jaarlijks een prestatie- en risicoanalyse van de scholen. Dit verslagjaar is een 6-tal scholen komen 'bovendrijven'. In deze analyse kijkt de Inspectie naar: behaalde referentieniveaus in relatie tot achterstandscore; niveau in het voortgezet onderwijs na 3 jaar; schooladviezen; monitor sociale veiligheid; verandering van schoolgrootte; ziekteverzuim, zittenblijvers en achterstandscore.

De scholen die zijn opgemerkt bij de inspectie hebben allen acties ondernomen op de mogelijke risico's.

Onderwijsresultaten

In het verslagjaar 2021 heeft de eindtoets van groep 8 plaatsgevonden, dit in tegenstelling tot 2020. De onderwijsresultaten van 2021 sec worden niet gebruikt bij het vormen van een oordeel over de scholen, wel de gemiddelden van de toetsen uit de jaren 2018, 2019 en 2021.

De onderwijsresultaten van eerdere jaren zijn te vinden op scholenopdekaart.nl.

Passend onderwijs

Alle Pallasscholen maken deel uit van een regionaal samenwerkingsverband in het kader van Passend Onderwijs. Binnen de verbanden kennen de Pallasscholen als vrijescholen een eigen profiel, in het bijzonder ten aanzien van de interventies bij een zorgvraag en leer- ontwikkelvraagstukken, de bestuurlijke vertegenwoordiging en de inzetbaarheid van personeel dat niet verbonden is met het gedachtengoed van het vrijeschoolonderwijs.

Vanuit een aantal samenwerkingsverbanden wordt aan de scholen de vraag gesteld om verantwoording af te leggen over de aan de scholen overgedragen middelen. Op dit moment krijgen we nog niet van alle samenwerkingsverbanden deze vraag en hebben het verzoek om verantwoording dan ook nog niet op stichtingsniveau opgepakt. Schoolleiders leggen zelf verantwoording af aan de samenwerkingsverbanden, dit vaak in de vorm van een activiteitenoverzicht en/of een financieel overzicht. Voor het afleggen van verantwoording is meestal een format beschikbaar, dat voor ieder samenwerkingsverband anders kan zijn. Het samenvoegen van deze verantwoordingen op Pallasniveau is derhalve niet of nauwelijks mogelijk. De verantwoording wordt afgelegd aan het betreffende SWV, wat voor hen weer een onderlegger vormt voor de (op te stellen) jaarrekening. Deze jaarrekening op het niveau van het SWV wordt gecontroleerd door een externe accountant, zodat op dit (decentrale) niveau de rechtmatigheid en doelmatigheid van de besteding van de middelen kan worden vastgesteld. Aangezien de jaarrekening van het SWV specifiek kan ingaan op de realisatie van de doelstellingen die voor het betreffende SWV gelden, zouden wij ons de vraag kunnen stellen of het daarnaast nog zinvol is om in het verslag van Stichting Pallas in te gaan op de doelrealisatie aangaande de 15 regio's waarin onze scholen vertegenwoordigd zijn. Vanaf 2020 voorzien we -daar waar wenselijk- de kosten die verband houden met Passend Onderwijs van een projectcode in de financiële administratie en salarisadministratie, zodat het voor de scholen eenvoudiger is om een kwantitatieve verantwoording op te stellen.

In 2021 hebben wij vanuit het SWV een bate ontvangen van € 670.000 op stichtingsniveau, dat is zo'n 2,8% van de totale baten (2020: 3,6%). Over 2021 hebben wij € 461.000 (69%) ontvangen vanuit de Samenwerkingsverbanden voor de lichte (en soms ook zware) ondersteuning, € 104.000 (15%) voor arrangementen, € 18.000 (3%) voor projecten, € 67.000 (10%) detacheringen en € 19.000 (3%) als gevolg van uitkeringen vanwege de afbouw van reserves bij de samenwerkingsverbanden. De middelen voor lichte (en zware) ondersteuning hebben bijgedragen aan de versterking van het onderwijsproces, zoals ondersteuning van leerkrachten door de intern begeleider en inkoop van ondersteunende materialen en diensten. Arrangementen hebben veelal geleid tot individuele begeleiding van de leerlingen met een ondersteuningsbehoefte. De projectgelden hebben onder andere betrekking op vergoedingen als gevolg van deelname aan de OPR en een project hoogbegaafdheid. De detacheringbatens betreffende de periode januari tot en met juli 2021 en houden verband met de Parelklas van de Taliander. Vanaf augustus worden de betreffende ondersteuningsgelden door middel van arrangementen aan de school beschikbaar gesteld. Tenslotte, in 2021 is een aantal samenwerkingsverbanden overgegaan tot het terugbrengen van de reserves, dit heeft ertoe geleid dat Pallas extra (incidentele) middelen heeft ontvangen. Het is bij ons niet bekend in hoeverre de reser-

ves van onze SWV's inmiddels zijn teruggebracht naar een niveau dat overeenstemt met de eisen die OCV eraan stelt.

Samenwerkingsverbanden stellen steeds vaker de zogenaamde zware ondersteuningsmiddelen (arrangementen) evenals de lichte ondersteuningsmiddelen via een bedrag per leerling beschikbaar aan de scholen. Scholen dienen hier achteraf verantwoording over af te leggen. In het vermelde bedrag van € 461.000 zijn ook deze, regulier verstrekte, middelen opgenomen.

NPO

De Pallasscholen hebben een analyse/scan per groep gemaakt, deze richt zich op twee domeinen:

- Cognitieve ontwikkeling: in beginsel gaat het hierbij om alle leergebieden en niet alleen taal en rekenen.
- Sociaal-emotionele ontwikkeling en welbevinden: hierbij gaat het bijvoorbeeld omgaan met emoties, samenwerken, concentratie, motivatie, werkhouding, plannen, sociale veiligheid en zelfvertrouwen.

Op basis van de analyses is zicht op opvallende zaken in de ontwikkeling van de leerlingen. Deze hebben betrekking op zowel de school, op de groep als op leerlingniveau. De interventies waar de scholen uit konden kiezen zijn:

menukeuze	doelgebied	interventies
1	Meer onderwijs (binnen of buiten reguliere schooltijden) om bij groepen leerlingen kennis en vaardigheden bij te spijkeren	Voor- en vroegschoolse interventies
		Uitbreiding onderwijs
		Zomer- of lentescholen
2	Effectievere inzet van onderwijs om kennis en vaardigheden bij te spijkeren <i>Toe te passen bij algemeen vormende vakken, maar vaak ook bij beroepsgerichte vakken</i>	Een-op-een-begeleiding (intensieve individuele begeleiding door leerkracht, onderwijsassistent of andere volwassene)
		Individuele instructie (individuele opdrachten en begeleiding per leerling)
		Instructie in kleine groepen
		Leren van en met medeleerlingen
		Feedback
		Beheersingsgericht leren
3	Sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen	Interventies gericht op het welbevinden van leerlingen
		Sportieve activiteiten
		Cultuureducatie
4	Ontwikkeling van de executieve functies van leerlingen	Metacognitie en zelfregulerend leren
		Samenwerkend leren
5	(Extra) inzet van personeel en ondersteuning	Klassenverkleining
		Onderwijsassistenten/instructeurs
6	Faciliteiten en randvoorwaarden <i>Alleen randvoorwaardelijk/ ondersteunend in te zetten samen met interventies onder hiervoor</i>	Interventies gericht op faciliteiten en randvoorwaarden
		Ouderbetrokkenheid
		Digitale technologie (voor afstandsonderwijs, vo, feedback enzovoorts)

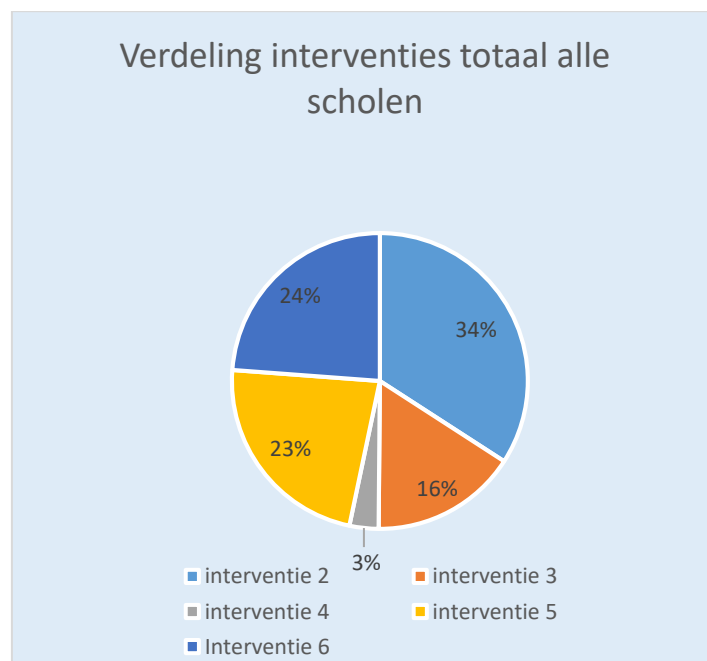
In de 'menukaart' zijn de verschillende interventies aangegeven en hierbij is aangegeven welk effect het heeft op leerwinst. De interventies die het meest genoemd zijn in de NPO-plannen van de scholen zijn als volgt:

- Effectievere inzet onderwijs: instructie in kleinere groepen;
- Sociaal emotioneel: interventies gericht op welbevinden leerlingen;
- Faciliteiten en randvoorwaarden: interventies gericht op faciliteiten en randvoorwaarden (zoals teambuilding, professionalisering, leermiddelen, ICT);
- Sociaal emotioneel: cultuureducatie;
- Inzet personeel: onderwijsassistenten en (eerder) splitsen van klassen.

In de plannen van de scholen is er een onderscheid gemaakt in de interventies bestemd voor leerlingen, personeel, ouders en materialen, welke vervolgens uitgesplitst zijn naar een menukeuze/interventie (zie hieronder de verdeling¹). De NPO-plannen zijn samengesteld door de school met het team en de MR van de scholen zijn akkoord gegaan met de plannen.

plannen t.b.v.	verslagjaar 2021	schooljaar 2021-2022
Leerlingen	€ 395.000	€ 947.000
Personeel	€ 368.000	€ 884.000
Materialen	€ 126.000	€ 303.000
Ouders	€ 11.000	€ 26.000
NPO-plan totaal	€ 900.000	€ 2.160.000
Subsidie ontvangen	€ 968.000	

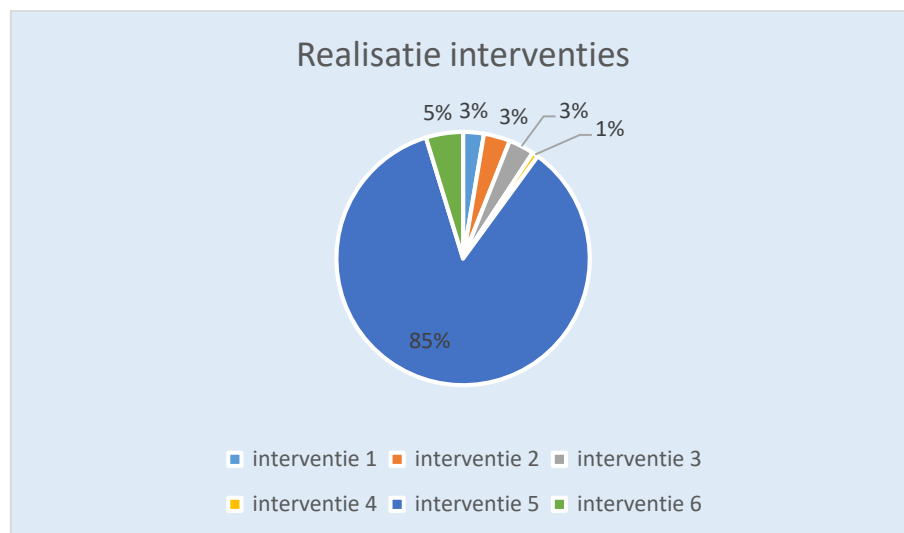
plannen t.b.v.	interventie 2	interventie 3	interventie 4	interventie 5	interventie 6	totaal
Leerlingen	€ 165.000	€ 85.000	€ 8.000	€ 113.000	€ 22.000	€ 395.000
Personeel	€ 133.000	€ 50.000	€ 16.000	€ 88.000	€ 80.000	€ 368.000
Materialen	€ 14.000	€ 11.000	€ 5.000	€ 7.000	€ 89.000	€ 126.000
Ouders					€ 11.000	€ 11.000
NPO-plan totaal	€ 312.000	€ 146.000	€ 29.000	€ 209.000	€ 203.000	€ 900.000

¹ Aangezien de gegevens zijn afgerond, kunnen er afrondingsverschillen voorkomen in het overzicht.

In de dagelijkse praktijk blijkt de uitvoering niet volledig realiseerbaar. Dit heeft tot gevolg dat de daadwerkelijke besteding van de NPO-gelden afwijkt van de oorspronkelijke plannen. Wat dit betekent is te zien in onderstaande cijfers en grafiek.

2021	interventie 1	interventie 2	interventie 3	interventie 4	interventie 5	interventie 6	totaal
Realisatie NPO	€ 13.000	€ 17.000	€ 16.000	€ 4.000	€ 420.000	€ 23.000	€ 492.000

Van de ontvangen € 968.000 is voor een bedrag van € 492.000 aan interventies uitgevoerd volgens bovenstaande menukeuze. Het overgrote deel, 85%, is besteed aan interventie 5 "inzet personeel". De gemaakte kosten bestaan voornamelijk uit loonkosten, slechts een klein deel van deze menukeuze bestaat uit kosten wegens inhuur derden (€ 13.000). Aan interventie 6 faciliteiten is 5% besteed, waarvan een bedrag ad € 6.000 aan ICT-afschrijvingen en -licenties. De besteding binnen de overige interventies bedraagt slechts 1 tot 3%.

Voor de uitvoering van de plannen hebben we, naast de deskundigheid van ons eigen personeel ook gebruik gemaakt van externe deskundigheid. Die is ingezet voor bijvoorbeeld reken- en taalondersteuning, weerbaarheids-training, sporttraining en begeleiding op sociaal-emotioneel gebied.

Het totale bedrag dat is besteed aan de inhuur van deze deskundigheid bedraagt € 53.000 en is als volgt verdeeld over de diverse interventies.

2021	interventie 1	interventie 2	interventie 3	interventie 4	interventie 5	interventie 6	totaal
Inhuur derden NPO	€ 13.000	€ 12.000	€ 14.000	€ 1.000	€ 13.000	€ 0	€ 53.000

Belangrijkste risico's en onzekerheden

Toekomst: vanwege de mogelijke achterstanden in het onderwijs door COVID19, heeft de overheid 8,5 miljard beschikbaar gesteld in het Nationaal Programma Onderwijs voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023. (Op dit moment is bekend dat het NPO programma met 2 jaar wordt verlengd tot en met schooljaar 2024-2025).

Bijzonderheden in 2021:

- Kwaliteitscyclus is geschreven welke in het volgende verslagjaar (2022) verder vormgegeven zal worden;
- In het verslagjaar werden door COVID19 in december de scholen gesloten. De leerlingen en leerkrachten hadden een extra week kerstvakantie.

4.2 Personeel & professionalisering

Formatie

Stichting Pallas richt zich op de verdere versterking en groei van het primair vrijeschoolonderwijs in de eigen regio's, met een focus op een kwaliteitsverhoging van het vrijeschoolonderwijs en een verdere professionalisering van het personeel. Daarnaast is er blijvende aandacht voor een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering in de planning en controlcyclus. De belangrijkste bekostigingsindicator is het leerlingaantal. Het verloop van het leerlingaantal prognosticeren wij als volgt.

	1-2-2022	1-2-2023	1-2-2024	1-2-2025
Aantal leerlingen	3.535	3.641	3.714	3.761

De ontwikkeling van het aantal personeelsleden is als volgt in onze meerjarenbegroting opgenomen.

aantal medewerkers in FTE	2022	2023	2024	2025
Bestuur en directie	16	16	16	16
Onderwijzend personeel	206	204	203	204
Onderwijs ondersteunend personeel	48	45	42	42
Totaal	270	265	261	262

Bron: Begroting Stichting Pallas 2022

Het afgelopen jaar is voornamelijk de categorie onderwijs ondersteunend personeel in omvang toegenomen, met name als gevolg van inzet van de middelen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs.

Doelen en resultaten

Het afgelopen jaar zijn onderstaande doelen door het bestuur gesteld ten aanzien van het personeel en de professionalisering:

Wat	Behaald	Toelichting
Binnen 5.1: we bevorderen dat medewerkers van en met elkaar leren	Ja	Middels de Pallasacademie waren er voor de medewerkers de volgende mogelijkheden tot scholing en leren: Pallasbeurs, studiedagen op de school, Pallas studiedag (afgelast door COVID) en de Basisopleiding Vrijeschool Onderwijs, deze is samengegaan met de SOL. Dit alles is vastgelegd in het professionaliseringsbeleid. Pallas begroot bovengemiddeld voor professionele ontwikkeling.
Binnen 5.2: Pallasscholen ontwikkelen zich tot opleidingsscholen en werken intensief samen met de PABO's	Proces loopt	Er is geïnvesteerd in de Samen Opleidend Leren (SOL), Hogeschool Leiden; minor bij de HAN. Na de succesvolle pilot wordt SOL voortgezet. De bekostiging wordt gedragen door 7 vrijeschoolbesturen.
Binnen 5.2: de bestuurder en stafleden zullen deelnemen aan netwerkbijeenkomsten en expertgroepen van onder andere de PO-raad	Ja	Intervisiegroepen P&O, op thema's in groepen van de PO-raad, webinars / informatiebijeenkomsten op vakgebied. Marginale kosten.
Binnen 5.3: Pallas ontwikkelt beleid voor duurzame inzetbaarheid voor personeel	Proces loopt	Toegenomen aandacht voor preventie en verzuimbegeleiding, versterkt door de centrale aansturing van de verzuimcoördinator; er is mindfulness-training voor leerkrachten aangeboden; training verzuimgesprekken voeren voor leidinggevenden. Bekostiging grotendeels uit Arbo- en scholingsbudget.

Toekomstige ontwikkelingen

Het bestuur verwacht voor de toekomst de komende ontwikkelingen, die mogelijk leiden tot aanpassingen in het gevoerd personeelsbeleid:

- Krapte op de arbeidsmarkt voor leraren: dat zal nog meer improvisatie vragen en zal de insteek zijn voor nog meer opleiden;
- Inzet van onderwijsassistenten en leraarondersteuners zal groter worden en ingebed worden in het uitvoeren van het curriculum;
- Uitstroom personeelsleden vanwege (pre) pensionering;
- Lagere bekostiging door gewijzigd OCW-beleid (o.a. het loslaten van de gewogen gemiddelde leeftijd);
- Wijziging van het reglement van het Participatiefonds per 1-8-2022, waardoor vrijwel steeds 50% van de uitkeringslasten als gevolg van WW zullen worden doorberekend aan Pallas
- Extra tijd en geld voor werk-naar-werktrajecten
- Relatief meer zij-instromers, dit heeft een groot effect op de loonkosten;

Uitkeringen na ontslag

Op het moment dat er zich een vacature voordoet, stellen we vast of er in de frictie dan wel uit de eigen wachtgelders met herbenoemingsverplichting een benoembare kandidaat is of komt. Indien dit het geval is, geeft de bestuurder de kandidaat en schoolleider opdracht een gesprek te voeren met de intentie tot plaatsing. Schoolleider/sollicitatiecommissie en kandidaat voeren een gesprek en maken hiervan een verslag dat, na ondertekening, verzonden wordt aan de bestuurder. Het traject duurt maximaal 14 dagen. Wanneer het traject op basis van verplichte mobiliteit niet tot vervulling van de vacature leidt, geeft de bestuurder het stafbureau opdracht intern te gaan werven op basis van vrijwillige mobiliteit alsmede om de vacature na 1 week ook extern uit te zetten. In 2021 zijn er geen eigen wachtgelders met herbenoemingsverplichting benoemd. Er zijn in 2021 geen uitkeringskosten bij ons in rekening gebracht door DUO. Voor de toekomst worden de volgende maatregelen genomen om werkloosheidskosten te voorkomen:

- Opstellen van werk-naar-werk beleid;
- Onderzoeken van detachering, uitlenen en re-integreren elders;
- Onderzoeken van mogelijkheden binnen de stichting door mobiliteit, demotie etc.

Aanpak werkdruk

Vanaf het schooljaar 2018-2019 worden er extra middelen beschikbaar gesteld voor de verlaging van de werkdruk. Pallas heeft in dit kader een bedrag van (gemiddeld over het kalenderjaar 2021) € 254 per leerling ontvangen. Het budget wordt beschikbaar gesteld als onderdeel van de toekenning voor personeel- en arbeidsmarktbeleid. In het kalenderjaar 2021 was er voor de verlaging van de werkdruk een budget beschikbaar van € 839.000. De schoolleiders van de Pallasscholen zijn over de wijze van besteding van deze middelen met het team in gesprek gegaan. Samen is het bestedingsplan van het afgelopen jaar geëvalueerd en bepaald welke besteding het meeste bijdraagt aan een verlaging van de werkdruk. Voor iedere school is er vervolgens een nieuw bestedingsplan opgesteld, waarbij rekening is gehouden met de eventuele verplichtingen die in het schooljaar 2020-2021 al waren aangegaan in dit kader. Het plan is geaccordeerd door de personeelsgeleding van de medezeggenschapsraad. De bestedingsplannen gaan uit van een volledige besteding van de beschikbare middelen. De besteding van de middelen is (volgens de plannen) als volgt.

- Personeel	€ 773.000
- Materieel	€ 19.000
- Professionalisering	€ 1.000
- Overige	<u>€ 15.000</u>
Totaal	€ 808.000

Aangezien het budget is verhoogd nadat de bestedingsplannen tot stand zijn gekomen, is voor een deel van de beschikbare middelen geen plan opgesteld. Zoals uit het overzicht blijkt, hebben de meeste scholen gekozen voor personele uitbreiding. Hierbij is te denken aan extra inzet van de intern begeleider, conciërge, administratieve ondersteuning, inzet van onderwijsassistenten en leerkrachten en inhuur van vakleerkrachten gym. Op korte termijn gaan schoolleiders weer met hun team in gesprek om tot een plan voor het schooljaar 2022-2023 te komen. De middelen die op schoolniveau beschikbaar zijn voor de verlaging van de werkdruk, worden nauwelijks ingezet voor

een extra impuls op het vlak van professionalisering. Stichting Pallas hecht veel waarde aan de professionalisering van haar medewerkers en heeft hier ook in 2021, op stichtingsniveau, flink in geïnvesteerd.

Op de verschillende scholen zijn ook niet-financiële maatregelen genomen om de werkdruk te verminderen. Voorbeelden hiervan zijn gezamenlijke momenten creëren waarin het team elkaar kan ontmoeten (zowel voor- of na schooltijd of voor of na een vakantie), bewuste keuzes maken en kritisch zijn welke onderwerpen per schooljaar aangepakt worden, een heldere normjaartaak afstemmen zodat er meer bewustwording komt en regelmatig overleg met het team om te bespreken en delen hoe de administratieve last verlicht kan worden.

Strategisch personeelsbeleid

Personeelsbeleid is het onderdeel van het organisatiebeleid dat direct betrekking heeft op het personeel en is het geheel van maatregelen gericht op arbeid dat helpt de organisatiedoelstellingen te verwezenlijken. Via het strategisch beleidsplan 2020-2024 is het personeelsbeleid afgestemd op de onderwijskundige visie en de opgaven waar de scholen voor staan. Onderdelen van het personeelsbeleid zijn werving en selectie (zorgen dat de juiste persoon op de juiste plaats zit), professionele ontwikkeling (bieden van (in)formele mogelijkheden voor training en scholing), beoordeling van functioneren (voeren van functionerings- en beoordelingsgesprekken), beloning (belonen via (secundaire) arbeidsvoorwaarden, financiële en niet-financiële incentives), autonomie in het werk (aandacht besteden aan basisbehoeften autonomie, competentie, relatie/verbondenheid, gelegenheid bieden om werk goed te doen) en participatie in besluitvorming (bieden van mogelijkheden deel te nemen aan besluitvorming en overleg). Een groot deel van deze activiteiten, vindt plaats op de scholen van Stichting Pallas. Daarnaast vinden er op bovenschools niveau diverse activiteiten plaats die ervoor moeten zorgdragen dat de kwaliteit van ons onderwijs geborgd blijft, terwijl gelijktijdig het welbevinden en de ontwikkeling van het personeel wordt gestimuleerd. Hierbij is te denken aan het aanbieden van scholing op het gebied van vrijeschoolonderwijs door de Basisopleiding Vrijeschool Onderwijs (BVO) aan leerkrachten met een regulier PABO-diploma en het jaarlijks uitgeven van de Pallasbeurs. Op bestuurlijk niveau werkt Pallas aan een betere zichtbaarheid door deelname aan diverse lokale netwerken rondom de scholen. Op de HAN is in 2021 een minor vrijeschoolonderwijs aangeboden waaraan ook personeelsleden van de scholen van Pallas een bijdrage leveren. En tenslotte neemt een groot deel van het vrijeschoolonderwijs in Nederland deel aan het project 'opleiden in de school' (SOL); hierdoor kunnen we mogelijk een nieuwe doelgroep van potentiële medewerkers aan ons binden. Vanwege de grote(re) betrokkenheid van deze groep bij Pallas levert dit (opnieuw) een versterking op van onze onderwijskwaliteit. Ieder aspect van het personeelsbeleid draagt bij aan de richting die we als stichting willen uitgaan en is van belang om steeds weer aandacht aan te schenken. Daarbij is onze kracht dat we personele kwesties, daar waar mogelijk, met maatwerk aanpakken.

De ontwikkeling van personeelsbeleid vindt plaats in nauw overleg en in samenwerking met de schoolleiders. Thema's op dit vlak worden samen met een vertegenwoordiging uit het Pallas Schoolleiders Overleg (PSO) voorbereid, waarna bespreking in het PSO plaatsvindt. Vanuit het PSO worden vervolgens concept-beleidsstukken aangeboden aan de GMR. De GMR heeft periodiek overleg met haar achterban, de medezeggenschapsraden van alle scholen. Schoolleiders zorgen voor de communicatie over beleidsdocumenten naar de medewerkers op de scholen. De documenten zijn bovendien terug te vinden in de Pallasmap. Daarnaast bezoekt de bestuurder jaarlijks alle scholen, waarbij gesprekken plaatsvinden met schoolleider, team, ouders en leerlingen.

Tenslotte kan in het kader van het strategisch personeelsbeleid het overleg over het werkverdelingsplan en het taakbeleid aangestipt worden.

Jaarlijks vindt voorafgaand aan het schooljaar het gesprek tussen schoolleider en team plaats over de wijze waarop de (uit het schoolplan afgeleide) taken over het team verdeeld worden. Door het voeren van deze dialoog wordt er een belangrijk fundament gelegd voor het daadwerkelijk realiseren van de doelstellingen op schoolniveau.

Uitbreiding van het project
Samen Opleidend Leren
naar meerdere
Pallasscholen

Belangrijkste risico's en onzekerheden

Het afgelopen jaar werden onderstaande risico's en onzekerheden als belangrijkste gezien:

- Dat het vastgestelde beleid niet wordt uitgevoerd;
- Dat er bovenmatig ontslag wordt genomen (starters);
- Het afhaken van deelnemers aan professionaliseringsactiviteiten (tussentijds stoppen met BVO en zij-instroom);
- Een lege vijver om in te vissen (vooral schoolleiders en leerkrachten);
- Uitval door ziekte (langdurig).

De volgende maatregelen zijn getroffen om bovenstaande risico's en onzekerheden het hoofd te kunnen bieden:

- Opzet van een kweekvijver voor schoolleiders;
- Timing van de start van de BVO;
- Veel aandacht voor preventie van verzuim;
- In het aannamebeleid anticiperen op toekomstige formatie;
- Goede begeleiding van startende leerkrachten en zij-instromers.

De risico's en onzekerheden zoals hierboven genoemd zijn ook voor de komende jaren nog actueel, de risico's zijn groot en de impact in euro's zal aanzienlijk zijn, maar is niet te kwantificeren.

4.3 Huisvesting & facilitaire zaken

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Stichting Pallas heeft in haar strategisch beleid opgenomen dat de scholen een gezonde leeromgeving en gezonde gebouwen hebben. Dit wordt gerealiseerd door bij een verbouwing of nieuwbouw het duurzaam bouwen als uitgangspunt te nemen.

In 2021 is hier op de volgende wijze uitvoering aan gegeven. Naast de Bernard Lievegoed School in Maastricht heeft de gemeente een pand aangekocht om de school te kunnen huisvesten. Hierin wordt de uitbreiding van het benodigde aantal lokalen gerealiseerd dat de school nodig heeft om haar leerlingen te kunnen huisvesten. Dit pand is gebouwd met een kantoorfunctie en voor de aanpassingen naar een aantal lokalen zijn de plannen in 2021 afgerond en is het project aanbesteed. Dit plan is samen met gemeente Maastricht ontwikkeld en hierbij was aandacht voor de duurzaamheid doordat er een bestaand pand hergebruikt is en bij de realisatie onder andere ledverlichting en zonnepanelen geplaatst zullen worden. De uiteindelijke realisatie zal in 2022 plaatsvinden.

Bij Rudolf Steiner Educare in Venlo heeft een bouwteam een plan gemaakt voor de vernieuwbouw van het huidige schoolpand. De uitvoering zal in 2022 plaatsvinden. Ook hier wordt rekening gehouden met de duurzaamheid.

De Vuurvogel in Ede gaat van het gas af. In 2021 is er gestart met de uitvoering van de gemaakte plannen om deze school te verduurzamen en klaar te maken voor de toekomst. Bij dit monumentale schoolgebouw zijn zoveel mogelijke duurzame oplossingen ingezet die tot de mogelijkheden behoren in een monument. We kunnen op bijna alle vlakken voldoen aan frisse scholen klasse B en BENG.

De Zwaneridder in Wageningen krijgt nieuwbouw, de gemeente Wageningen heeft de wens uitgesproken dat men graag een circulair schoolpand ziet verrijzen. In 2021 is er gewerkt aan het ontwerp van deze nieuwbouw.

De Zilverlinde in Roosendaal heeft groen licht gekregen door een beschikking van de gemeente voor de vernieuwbouw van haar huidige pand. Dit pand zal dus ook duurzamer worden en gaan voldoen aan de BENG-eisen.

De Talander in Sittard is gevestigd in een pand wat te klein geworden is voor het huidige leerlingenaantal, samen met de gemeente en andere besturen wordt naar een duurzame oplossing gezocht in een bestaand pand.

Het gemiddelde bouwjaar van de schoolgebouwen van Pallas is 1978, voor schoolgebouwen basisonderwijs is dat 1980 (Bron: Benchmark PO 2020). Binnen Stichting Pallas dateert 47,1% van de gebouwen uit de periode 1946-1978, 23,5% uit de periode 1979-1992 en 23,5% van de gebouwen is van na 1992.

De Energie-Index is een maat die de energiezuinigheid van bestaande gebouwen uitdrukt in een getal. De gemiddelde Energie-Index van Stichting Pallas is 1,24, van het basisonderwijs 1,05 (Bron: Benchmark PO 2020). Dit betekent dat Stichting Pallas met wat oudere schoolgebouwen een hogere energiezuinigheid behaalt.

Meerjarenonderhoudsplan

Het reguliere onderhoud van de schoolgebouwen wordt uitgevoerd volgens het meerjaren onderhoudsplan (MJOP) dat iedere vier jaar geüpdatet wordt. De voorziening onderhoud om het toekomstig onderhoud te kunnen blijven bekostigen wordt volgens het MJOP ieder jaar aangevuld.

Ventilatie-eisen

In verband met COVID19 hebben alle scholen hun ventilatiemethode aangepast en hebben de scholen CO2-meters aangeschaft om de CO2-gehalten te kunnen monitoren. Op deze manier is te bepalen wanneer er geventileerd moet worden in een klaslokaal.

Trots op bereikt resultaat

In 2021 is er voor Stichting Pallas door de gemeente Maastricht een pand aangekocht voor de Bernard Lievegoed School en door de gemeente Uden voor De Zevenster. Beide panden zijn voor het beschikbare budget aangeschaft en om niet overgedragen aan Stichting Pallas. Stichting Pallas heeft beide panden in juridisch eigendom, de betreffende gemeentes behouden het economische claimrecht.

De belangrijkste risico's en toekomstige ontwikkelingen

De belangrijkste risico's in 2021 waren nog steeds de ventilatie-eisen in verband met COVID19. Het blijft van groot belang om met advies en met behulp van CO2-meters en goed ventileren de scholen "fris" te houden.

Daarnaast is het bouwen en renoveren een groot financieel risico. De prijzen stijgen erg snel en de vakmensen die nodig zijn, zijn maar beperkt beschikbaar.

De risico's voor de komende jaren zijn:

- Het verdergaand doordecentraliseren van de onderwijshuisvesting in de verschillende gemeentes. Omdat Stichting Pallas in iedere gemeente een éénpitter is, is de invloed op deze processen vrij klein. Bij de doordecentralisatie in gemeente Nijmegen hebben we ondervonden dat het zorgdragen voor een toereikende huisvestingsvoorziening met de (beperkte) doordecentralisatiemiddelen lastig kostendekkend te krijgen is. Op dit moment zijn meerdere gemeentes deze mogelijkheid voor doordecentralisatie aan het verkennen.
- De scholen groeien en de noodzakelijke aanpassingen aan de panden komt voor een deel als gevolg van voorfinanciering ten laste van de stichting.
- Steeds meer gemeentes verwachten een eigen bijdrage in de kosten van vernieuwbouw of nieuwbouw van een schoolpand. Deze eigen bijdrage is voor PO-besturen slechts mogelijk als het gaat om investeringen in duurzaamheid. Bij dergelijke investeringen zijn er tijdens het (toekomstige) gebruik exploitatievoordelen te verwachten. Deze duurzaamheidsinvesteringen zijn dus feitelijk als een voorfinanciering te beschouwen. Aangezien het bij Stichting Pallas over veel gebouwen gaat lopen deze voorfinancieringen flink op.

4.4 Financieel beleid

Doelen en resultaten

Ter borging van de financiële continuïteit van onze organisatie is er een aantal streefwaarden geformuleerd. Deze streefwaarden zijn zowel op stichtings- als op schoolniveau vastgesteld en worden zowel bij de begroting (voorafgaand aan het jaar) als bij de jaarrekening (na afloop van het jaar) in ogenschouw genomen. Met name het weerstandsvermogen respectievelijk het buffervermogen wordt momenteel gebruikt ter bepaling van het voldoende solvabel zijn van de stichting dan wel de individuele school.

$$\text{Weerstandsvermogen stichting} = \frac{\text{eigen vermogen} - / - \text{materiële vaste activa}}{\text{rijksbijdragen OCW}}$$

Het weerstandsvermogen per 31 december 2021 bedraagt 3% (2020: -2%), dit is lager dan de signaleringswaarde (van 5%) zoals OCW deze hanteert. Aangezien Stichting Pallas één van haar schoolgebouwen in volledig eigendom heeft én er bij een aantal andere scholen sprake is van een eigen investering in gebouwen, is de boekwaarde van de materiële vaste activa relatief hoog. Dit kengetal staat dan ook al langere tijd onder druk.

Het noodzakelijke buffervermogen voor de individuele scholen wordt op een andere manier bepaald.

$$\text{Buffervermogen school} = \frac{\text{eigen vermogen} + \text{voorzieningen} - \text{BW gebouwen/terreinen}}{\text{totale baten}}$$

Het buffervermogen zou zich moeten bevinden tussen 35% en 50%.

Ook hier geldt dat het kengetal dat we op dit moment hanteren voor de noodzakelijke omvang van het vermogen niet goed passend is. In 2021 heeft het financieel beleidsplan het licht gezien. Met het vaststellen van dit plan is er een nieuwe eis met betrekking tot de toereikendheid van het vermogen tot stand gekomen. Vanaf boekjaar 2022 wordt de volgende berekeningssystematiek gehanteerd.

$$\text{Weerstandsvermogen school} = \frac{\text{eigen vermogen}}{\text{totale baten}}$$

Deze berekeningssystematiek wordt ook toegepast door de PO-raad en is opgenomen in de benchmark PO-VO, zodat vergelijking met andere besturen mogelijk is. Ook OCW maakt gebruik van dit kengetal ter beoordeling van de financiële continuïteit. OCW hanteert een signaleringsgrens van 5%, een lager vermogen duidt op een te geringe buffer. De PO-raad heeft daarnaast een bovengrens geformuleerd, zijnde 20%. Aangezien de Pallascholen afwijkend zijn qua risicoprofiel, hebben wij een risicogericht weerstandsvermogen per school vastgesteld. Het risicoprofiel koppelen wij aan het gegeven of een school heeft geïnvesteerd in gebouwen/terreinen. Het minimaal benodigd weerstandsvermogen op schoolniveau bedraagt vanaf 2022:

Boekwaarde gebouwen/terreinen < € 100.000	5%-10%
Boekwaarde gebouwen/terreinen € 100.000 - € 250.000	10%-15%
Boekwaarde gebouwen/terreinen > € 250.000	15%-20%

Per einde 2021 zijn er 3 scholen die niet voldoen aan deze interne richtlijn, zij hebben een te laag weerstandsvermogen. Scholen dienen binnen een periode van in principe 5 jaar aan de interne richtlijn te voldoen. Bij het opstellen van de begroting 2022 is hiermee rekening gehouden. Op Pallasniveau bedraagt het weerstandsvermogen 27% en is derhalve (meer dan) toereikend.

Sinds 2020 is er een signaleringswaarde van kracht geworden voor 'mogelijk bovenmatig vermogen'. Aan de hand van een aantal criteria (aanschafwaarde gebouwen, boekwaarde overige materiële vaste activa, omvang publiek en privaat vermogen) kan bepaald worden of er mogelijk sprake is van bovenmatig vermogen. Als het op basis van de criteria bepaalde normatieve eigen vermogen hoger is dan het publieke vermogen, dan zou dit kunnen duiden op een te hoge vermogenspositie. Uitgaande van peildatum 31 december 2021 zou het maximale normatieve eigen vermogen van Stichting Pallas € 6.467.000 mogen bedragen. Het publieke vermogen blijft daar met € 3.473.000 ver onder. Ook dit kengetal levert voor ons dus geen signalering op. De andere kengetallen die OCW gebruikt voor het financieel toezicht op onderwijsinstellingen leveren ook geen signaleringen op.

Opstellen meerjarenplannen

Voorafgaand aan het opstellen van de (meerjaren)begroting is een kaderbrief opgesteld. De in het strategisch beleidsplan opgenomen doelstellingen zijn -zover als mogelijk- financieel vertaald en in de begroting verwerkt. Aangezien de doelstellingen veelal op schoolniveau een verdere vertaling krijgen in activiteiten, is dit punt specifiek aan bod gekomen tijdens het begrotingsgesprek dat heeft plaatsgevonden tussen de schoolleider en de controller. In de periode oktober en november hebben de gesprekken met de schoolleiders plaatsgevonden. Daar waar er in eerste instantie niet werd voldaan aan de interne eisen met betrekking tot de interne eis van het minimale vermogen (en derhalve het resultaat, dit vanuit meerjarig perspectief) is er verzocht aan de schoolleiders om nog eens kritisch de conceptbegroting te beoordelen en aanpassingen aan te brengen. Werd er vervolgens nog niet voldaan aan de interne eisen, dan is er een taakstelling in de begroting aangebracht. Dit is bij de begroting 2022 voor een tweetal scholen van toepassing. Schoolleiders zullen gezien deze taakstelling in hun begroting, de formatie in het schooljaar 2022-2023 (of zoveel eerder als mogelijk) passend moeten maken binnen de voor het school beschikbare budget. In het verslagjaar 2021 hadden 4 scholen te maken met een taakstelling. Van deze 4 scholen is er voor een drietal geen taakstelling meer van toepassing in 2022.

Het proces om te komen tot een betere begroting is gewijzigd in die zin dat de schooljaarplangesprekken voorafgaand aan het opstellen van de kaderbrief gepland zijn. Er is dan op een eerder moment zicht op de activiteiten die zich op bovenschools en schoolniveau zullen voordoen in een volgend kalenderjaar; de activiteiten kunnen dan ook op een eerder moment worden gekwantificeerd.

Het meerjarenbestuursformatieplan is in 2022 vastgesteld. De meerjarenbegroting heeft als onderlegger gefungeerd, evenals de rapportages zoals deze samengesteld kunnen worden vanuit het personeels- en salarissysteem Youforce.

Toekomstige ontwikkelingen

In de loop van 2021 is het financieel beleidsplan vastgesteld. Dit plan geeft een beeld van de activiteiten die er op financieel vlak in de jaren 2021-2024 op de rol staan. Een aantal met name externe ontwikkelingen draagt ertoe bij dat we het financieel beleid en beheer wat meer 'inbedden' in onze organisatie. Het Nationaal Programma Onderwijs zorgt in de periode 2021-2022 en 2022-2023 voor veel extra middelen. Dit biedt kansen voor de onderwijssector om een kwaliteitsslag te maken en deze te borgen in de organisatie. Het gaat echter wel om incidentele middelen, dit betekent dat we slim om zullen moeten gaan met het inzetten ervan. De medewerkers die werkzaamheden verrichten in het kader van het NPO hebben een projectaanstelling gekregen, dit om (langdurige) verplichtingen te voorkomen. We verwachten dat vanwege het lerarentekort én de groei van onze stichting we deze tijdelijke medewerkers voor een groot deel kunnen laten instromen in het reguliere onderwijsproces op het moment dat de NPO-middelen niet meer toegekend worden.

In 2023 zal de wet vereenvoudiging bekostiging in werking treden. Uit berekeningen blijkt dat Stichting Pallas als gevolg van deze wetswijziging er fors in bekostiging op achteruit zal gaan, i.c. € 552.000. Na een overgangsperiode van 3 jaar zullen we ertoe in staat moeten zijn om met minder inkomsten toch de benodigde kwaliteit te blijven leveren. De oorzaak van deze teruggang in inkomsten is te wijten aan het gegeven dat onze medewerkers relatief ouder zijn dan het landelijk gemiddelde; er is dus een hogere inschaling van toepassing. Nu worden we nog gecompenseerd voor de (gemiddelde) leeftijd van ons onderwijzend personeel. Daarnaast is er op dit moment een onderscheid in bekostiging van leerlingen van 4 tot en met 7 jaar en van 8 jaar en ouder. Pallas heeft relatief meer jonge leerlingen en ontvangt hiervoor momenteel een hogere bijdrage per leerling. Dit verschil in bekostiging zal bij invoering van de nieuwe wet verdwijnen. De teruggang in bekostiging is voor ca. 75% te wijten aan het verdwijnen van de GGL en voor 25% aan het afschaffen van het verschil in bekostiging onderbouw- en bovenbouwleerlingen.

Op dit moment groeit Pallas nog steeds, vooral 'aan de onderkant'. De scheve verhouding tussen jonge en oudere leerlingen blijft voorlopig dus nog in stand. Voor zover mogelijk kan er nu al worden geanticipeerd op de komende wetswijziging. 'Knoppen' waar aan gedraaid zouden kunnen worden zijn bijvoorbeeld de klassengrootte en het aannamebeleid. Bij dat laatste dient wel opgemerkt te worden dat het personeelstekort een belangrijke beperkende factor is.

Treasury

Het beleid met betrekking tot treasury is in 2018 vastgesteld door het College van Bestuur middels een treasury-statuut. Het gevoerde beleid in 2021 ten aanzien van treasury is in overeenstemming met het treasurystatuut en voldoet daarmee aan de geldende wet- en regelgeving. De ter beschikking staande middelen zijn in 2021 allen liquide aangehouden, dit bij verschillende financiële instellingen. Gemiddeld was er in 2021 € 5.776.000 aan liquide middelen beschikbaar. In 2020 was dat € 4.368.000. Inmiddels brengen alle banken rente bij hun klanten in rekening

voor gelden die bij hen ondergebracht zijn. In 2021 hebben we € 23.000 (2020: € 4.000) betaald over onze banktegoeden. De verwachting is dat we over 2022 een hogere rente moeten gaan betalen, alhoewel er nu bewegingen in de kapitaalmarkt zijn die erop zouden kunnen duiden dat de creditrente minder negatief zal gaan worden.

De debiteuren van Pallas (€ 1.326.000) zijn grotendeels als gegoede debiteuren aan te merken. De grootste debiteur (76% van het uitstaande bedrag) betreft OCW met € 1.009.000 en heeft te maken met het zogenaamde betaalritmeverschil; de toekenning van de rijksmiddelen wordt niet gelijkmatig over het schooljaar uitbetaald, zodat er een vordering op OCW is op balansdatum. De vordering in verband met vooruitbetaalde huisvestingskosten is fors afgenomen (van 24% van het totaal aan debiteuren naar 2%).

COVID19

Als gevolg van de pandemie zijn de afgelopen jaren zeer bewogen geweest. Deze jaren hebben heel wat gevraagd van de flexibiliteit en creativiteit van onze medewerkers. De pandemie heeft ook op financieel vlak invloed gehad op onze organisatie. In 2020 was het effect van de pandemie in 'organisatorische zin' groter dan in 2021; diverse activiteiten konden vanwege de beperkingen geen doorgang vinden zoals jaarfeesten en buitenschoolse activiteiten. In 2021 zijn deze activiteiten grotendeels weer opgepakt. Er zijn wel minder scholingsuitgaven geweest (-€ 61.000), maar of dat een direct verband heeft met de beperkingen is moeilijk vast te stellen.

Vanwege het geven van afstandsonderwijs zijn er iets hogere uitgaven geweest voor ICT; in de begroting was rekening gehouden met een aanschaf in hardware van € 74.000, er is voor € 90.000 aangeschaft.

Met een gemiddeld ziekteverzuim over 2020 van 5,9% leek het alsof de pandemie op het ziekteverzuim een niet al te grote impact zou hebben. In 2021 komt het ziekteverzuim echter veel hoger uit met 8,3%. Ten opzichte van de begroting is er voor ca. 2 fte meer personeel voor vervanging van ziekte ingezet (ca. € 135.000).

We zijn er bij het opstellen van de (meerjaren)begroting 2022-2026 vanuit gegaan dat de pandemie geen effect meer zal hebben op de te ondernemen activiteiten en het financieel resultaat.

Allocatie van middelen

De Pallascholen hebben -tot en met het boekjaar 2021- een eigen vermogenspositie, het behaalde exploitatie-resultaat wordt toegevoegd aan het vermogen van de school bij een positief resultaat en onttrokken indien er sprake is van een negatief resultaat. Vanaf 2022 worden de bovenschoolse resultaten niet meer verrekend met de scholen. Er wordt gestreefd naar het vormen van een (gering) vermogen op bovenschools niveau ter grootte van 2 fte (ca. € 150.000). Zo wordt voorkomen dat er fluctuaties optreden in de vermogenspositie van de scholen, kan het bedrag per leerling voor langere tijd (excl. indexering) vastgezet worden en kunnen fricties op bovenschools niveau opgevangen worden.

De middelen worden volledig aan de scholen toegekend op basis van de beschikkingen van DUO. Bij het opstellen van de begroting wordt geraamd wat de omvang van de kosten voor staf en bestuur zullen zijn, evenals de zogenaamde gemeenschappelijke kosten. Kosten voor staf en bestuur bestaan voornamelijk uit loonkosten en bedragen 2,9% (2020: 3,1%) van de totale loonkosten van de stichting. De gemeenschappelijke kosten zijn bijv. administratiekantoor, kosten voor Arbodiensten, verzekeringen, juridische ondersteuning, lidmaatschappen (PO-raad, VVS), licenties (Microsoft) en scholing (Pallasbeurs, BVO). Ter dekking van deze bovenschoolse en gemeenschappelijke kosten dragen de scholen per leerling € 410 bij. Er is een aantal solidariteitsregels van toepassing.

- De (verlof)kosten samenhangend met duurzame inzetbaarheid en ouderschapsverlof worden gezamenlijk gedragen.
- Iedere school krijgt per leerling dezelfde lumpsumbijdrage personeel, er vindt dus geen correctie plaats op basis van de Gewogen Gemiddelde Leeftijd of de leeftijdscategorie van de leerlingen (4 t/m 7 jaar dan wel 8 jaar en ouder). De kleine scholentoeslag wordt wel aan de betreffende (kleine) scholen toegekend.
- De salariskosten worden tussen de scholen onderling gemiddeld; het maakt voor een school dus niet uit hoe de inschaling van bijv. een leerkracht is, deze wordt 'afgerekend' tegen een Pallas-GPL.

Op basis van (jaar)plannen, de geldende uitgangspunten voor de begroting, de peildatum van 1 oktober en mogelijke wijzigingen in wet- en regelgeving komt de kaderbrief tot stand. De kaderbrief staat op de agenda van diverse gremia binnen Pallas. De GMR en het PSO brengen advies uit over de kaderbrief en de Raad van Toezicht verleent haar goedkeuring eraan waarna de bestuurder de kaderbrief vaststelt. Op basis van de kaderbrief worden vervolgens de schoolbegrotingen en de begroting op staf/bestuursniveau en op gemeenschappelijk niveau opgesteld. De samengevoegde begroting op stichtingsniveau staat weer op de agenda van GMR, PSO en Raad van Toezicht. Als de bestuurder tenslotte de begroting vaststelt, stelt dat de budgethouders in staat om verplichtingen aan te gaan voor zover dat binnen de kaders van de begroting valt.

Onderwijsachterstandsmiddelen

Met ingang van het schooljaar 2019-2020 wordt het geld voor de bestrijding van onderwijsachterstanden verdeeld volgens een nieuwe regeling, deze is in de plaats gekomen van de gewichtenregeling. Vier van onze scholen kregen op basis van deze (oude) gewichtenregeling middelen ter bestrijding van onderwijsachterstanden. Aangezien de scholen geen recht op middelen hebben op grond van de nieuwe regeling, is er een overgangperiode (van 4 jaar) van toepassing. In 2021 hebben wij in dit kader € 18.000 ontvangen (2019: € 29.000). De gelden die door OCW ter beschikking worden gesteld aan de vier scholen, komen volledig ten goede aan de betreffende school; er vindt geen herverdeling plaats aangezien deze middelen geen deel uitmaken van onze allocatiesystematiek. De middelen zijn volledig opgenomen in de begroting van de scholen en worden, op aangeven van de schoolleider, voor onderwijsdoeleinden ingezet.

Prestatiebox PO

In 2021 heeft Pallas voor een bedrag van € 427.000 aan middelen in het kader van de prestatiebox ontvangen. De gelden zijn toegekend ten behoeve van de realisatie of versterking van projecten en initiatieven rondom verschillende thema's:

• Professionalisering medewerkers	€ 292.000
• Cultuureducatie (muziek, toneel, jaarfeesten)	€ 32.000
• Buitenschoolse activiteiten	€ 54.000
• Onderwijsverbetering middels inzet schoolbegeleiding	€ 109.000
• Lectoraat Hogeschool Leiden	€ 5.000
• Euritmie	PM

Met ingang van schooljaar 2021-2022 is de prestatiebox opgeheven, de middelen zijn overgeheveld naar het budget voor personeel- en arbeidsmarktbeleid en de (nieuwe) regeling 'bijzondere bekostiging professionalisering en begeleiding starters schoolleiders'.

Belangrijkste risico's en onzekerheden

- COVID19

Als belangrijkste risico is in 2021 het mogelijke effect op de ontwikkeling van de leerlingen aan te wijzen, dit als gevolg van de pandemie en de als gevolg hiervan genomen maatregelen. In 2020 en 2021 zijn diverse extra programma's op scholen ingezet om leerlingen te ondersteunen. In 2022 zullen deze programma's een vervolg krijgen, dit alles binnen de geldende kaders van het Nationaal Programma Onderwijs.

- Rijksbijdragen

De vereenvoudiging van de bekostiging zal voor ons grote gevolgen hebben, maar aangezien we het gevolg van invoering van deze wet kunnen calculeren, is dit niet meer als een risico aan te merken. We zullen maatregelen moeten treffen om ons voldoende voor te bereiden op wat komen gaat in dit kader.

- Werkloosheidsuitkeringen

De modernisering van het Participatiefonds is als een risico aan te merken. Op het moment dat de modernisering van kracht wordt per 1 augustus 2022, zullen wij de uitkeringslasten van oud-medewerkers voor 50% doorbelast krijgen. Wat dit voor Pallas gaat betekenen is nog niet bekend, ook is er geen (betrouwbare) raming te maken van de financiële consequenties. We zullen zoveel als mogelijk moeten zien te voorkomen dat er uitkeringsrechten gaan ontstaan, bijvoorbeeld door een goed functionerend aannamebeleid, een toereikend begeleidings- en professionaliseringsaanbod en een gedegen gesprekkencyclus.

- Ziekteverzuim

Aangezien Pallas eigen risicodragers is voor (de vervanging van) ziekte, is dit aspect ook als een risico aan te merken. In de begroting is rekening gehouden met een ziekteverzuim en -vervanging van 6%. Op het moment dat er sprake is van 7% ziektevervanging, dan zijn de loonkosten ca. € 180.000 hoger dan begroot. Er is de afgelopen periode veel aandacht uitgegaan naar preventie van ziekteverzuim.

- Openen nieuwe locaties en wijziging school naar nevenvestiging

Er zijn vergevorderde plannen om in Nijmegen een tweede locatie voor de Meander te openen, aangezien de vraag naar vrijeschoolonderwijs in Nijmegen groter is dan het aanbod. Het openen van een nieuwe locatie gaat altijd gepaard met risico's; er zijn opstartkosten en de toestroom van leerlingen is moeilijk in te schatten. Daarnaast is er in Nijmegen sprake van doordecentralisatie; er zal derhalve een gebouw in economisch eigendom moeten worden verkregen of er zal een huurovereenkomst moeten worden aangegaan. De komende periode worden de financiële consequenties nader in kaart gebracht.

In Weert wordt in augustus 2022 een school gesticht. De hiermee gepaard gaande risico's zijn geringer van omvang dan in Nijmegen, omdat in Weert het gebouw in economisch eigendom blijft van de gemeente. Voor het stichten van deze school is nog geen kostenraming gemaakt, dit zal in het voorjaar van 2022 opgesteld worden. Vrijeschool Weert start met 1 kleuterklas.

In tegenstelling tot eerdere berichten kan 't Kleurenbos in Oss tot en met 2024-2025 als zelfstandige school voortbestaan. Als de school op dat moment nog geen 200 leerlingen heeft, wordt niet meer voldaan aan de instandhoudingseis. 't Kleurenbos zal dan als nevenvestiging van een andere school kunnen gaan fungeren. Een dergelijke omzetting zal een financieel effect hebben van ca. - € 95.000.

- Lerarentekort

Tenslotte moet het lerarentekort niet onvermeld blijven als risico. Pallas probeert op verschillende manieren zichtbaar te zijn als aantrekkelijke werkgever, om zo potentiële medewerkers te boeien en te binden. Enkele voorbeelden: project Samen Opleidend Leren, aanbod professionalisering en deelname netwerken. De financiële impact van het lerarentekort is niet te berekenen; het kan leiden tot een hoger ziekteverzuim, lagere onderwijsresultaten, meer onrust op school etc.

5 Verantwoording van de financiën

Over het verslagjaar 2021 bedraagt het exploitatieresultaat € 786.000 (2020: - € 634.000) en bedraagt het verschil met de begroting € 740.000 (2020: - € 422.000). Er vindt dus een toevoeging aan het eigen vermogen plaats. Uit de meerjarenbegroting blijkt dat onze (financiële) continuïteit gewaarborgd blijft. De jaarrekening 2021 geeft het volgende beeld (afgerond op € 1.000).

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2021	2021	2020
Baten			
Rijksbijdragen	22.639.000	20.984.000	20.772.000
Overige overheidsbijdragen	237.000	231.000	247.000
Overige baten	1.386.000	1.062.000	1.116.000
Totaal baten	24.262.000	22.277.000	22.135.000
Lasten			
Personeelslasten	19.794.000	19.001.000	19.295.000
Afschrijvingen	528.000	563.000	520.000
Huisvestingslasten	1.244.000	1.100.000	1.251.000
Overige lasten	1.876.000	1.558.000	1.695.000
Totaal lasten	23.443.000	22.223.000	22.761.000
Saldo baten en lasten	819.000	54.000	626.000-
Financiële baten en lasten	34.000-	8.000-	8.000-
Exploitatieresultaat	786.000	46.000	634.000-

Analyse realisatie 2021 versus begroting

Rijksbijdragen (+ € 1.655.000), belangrijkste verschillen met de begroting:

- Nationaal Programma Onderwijs € 968.000
- Project Inhaal- en OndersteuningsProgramma's € 133.000
- Indexering personele bekostiging € 320.000
- Herziening personeel- en arbeidsmarktbeleid € 225.000
- Herziening prestatiebox € 247.000 -/-
- Professionalisering/begeleiding startende LK/SL € 130.000
- Groeibekostiging € 61.000
- Samenwerkingsverband € 45.000

Bij het opstellen van de begroting 2021 was geen rekening gehouden met een aantal projecten ter bestrijding van de onderwijsachterstanden. Het NPO en het project IOP zorgt voor een aanzienlijk hogere rijksbijdrage. De indexering van de personele bekostiging was niet in de begroting opgenomen, we gaan ervan uit dat een stijging van de loonkosten (welke ook niet in de begroting was opgenomen) door OCW wordt gecompenseerd. Per augustus 2021 is de prestatiebox komen te vervallen. De regeling professionalisering en begeleiding startende leerkrachten en schoolleiders is hiervoor (deels) in de plaats gekomen. Het overige budget is opgenomen bij het budget voor personeel- en arbeidsmarktbeleid. Bij het opstellen van de begroting 2021 is samen met de schoolleider de instroom over het schooljaar 2020-2021 beoordeeld, dit heeft geleid tot een betere prognose van de groeibekostiging. In de maand november 2021 hebben we opnieuw groeibekostiging ontvangen. Per december zouden wij hier op basis van eigen berekeningen weer recht op hebben. Vanwege de omzetting van BRON naar ROD zijn er echter vanaf december geen beschikkingen meer afgegeven in dit kader. Dit zal in 2022 worden betaald en alsnog in 2022 worden verantwoord. De verantwoording van het project IOP heeft separaat plaatsgevonden en geschiedt dus niet middels dit jaarverslag.

Overige overheidsbijdragen en -subsidies (€ 6.000), belangrijkste verschillen:

- Overige overheidsbijdragen € 6.000

Eén van onze scholen heeft recht op een SDE-subsidie. Deze (nog niet ontvangen) bijdrage is in de jaarrekening als overige overheidsbijdrage verantwoord.

Overige baten (+ € 324.000), belangrijkste verschillen:

- Project Extra Hulp voor de Klas € 278.000
- Verhuur/medegebruik € 9.000
- Detachering personeel € 24.000 -/-
- Ouderschenkeningen € 71.000

Het project Extra Hulp voor de klas is niet in de begroting 2021 opgenomen, dit veroorzaakt de grootste afwijking met de begroting. Daarnaast valt op dat de ouderschenkeningen aanzienlijk hoger zijn dan begroot. Vanwege ziekte van een aantal gedetacheerde medewerkers lopen de baten achter op de begroting.

Personeelslasten (+ € 793.000), belangrijkste verschillen:

- Lonen -/- uitkeringen € 676.000 (meer personeel, hogere GPL)
- Loonkosten derden € 62.000 (meer inhuur, zowel OP als DIR)
- Scholing € 61.000 -/- (te hoog begroot)
- Vrijwilligersvergoeding € 29.000 -/- (minder inzet vrijwilligers)
- Arbo-dienstverlening € 17.000 (frequentie spreekuren, interventies)
- Personeel- en arbeidsmarktbeleid € 26.000 (o.a. attenties/uitjes personeel)
- Begeleidingsdienst € 33.000 (meer begeleidingstrajecten)
- Dotatie voorziening jubilea € 31.000 (niet begroot)

Er is ca. 11 fte meer ingezet dan begroot (2020: 8 fte). Het verschil is grotendeels te verklaren door personele inzet voor NPO en Extra Hulp voor de Klas (10 fte). Een deel (2 fte) is toe te schrijven aan een hogere behoefte aan vervanging wegens ziekte. Er is voor 2 fte vervangen voor vervanging van zwangerschapsverlof. Dit verklaart dus (meer dan) de overschrijding. Er kan worden geconcludeerd dat er minder regulier personeel is ingezet in 2021 dan begroot. De post loonkosten derden is overschreden o.a. vanwege de inhuur van een interim-schoolleider en het inhuren van externe expertise in het kader van NPO. Er is in 2021 minder aan scholing uitgegeven dan begroot. Ieder jaar blijkt dat de daadwerkelijke 'afname' van de Pallasbeurs achterblijft bij de aanvragen. De begeleidingsdienst is in 2021 meer ingezet, mogelijk vanwege het gegeven dat een aantal trajecten in 2020 geen doorgang heeft kunnen vinden. Tenslotte, de dotatie aan de voorziening jubilea is niet begroot. Vanwege hogere personele verplichtingen én een herziene berekening van de omvang van de voorziening (van € 735 naar € 755 per fte) leidt dit tot een niet voorziene dotatie.

Afschrijvingen (- € 35.000)

In 2021 is er voor een bedrag van € 319.000 aan investeringen uitgegeven, begroot was € 1.047.000. De begrote investeringen betroffen voor een groot deel gebouwen/verbouwingen (€ 670.000), hiervan is € 109.000 gerealiseerd. De verbouwingen zullen in de loop van de komende jaren gaan plaatsvinden. Deze verbouwingen zijn in de meerjarenbegroting 2022-2026 opgenomen. De lagere omvang aan investeringen heeft geleid tot lagere afschrijvingslasten.

Huisvestingslasten (+ € 144.000), belangrijkste verschillen:

- Huurkosten € 25.000 (niet begrote huur tijdelijke huisvesting)
- Dagelijks onderhoud € 13.000 (te laag begroot)
- Energie en gas € 13.000 (te laag begroot)
- Overige huisvestingslasten € 105.000 (afboeken kosten voorbereiding bouw)

De afgelopen jaren zijn er bij één van de scholen diverse (voorbereidings)kosten gemaakt voor de bouw van een aantal lokalen voor de kinderopvang, deze waren als balanspost in de administratie opgenomen. De bouw is op enig moment stopgezet. De gemaakte voorbereidingskosten zijn in 2021 afgeboekt bij de post overige huisvestingslasten.

Overige lasten (+ € 318.000), belangrijkste verschillen:

- Onderwijsbureau € 12.000

• Overige beheerslasten	€ 235.000
• ICT-licenties	€ 17.000
• Wervingskosten	€ 40.000
• PR/schoolkrant	€ 12.000
• Bijdragen aan SWV	€ 19.000
• Abonnementen	€ 19.000
• Verbruiksmateriaal	€ 38.000 -/-

In 2021 hebben wij een arbitragezaak rondom het stopzetten van de bouw van een aantal lokalen bij één van onze scholen verloren. De hiermee gepaarde gaande kosten zijn verantwoord onder overige beheerslasten. In de begroting was rekening gehouden met één wervingstraject, dat zijn er zes geworden.

Het verschil tussen de begroting bedraagt € 740.000. Het financieel resultaat over 2021 wordt echter in grote mate beïnvloed door een aantal incidentele posten, dit zowel aan de baten- als aan de lastenkant. De volgende posten kunnen, in grote lijnen, als incidenteel worden aangemerkt.

Baten

NPO, IOP en EHIK (projecten)	€ 1.379.000
Groeibekostiging	€ <u>61.000</u>
Totaal incidentele baten	€ 1.440.000

Lasten

Projectkosten NPO, IOP en EHIK	€ 882.000
Afboeking bouwvoorbereiding en arbitrage	€ 288.000
Tijdelijke huisvesting	€ <u>25.000</u>
Totaal incidentele lasten	€ 1.195.000

Er zou derhalve gesteld kunnen worden dat het resultaat met een bedrag van € 245.000 positief beïnvloed wordt door incidentele posten. Dit betekent dat het resultaat inzake de reguliere bedrijfsvoering € 541.000 bedraagt (zijnde € 786.000 - € 245.000); dit is € 495.000 hoger dan begroot.

Investerings en financieringsbeleid

In 2021 is voor een bedrag van € 319.000 geïnvesteerd (2020 € 735.000), er was een uitgave begroot van € 1.047.000. Het verschil wordt veroorzaakt door met name bouwactiviteiten die later zijn gestart dan was gepland. De investeringen in 2021 betroffen voor een deel (34%) investeringen in gebouwen/verbouwingen. Wanneer tot renovatie van een schoolgebouw wordt besloten, verwachten gemeenten steeds vaker een eigen bijdrage vanuit het schoolbestuur. Het deel dat wij vanuit de eigen middelen bijdragen, zal voor zover mogelijk worden besteed aan duurzame investeringen. Zodoende zullen de exploitatielasten na ingebruikname van het nieuwe of gerenoveerde gebouw lager zijn. Voor de eerste inrichting van de school zijn er middelen beschikbaar voor 't Kleurenbos, de Zwanneridder, Helianthus en Christophorus. Deze middelen zijn beschikbaar gesteld door gemeenten.

Ook in inventaris en apparatuur is er geïnvesteerd, voor een bedrag van € 165.000 (2020: € 343.000). De investering is onder andere uitgegeven aan nieuw meubilair, een uitbreiding van het aantal klassen zal ook gepaard moeten gaan met de inrichting ervan. Voor het doen van investeringen hoeven we geen leningen af te sluiten.

Bestemming resultaat

Het publieke exploitatieresultaat wordt in 2021 vooral bepaald door groei en is beïnvloed door incidentele baten en lasten. Bovendien heeft het lerarentekort een effect gehad, vacatures konden niet altijd worden opgevuld en ziekte niet altijd worden vervangen. In de loop van 2021 zijn de middelen voor NPO beschikbaar gekomen, de komst ervan was bij het opstellen van de begroting nog niet voorzien. In het voorjaar van 2021 zijn er bestedingsplannen gemaakt en vanaf augustus 2021 vinden er activiteiten plaats in het kader van NPO. Het is niet altijd mogelijk gebleken om de plannen direct ten uitvoer te brengen, onder andere als gevolg van het lerarentekort. De NPO-middelen die in 2021 zijn ontvangen, maar nog niet zijn uitgegeven zijn opgenomen in een bestemmingsreserve en kunnen in 2022 (e.v.) aangewend worden overeenkomstig het doel.

De vanaf 2019 verantwoorde bestemmingsreserve huisvesting is in 2021 niet aangesproken en blijft de komende jaren beschikbaar voor uitgaven in het kader van huisvestingsvoorzieningen van de Meander in Nijmegen.

De overige private bestemmingsreserve is niet gemuteerd; het aanwijzen van private baten en lasten is op dit moment niet op een eenduidige wijze uit te voeren. In het financieel beleidsplan is in dit kader een actiepoint geformuleerd. Tot het moment dat er eenduidigheid komt, zal deze reserve van gelijke omvang blijven.

Financiële positie op balansdatum

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
Materiële vaste activa	5.826.000	6.110.000
Financiële vaste activa	0	26.000
Vlottende activa	<u>8.760.000</u>	<u>5.903.000</u>
Totaal activa	14.586.000	12.039.000
Eigen vermogen	6.449.000	5.663.000
Voorzieningen	4.095.000	3.475.000
Kortlopende schulden	<u>4.042.000</u>	<u>2.901.000</u>
Totaal passiva	14.586.000	12.039.000

Activa

Materiële vaste activa (- € 284.000 ten opzichte van verleden jaar)

De boekwaarde van de materiële vaste activa is gedaald door de relatief lage omvang van de investeringen in 2021; er is meer afgeschreven dan er is geïnvesteerd. Met name de uitvoering van bouwprojecten loopt achter op de planning.

Financiële vaste activa (- € 26.000)

De komende jaren valt er nog 1 tranche vrij (€ 26.000) van een vordering op Istia. Deze vordering is opeisbaar als er wordt voldaan aan de afgesproken solvabiliteits- en liquiditeitseisen. Na het vaststellen van de jaarrekening 2021 van Istia zal de vijfde en laatste tranche aan Pallas worden voldaan. De vordering is opgenomen onder de vlottende activa, aangezien deze een looptijd heeft van korter dan één jaar.

Vlottende activa (+ € 2.857.000)

Deze post vorderingen wordt grotendeels (76%) bepaald door de vordering op OCW. Deze vordering houdt verband met het betaalritmeverschil, deze wordt in het schooljaar 2021-2022 geheel afgewikkeld. Wij achten alle vorderingen inbaar. De liquide middelen zijn van aanzienlijk hogere omvang dan vorig jaar (€ 3.317.000). Dit heeft onder andere te maken met de ontvangst van de NPO-middelen en het lagere investeringsniveau in 2021.

Passiva

Eigen vermogen (+ € 786.000)

Het eigen vermogen is met € 786.000 toegenomen als gevolg van het positieve exploitatiesaldo over 2021.

Voorzieningen (+ € 620.000)

De post voorzieningen is onder andere toegenomen vanwege een aantal panden dat in juridisch eigendom is gekomen van Stichting Pallas. Voor deze panden dient een toereikende onderhoudsvoorziening gevormd te worden. Voor het pand in Uden is er een bedrag van € 258.000 aan ons overgemaakt ten behoeve van groot onderhoud, deze middelen waren bij de VVE gereserveerd voor dit doel. De voorziening is per 31 december 2021 toereikend om de uitgaven in verband met cyclisch groot onderhoud voor de komende planperiode te kunnen voldoen. Bij het opstellen van de begroting wordt rekening gehouden met de meest actuele meerjarenonderhoudsplanningen voor het bepalen van de dotatie aan de voorziening. De plannen worden regelmatig, in principe om de vier jaar, geactualiseerd. De onttrekking aan de voorziening onderhoud is in 2021 veel lager uitgevallen dan begroot (€

436.000 gepland en € 138.000 uitgegeven). Dit heeft onder andere te maken met de langdurige trajecten in het kader van bij de gemeente aangevraagde huisvestingsvoorzieningen. In afwachting van het gemeentelijke besluit rondom de huisvestingsvoorziening, gaan wij terughoudend om met het plegen van groot onderhoud aan het schoolgebouw. Een aandachtspunt is ook het tijdig uitvoeren van dergelijk onderhoud; als het in de planning voor het lopende jaar is opgenomen, is er dekking voor het uitvoeren van het onderhoud en kan de uitvoering ter hand genomen worden. Een strakkere monitoring door het stafbureau ten aanzien van dit punt lijkt zinvol en is inmiddels opgepakt. Bij het bepalen van de dotatie aan de voorziening in de meerjarenbegroting 2022-2026 is rekening gehouden met het in 2021 niet uitgevoerde onderhoud.

De voorziening jubilea is verhoogd (€ 16.000); de grondslag op basis waarvan de benodigde omvang van de voorziening wordt berekend, is gewijzigd en dit heeft geleid tot een hoger te voorzien bedrag per fte. Aan de voorziening duurzame inzetbaarheid is gedoteerd, zodat bij het opnemen van verlof middelen zijn om voor vervanging te zorgen.

Kortlopende schulden (+ € 1.142.000)

Deze post is fors hoger dan vorig jaar, dit is het gevolg van het grote aantal bouwprojecten dat we onder handen hebben. Gemeenten hebben subsidie ter beschikking gesteld voor nieuwbouw, renovatie en het aanpassen van het schoolplein. De subsidie wordt aangewend tijdens de bouw. Aan het einde van 2021 bedraagt de omvang van de deze (voortuitontvangen) post € 1.440.000, zijnde 36% van de totale omvang van de kortlopende schulden. Eind 2020 was de omvang van de voortuitontvangen bouwsubsidies € 423.000. Daarnaast zorgt het hogere aantal personeelsleden voor een hogere verplichting in het kader van pensioenen, vakantiegeld en sociale en pensioenpremies. De lagere omvang van de nog te besteden SOL-subsidie heeft een dempend effect.

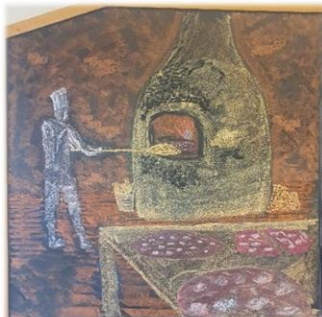
Begroting

De begrotingsopzet voor 2021 is het voortzetten van de binnen Pallas gebruikelijke begrotingssystematiek inclusief de vooruitblik voor de komende jaren op basis van een conservatieve leerlingprognose.

We hebben geconstateerd dat niet bij alle scholen de interne normen voor het vereiste buffervermogen goed hanteerbaar zijn. Met name de scholen waar sprake is van investeringen in gebouwen, zoals bij de Meander in Nijmegen, hebben een lager of zelfs negatief buffervermogen, omdat bij de berekening ervan de boekwaarde van de materiële vaste activa mee wordt genomen (i.c. in mindering wordt gebracht). Bij het opstellen van de begroting 2022 is een andere systematiek voor het bepalen van het vereiste weerstandsvermogen van toepassing, waarover meer informatie is opgenomen elders in dit bestuursverslag.

Kengetallen

Van de financiële kentallen liggen de liquiditeit, solvabiliteit en rentabiliteit boven de in het PO gebruikelijke signaleringswaarden, zie ook paragraaf A4 Kengetallen en grafieken. Het weerstandsvermogen is echter lager dan de signaleringswaarde. Dit is, zoals al eerder aangegeven, het gevolg van een hoge boekwaarde van de materiële vaste activa. Een andere berekeningssystematiek van het weerstandsvermogen, waarbij de boekwaarde van de (met eigen middelen aangeschafte) gebouwen niet wordt meegenomen, levert een kengetal op dat boven de signaleringswaarde ligt. Gezien de sterke liquiditeit, solvabiliteit en rentabiliteit achten wij onze vermogenspositie toereikend. De afgelopen jaren is er vanuit de maatschappij steeds meer aandacht gekomen voor een mogelijke te hoge omvang van de reserves van onderwijsinstellingen en samenwerkingsverbanden. In 2021 is er daartoe een nieuw kengetal geïntroduceerd door OCW, welke een signaal afgeeft voor de aanwezigheid van mogelijk bovenmatige publiek eigen vermogen. De omvang van het publieke eigen vermogen bedraagt per einde 2021 € 3.473.000. De signaleringsgrens ligt voor Stichting Pallas op € 6.476.000; er is dus geen signaal dat ons publiek eigen vermogen te hoog zou zijn.

6 Continuïteitsparagraaf

6.1 Financieel toekomstperspectief

Exploitatierkening in meerjarig perspectief

Exploitatierkening (* € 1.000)					
Baten	2022	2023	2024	2025	2026
Rijksbijdrage	22.805	23.015	22.470	22.793	22.974
Overige overheidsbijdragen	230	230	230	230	230
Overige baten	1.075	1.056	1.050	1.051	1.051
Totaal baten	24.110	24.301	23.750	24.074	24.255
Lasten					
Personeelslasten	20.589	20.551	20.482	20.720	20.960
Afschrijvingen	624	688	698	603	564
Huisvestingslasten	1.177	1.131	1.113	1.113	1.113
Overige lasten	1.680	1.680	1.677	1.680	1.681
Totaal lasten	24.070	24.050	23.970	24.115	24.318
Saldo gewone bedrijfsvoering	40	251	-220	-41	-63
Saldo financiële bedrijfsvoering	-28	-28	-28	-28	-28
Totaal resultaat	12	223	-248	-69	-91

De komende jaren voorzien wij opnieuw een groei in het aantal leerlingen dat onze scholen gaat bezoeken. Op dit moment wordt op diverse scholen de capaciteit aangepast aan het aantal leerlingen. Dat gaat gepaard met de nodige (eigen) investeringen in gebouwen, meubilair, lesmaterialen en ICT. Naast een uitbreiding van de capaciteit vinden er diverse renovaties plaats om de gebouwen weer te laten voldoen aan de huidige (kwaliteits)eisen. Over een aantal jaren zal de capaciteit en de kwaliteit beter in evenwicht zijn met de aan de gebouwen te stellen eisen en zullen deze investeringen kunnen worden terugverdiend. Dit zien we terug in de stabilisering van het resultaat na 2025.

Als gevolg van invoering van de wet vereenvoudiging bekostiging zullen wij naar schatting vanaf 2026 € 552.000 minder rijksbijdrage ontvangen (-2,7%). Vanaf 2023 wordt deze lagere bekostiging stapsgewijs ingevoerd. In de meerjarenbegroting is deze lagere bekostiging meegenomen. Ook het wegvallen van de vordering op OCW als gevolg van de overgang naar een kalenderjaarbekostiging (en daarmee het vervallen van het betaalritmeverschil), is in de begroting (2022) opgenomen. Het vervallen van deze vordering heeft een (eenmalig) negatief effect van ca. € 1.000.000.

Balans in meerjarig perspectief

Balans (* € 1.000)						
Activa	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Materiële vaste activa	5.826	7.312	6.906	6.670	6.230	5.752
Financiële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste activa	5.826	7.312	6.906	6.670	6.230	5.752
Vorderingen	1.326	326	326	326	326	326
Liquide middelen	7.434	6.015	6.711	6.993	7.236	7.781
Totaal vlottende activa	8.760	6.341	7.037	7.319	7.562	8.107
Totaal activa	14.586	13.653	13.943	13.989	13.792	13.859
Passiva						
Algemene reserve (publiek)	2.997	3.485	3.708	3.460	3.391	3.301
Bestemmingsreserve (publiek)	476	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve privaat	2.976	2.976	2.976	2.976	2.976	2.976
Totaal eigen vermogen	6.449	6.461	6.684	6.436	6.367	6.277
Personeelsvoorziening	209	213	217	221	225	230
Onderhoudsvoorziening	3.886	4.102	4.143	4.410	4.254	4.382
Totaal voorzieningen	4.095	4.315	4.360	4.631	4.479	4.612
Crediteuren	236	236	236	236	236	236
Belastingen en sociale premies	842	859	876	894	912	930
Pensioenen	261	266	271	276	282	288
Overig kortlopend	2.703	1.516	1.516	1.516	1.516	1.516
Totaal overige passiva	4.042	2.877	2.899	2.922	2.946	2.970
Totaal passiva	14.586	13.653	13.943	13.989	13.792	13.859

De komende jaren zullen verschillende ontwikkelingen een effect hebben op de balansposten.

- Bij een aantal scholen zijn er bouwplannen in ontwikkeling; dit zal in een aantal gevallen leiden tot (eigen) duurzame investeringen in schoolgebouwen. Daarnaast zal dit ook vaak gepaard gaan met investeringen in meubilair en ICT. De omvang van de post materiële vaste activa zal de komende jaren nog toenemen.
- Onder de vorderingen is nu nog ca. € 1.000.000 opgenomen als vordering op OCW, dit in verband met het betaalritmeverschil. Aan het einde van het boekjaar 2022 komt deze vordering te vervallen, dit is verwerkt in de begroting 2022.
- Er zijn plannen in ontwikkeling voor de realisatie van een dislocatie voor de Meander. Mogelijk zal dan de bestemmingsreserve huisvesting (deels) worden aangesproken. Als ook deze locatie wordt doorgede-centraliseerd, komt het pand in eigendom van Stichting Pallas. Dit heeft een effect op de omvang van de materiële vaste activa. Mogelijk zal hier externe financiering voor moeten worden aangetrokken, dan zal er ook een effect zijn op de omvang van de (langlopende) schulden.
- Met ingang van 2024 zal waarschijnlijk de voorziening onderhoud gebaseerd moeten zijn op de zogenaamde componentenmethode. Het effect van deze wijziging van de verslaggevingsregels is nog niet bekend. Dit zou mogelijk een verhogend effect op de omvang van de voorziening onderhoud tot gevolg kunnen hebben.

- Vanaf augustus 2022 komen de WW-uitkeringslasten van medewerkers voor 50% ten laste van de voormalige werkgevers. We kunnen nog niet op een betrouwbare wijze ramen welke toekomstige verplichtingen ons in dit kader te wachten staan. Het deels neerleggen van de uitkeringskosten bij werkgevers zal leiden tot een verlaging van de premie die we betalen aan het participatiefonds. Op dit moment leggen we nog geen voorziening voor toekomstige uitkeringslasten aan. Wellicht is het later mogelijk om een betrouwbare raming van deze lasten te maken en kan op basis daarvan een voorziening worden gevormd.

Financiële positie

Kengetallen	2021	2022	2023	2024	2025	2026	signalerings- waarde
Solvabiliteit 1 <i>EV/totale passiva</i>	44%	47%	48%	46%	46%	45%	< 30%
Weerstandsvermogen 1 <i>(EV-MVA)/Rijksbijdrage</i>	3%	-4%	-1%	-1%	1%	2%	< 5%
Weerstandsvermogen 2 <i>EV/totale baten</i>	27%	27%	28%	27%	26%	26%	n.v.t.
Liquiditeit <i>vlottende activa/vlottende passiva</i>	217%	220%	243%	250%	257%	273%	< 75%
Rentabiliteit <i>resultaat/totale baten</i>	3%	0%	1%	-1%	0%	0%	3 jaar negatief

Met uitzondering van het weerstandsvermogen 1 is er geen signalering van toepassing met betrekking tot de kengetallen. Ook het nieuwe kengetal 'mogelijk bovenmatig vermogen' leidt bij ons niet tot een signalering. Het weerstandsvermogen 1 wordt in grote mate beïnvloed door de hoge boekwaarde van het materieel vast actief en is in onze situatie dan ook niet goed bruikbaar. Gezien de overige kengetallen, zijn wij van oordeel dat de toekomst van Pallas vanuit financieel oogpunt gezien voldoende geborgd is. Dit laat onverlet dat we de komende jaren de financiële risico's goed moeten blijven monitoren en zo nodig maatregelen moeten treffen. Bij het bespreken van de diverse documenten die ons ter beschikking staan, zoals de jaarrekening en de begroting met de verschillende gremia (RvT, GMR en PSO) komen de risico's en de voor Pallas wenselijke kengetallen aan bod.

6.2 Risico's en onzekerheden, administratieve organisatie

De financiële administratie en de personeels- en salarisadministratie van Stichting Pallas zijn ondergebracht bij Onderwijsbureau Twente. Samen met de medewerkers van dit bureau is de planning en controlcyclus verder in de organisatie ingebed. De (financiële) cyclus bestaat uit achtereenvolgens een kaderbrief met daarin de uitgangspunten van de begroting voor het volgende kalenderjaar plus de begroting voor staf/bestuur en bovenschoolse activiteiten, een meerjarenbegroting, de jaarbegroting, de uitgebreide managementrapportages (marap) en de jaarrekening. In de marap komen diverse onderwerpen aan bod, waarbij deze zo zijn gekozen dat er een integraal beeld ontstaat van de school. De schoolleider legt door middel van de schoolmarap horizontaal verantwoording af aan team en MR en verticaal aan de bestuurder. De bestuurder legt op stichtingsniveau verantwoording af aan de Raad van Toezicht, de GMR en het PSO. De vaste onderdelen in de marap zijn: financiën (incl. prognose), personele bezetting, verzuim, leerlingen en speerpunten van beleid.

De regie en aansturing van de cyclus ligt bij de bestuurder, met ondersteuning van de controller. Naast het gegeven dat er cyclisch en planmatig gewerkt wordt ter borging van de continuïteit, zijn er maatregelen getroffen in het kader van het borgen van een rechtmatige besteding van de middelen. Er is een procuratieregeling van toepassing en de systemen zijn ingericht op basis van een autorisatieschema. Op deze wijze is functiescheiding ook systeemtechnisch doorgevoerd.

Jaarlijks vindt voorafgaand aan de begrotingscyclus een inventarisatie van de risico's plaats. Hierbij worden zowel externe als interne risico's gedetecteerd en -voor zover mogelijk- gekwantificeerd. Deze inventarisatie is nu nog een activiteit welke voornamelijk door staf en bestuur wordt uitgevoerd. In het financieel beleidsplan is een actiepun-

opgenomen in het kader van het opzetten van een (breder) risicomanagementsysteem, het opstellen ervan is voorzien in 2023. De afgelopen jaren hebben echter wel bewezen dat het risicomanagementsysteem niet alle risico's in kaart kan brengen (identificeren) en het mogelijk gevolg ervan kan inschatten (impact kwantificeren); het risico op een pandemie en het gevolg daarvan op de organisatie zal door veel organisaties niet als risico zijn onderkend.

Per deelgebied (onderwijs & kwaliteit, personeel & professionalisering, huisvesting & facilitaire zaken en financieel) zijn de risico's en onzekerheden beschreven, deze zijn terug te vinden in hoofdstuk 4.

A7 Kengetallen en grafieken

Kengetallen	Signaleringsgrens PO	2017	2018	2019	2020	2021
Financiële kengetallen						
Liquiditeit (current ratio)	< 0,75	3,15	2,05	2,26	2,04	2,17
Liquiditeit (absolute omvang)	< € 100.000			€ 4.616.290	€ 4.117.630	€ 7.432.320
Solvabiliteit 1	< 30%	61%	53%	52%	47%	44%
Solvabiliteit 2	< 30%	84%	76%	78%	76%	72%
Rentabiliteit	3 jaar negatief	4%	-1%	0%	-3%	3%
Weerstandsvermogen	< 5%	7%	2%	1%	-2%	3%
Publiek eigen vermogen		€ 3.410.680	€ 3.247.480	€ 3.321.090	€ 2.687.440	€ 3.473.050
Signaleringswaarde		€ 4.938.462	€ 5.660.874	€ 6.054.210	€ 6.436.110	€ 6.467.000
Bovenmatig eigen vermogen	>= € 0	-€ 1.527.782	-€ 2.413.394	-€ 2.733.120	-€ 3.748.670	-€ 2.993.950
Kapitalisatiefactor		34%	35%	33%	32%	40%

Toelichting

Liquiditeit (current ratio): vlottende activa / kortlopende schulden

Geeft aan in welke mate de instelling aan haar verplichtingen op korte termijn kan voldoen.

Liquiditeit (absolute omvang): saldo liquide middelen

De absolute omvang van de liquide middelen.

Solvabiliteit 1: eigen vermogen / totaal passiva

Geeft aan op welke wijze de bezittingen, op de actiefzijde van de balans, zijn gefinancierd.

Solvabiliteit 2: (eigen vermogen + voorzieningen) / totaal passiva

Geeft aan op welke wijze de bezittingen, op de actiefzijde van de balans, zijn gefinancierd.

Rentabiliteit: resultaat / totale baten

Geeft aan welk deel van de totale baten over blijft na aftrek van de lasten.

Weerstandsvermogen: (eigen vermogen -/- materiële vaste activa) / Rijksbijdragen OCW

Is de verhouding tussen het eigen vermogen minus de materiële vaste activa en de omvang van de Rijksbijdragen.

Publiek eigen vermogen: totale eigen vermogen -/- private reserves

Betreft het totale eigen vermogen minus eventueel aanwezige private reserves.

Signaleringswaarde: (0,5 x aanschafwaarde gebouwen x 1,27) + boekwaarde resterende mva + (omvangafhankelijke rekenfactor x totale baten)

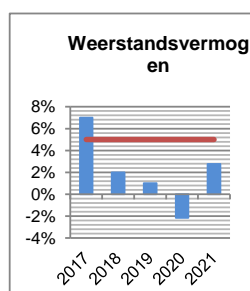
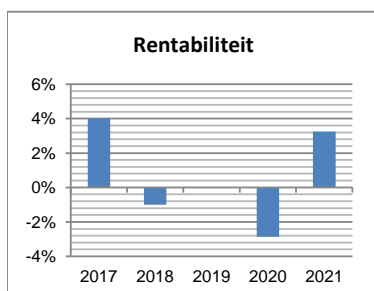
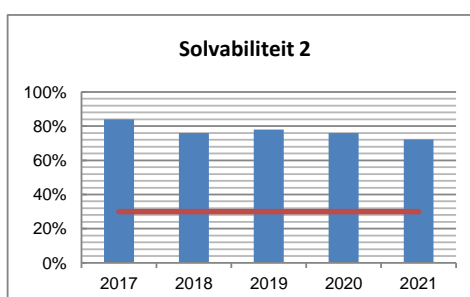
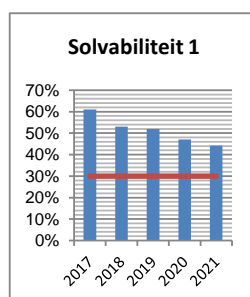
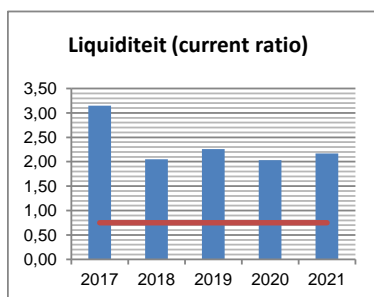
De signaleringswaarde berekent het normatieve publieke vermogen van de stichting. Als het werkelijke publieke eigen vermogen hoger is dan de signaleringsgrens, is dit een signaal dat er mogelijk sprake is van bovenmatig eigen vermogen. Het getal in de tabel laat het verschil zien tussen het normatieve en werkelijke publieke vermogen. Een positief getal betekent dat er sprake is van bovenmatig eigen vermogen.

Bovenmatig eigen vermogen: werkelijk publiek vermogen -/- normatief publiek vermogen

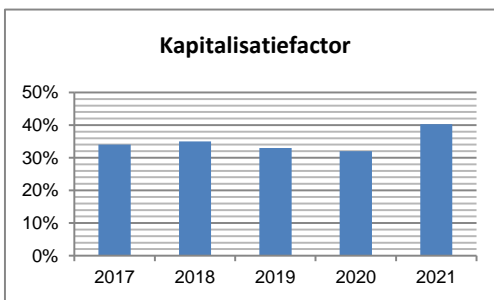
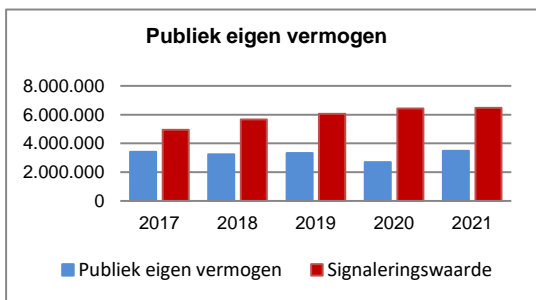
Geeft de omvang van het bovenmatige vermogen weer.

Kapitalisatiefactor: (balans -/- gebouwen en terreinen) / totale baten

Meet het verband tussen het kapitaal dat een bestuur gebruikt voor haar activiteiten en de inkomsten.

A7 Kengetallen en grafieken vervolg

Kengetallen	Signaleringsgrens PO	2017	2018	2019	2020	2021
Ratio's						
Personele lasten / Rijksbijdrage	>= 95%	88%	92%	89%	93%	87%
Personele lasten / Totale baten	>= 90%	80%	85%	83%	87%	82%
Eigen vermogen / Totale baten	-	36%	32%	29%	26%	27%
Personele lasten / Totale lasten	-	84%	84%	83%	85%	84%
Salarislasten per FTE	-	€ 60.005	€ 65.054	€ 65.660	€ 70.180	€ 69.211
Personeelslasten per FTE	-	€ 64.834	€ 72.149	€ 72.446	€ 76.152	€ 75.437

Toelichting

Personele lasten / Rijksbijdrage

Geeft aan in hoeverre een instelling de gelden van het Rijk aanwendt voor personele lasten.

Personele lasten / Totale baten

Geeft aan in hoeverre een instelling de totale inkomsten aanwendt voor personele lasten.

Eigen vermogen / Totale baten

Deze ratio geeft een indicatie van het risicomanagement bij de instelling.

Personele lasten / Totale lasten

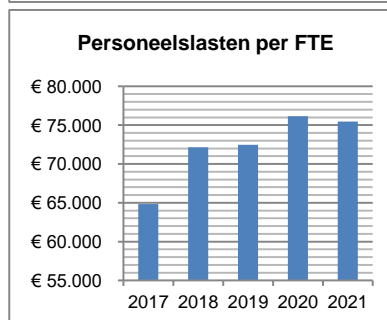
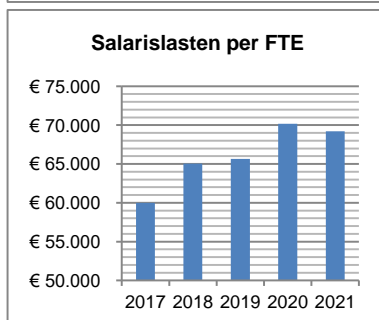
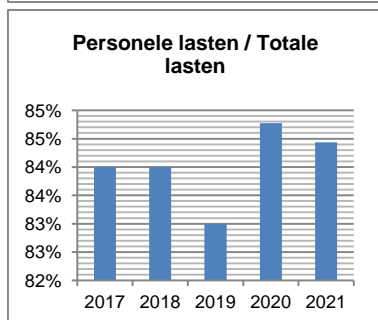
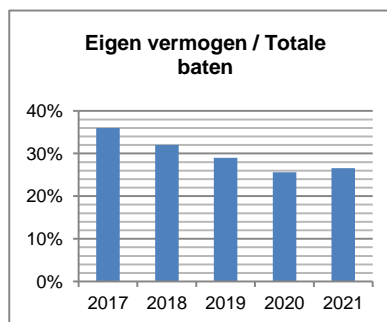
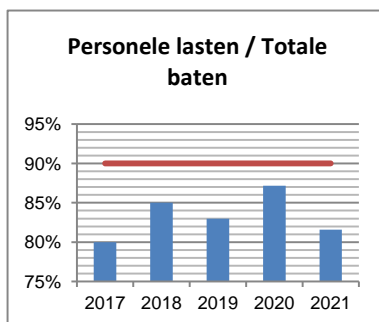
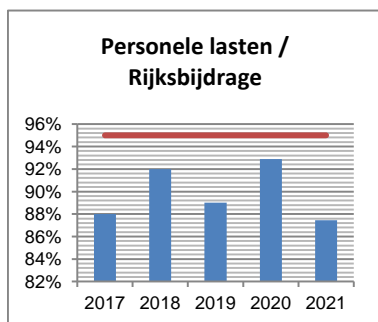
Geeft aan hoeveel de instelling uitgeeft aan personele lasten. Dit is met name trendmatig een belangrijk signaal.

Salarislasten per FTE

Geeft aan wat de salarislasten zijn per FTE.

Personeelslasten per FTE

Geeft aan wat de totale personele lasten per FTE zijn.

A8 Instellingsgegevens

Algemene gegevens

Bestuursnummer : 41246
Naam instelling : Stichting Pallas

Adres : Bronkhorstsingel 11
Postcode : 5403 NA
Plaats : Uden
Telefoon : 041-3230008
E-mailadres : info@stichtingpallas.nl
Website : www.stichtingpallas.nl

Contactpersoon : Sandra Pennings
Telefoon : 041-3230008

Instellingscodes

00CU : De Zilverlinde
04AZ : Johannesschool Vrije School Tiel
04BT : Vrijeschool Christophorus
04EC : Rudolf Steiner Educare
04FX : Vrijeschool De Strijene
06TT : Vrije school De Zevenster
06UF : Vrijeschool De Zwaneridder
06UK : Vrije School Peelland
06XR : Vrijeschool De Driestroom
07CC : Vrijeschool Tiliander
07CP : Bernard Lievegoed School
09NZ : Vrijeschool Meander
09PH : De Vuurvogel
21NB : De Vrije School Brabant
22NL : Vrijeschool Helianthus Heerlen
22NL01 : Talander
31FJ : 't Kleurenbos

Stichting Pallas

Jaarrekening 2021

B Jaarrekening 2021

B1 Grondslagen

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving dit betreft, Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen. Deze bepalingen zijn verder van toepassing op grond van de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover deze op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien deze voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Continuïteit

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de stichting.

Activiteiten

Stichting Pallas voert het bevoegd gezag voor 17 vrije scholen voor basisonderwijs, verspreid over Midden en Zuid Nederland. De Stichting verzorgt onderwijs voor leerlingen van 4 tot en met 12 jaar. Het onderwijs is geïnspireerd op de pedagogische inzichten vanuit de antroposofie.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen, worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire bestuursleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van Stichting Pallas en nauwe verwanten zijn verbonden partijen. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder

normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Vergelijkende cijfers

De cijfers van 2020 zijn waar nodig, geherrubriceerd teneinde vergelijking met de cijfers van 2021 mogelijk te maken.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling zich over verschillende zaken een oordeel vormt en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Operational leasing

Bij de stichting kunnen leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden is, niet bij de stichting ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in het exploitatieoverzicht over de looptijd van het contract.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de verwachte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de

vanaf het moment van ingebruikname van het materieel vast actief. Over terreinen en grond wordt niet afgeschreven. De gehanteerde activagrens bedraagt € 500.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn:

Categorie	Termijn
Gebouwen	40 jaar
Gebouwdelen/verbouwingen	20 jaar
Schoolmeubilair	10 jaar
Inventaris en apparatuur	5 jaar
ICT	3 jaar
Leer- en hulpmiddelen	5 jaar

Investeringsubsidies

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Financiële vaste activa

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Wanneer de stichting geheel of ten dele instaat voor schulden van de desbetreffende deelneming, respectievelijk de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt een voorziening gevormd. Bij het bepalen van de omvang van deze voorziening wordt rekening gehouden met reeds op vorderingen op de deelneming in mindering gebrachte voorzieningen voor oninbaarheid.

Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs en indien van toepassing onder aftrek van bijzondere waardeverminderingen.

De leningen en vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke gelijk is aan de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

De onder de financiële vaste activa opgenomen obligaties (beursgenoteerd en niet-beursgenoteerd), die niet behoren tot een handelsportefeuille en die worden aangehouden tot het einde van de looptijd worden gewaardeerd op de geamortiseerde kostprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan de geamortiseerde kostprijs, wordt een bijzondere

waardevermindering verantwoord. Het verlies als gevolg van de bijzondere waardevermindering wordt in mindering gebracht op de geamortiseerde kostprijs. Een terugname van een bijzondere waardevermindering geschiedt tot maximaal de geamortiseerde kostprijs die zou zijn bepaald als geen sprake zou zijn geweest van een bijzondere waardevermindering.

Bijzondere waardevermindering van vaste activa

De stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Een bijzonder waardeverminderversverlies wordt direct als een last verwerkt in het exploitatieoverzicht. Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke verliezen als gevolg van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt hiermee bij de waardering rekening gehouden. Eventuele rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder de schulden aan kredietinstellingen onder de kortlopende schulden.

Algemene Reserve

Deze post betreft de niet-gebonden reserve die voortkomt uit de door (semi-)overheidsinstellingen gefinancierde activiteiten.

De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van de stichting. Deze wordt opgebouwd uit de resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de gerealiseerde baten en de werkelijk gemaakte lasten. In geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht.

Bestemmingsreserves

Hieronder zijn opgenomen de reserves die bedoeld zijn voor specifieke toekomstige uitgaven die uit de huidige beschikbare middelen gedekt moeten worden, waarbij om die reden door het bestuur een beperktere bestedingsmogelijkheid is aangebracht. De gehanteerde bestemmingsreserves zijn uit private en publieke middelen verkregen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

In afwijking van hoofdstuk 212 Materiële vaste activa, paragraaf 4, alinea 451, van de richtlijnen voor de jaarverslaglegging is het voor onderwijsinstellingen voor de boekjaren 2019 t/m 2021 toegestaan de jaarlijkse toevoegingen aan de voorziening groot onderhoud te bepalen op basis van het voorgenomen groot onderhoud gedurende de gehele planperiode van het groot onderhoud op het niveau van het onderwijsband gedeeld door het aantal jaren waaruit deze planperiode bestaat, voor zover deze methode reeds in 2017 werd toegepast en indien is gewaarborgd dat de voorziening groot onderhoud gedurende de planperiode niet op enig moment negatief wordt. Stichting Pallas maakt van deze overgangsregeling gebruik.

Voorziening ambtsjubileum

Op basis van Richtlijn 271 van de Raad van de Jaarverslaggeving is een voorziening opgenomen voor verplichtingen uit hoofde van toekomstige uitkeringen bij ambtsjubilea voor personeelsleden.

Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van ambtsjubilea is een voorziening gevormd. De voorziening is opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband en is afhankelijk van de ingeschatte blijfkans en gemiddelde salarisstijging. Betaalde bedragen inzake jubileum worden ten laste van deze voorziening gebracht. Bij het contant maken is een rente van 1% als disconteringsvoet gehanteerd.

Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van ambtsjubilea is een voorziening gevormd. De voorziening is bepaald op basis van € 755 per FTE per jaareinde. Betaalde bedragen inzake jubileum worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening Duurzame Inzetbaarheid

Deze voorziening is gevormd ter dekking van (mogelijke) aanwending van de door het personeel opgebouwde spaarverlof rechten. In de berekeningen is rekening gehouden met een verwachte opnamekans.

Onderhoudsvoorziening

Deze voorziening wordt gevormd ter dekking van groot planmatig onderhoud. Dagelijks onderhoud wordt rechtstreeks ten laste van het exploitatieoverzicht gebracht. De meerjarenonderhoudsvoorziening is gevormd op basis van dotaties en verminderd met uitgaven voor groot onderhoud.

Schulden

Opgenomen leningen en schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Grondslagen voor de bepaling van het exploitatieoverzicht

Baten

Onder baten wordt verstaan de van overheidswege ontvangen (normatieve) bijdrage OCW, overige OCW subsidies en overige overheidsbijdragen, alsmede de van derden ontvangen overige bijdragen. De baten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht, gebaseerd op de tot balansdatum in het kader van de dienstverlening gemaakte kosten in verhouding tot de geschatte kosten van de totaal te verrichten dienstverlening.

Personele lasten

Onder de personele lasten worden de lasten opgenomen van de personeelsleden die in dienst zijn van de rechtspersoon, alsmede de overige personele lasten die betrekking hebben op onder andere het inhuren van extra personeel, scholingskosten en bedrijfsgezondheidszorg.

Pensioenen

De onderwijsinstelling heeft haar pensioenregeling ondergebracht bij bedrijfstakpensioenfonds ABP. De pensioenverplichtingen uit de regeling worden gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in het exploitatieoverzicht verantwoord.

Voor bestaande verplichtingen (anders dan de te betalen premies) jegens de pensioenuitvoerder en/of werknemers wordt een voorziening opgenomen (indien relevant).

Ultimo 2021 en 2020 waren er voor de stichting geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie. Ultimo 2020 was de beleidsdekkingsgraad van het ABP 87,6%. De beleidsdekkingsgraad eind 2021 is 102,8%. De overheid eist een beleidsdekkingsgraad van 104,2% of hoger. Hiermee voldoet de beleidsdekkingsgraad niet aan de minimale vereisten van de toezichthouder.

Afschrijvingen

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Indien een schattingswijziging plaatsvindt

van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Lasten

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende ontvangen en betaalde rente-ontvangsten en -uitgaven van uitgegeven en ontvangen leningen en overige kredietfaciliteiten.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen.

Ontvangen en betaalde interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

B2 Balans per 31 december 2021

(na bestemming van het resultaat over 2021)

1	Activa	31-12-2021	31-12-2020
	Vaste activa		
<u>1.2</u>	<u>Materiële vaste activa</u>		
1.2.1	Gebouwen en terreinen	4.812.230	4.951.110
1.2.2	Inventaris en apparatuur	891.940	965.020
1.2.3	Andere vaste bedrijfsmiddelen	106.880	119.430
1.2.4	In uitvoering	14.740	73.980
1.2	Materiële vaste activa	5.825.790	6.109.540
<u>1.3</u>	<u>Financiële vaste activa</u>		
1.3.8	Overige vorderingen	-	26.000
1.3	Financiële vaste activa	-	26.000
	Totaal vaste activa	5.825.790	6.135.540
	Vlottende activa		
<u>1.5</u>	<u>Vorderingen</u>		
1.5.1	Debiteuren	131.320	125.690
1.5.2	Ministerie OCW	1.008.520	953.590
1.5.7	Overige vorderingen	121.770	135.200
1.5.8	Overlopende activa	64.270	571.360
1.5	Vorderingen	1.325.880	1.785.840
<u>1.7</u>	<u>Liquide middelen</u>		
1.7.1	Kassen	2.160	2.270
1.7.2	Banken	7.432.320	4.115.360
1.7	Liquide middelen	7.434.480	4.117.630
	Totaal vlottende activa	8.760.360	5.903.470
	Totaal activa	14.586.150	12.039.010

2	Passiva	31-12-2021	31-12-2020
<u>2.1</u>	<u>Eigen vermogen</u>		
2.1.1	Algemene Reserve	2.997.360	2.687.440
2.1.2	Bestemmingsreserve publiek	475.690	-
2.1.3	Bestemmingsreserve privaat	2.976.010	2.976.010
2.1	Eigen vermogen	6.449.060	5.663.450
<u>2.2</u>	<u>Voorzieningen</u>		
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	208.860	186.610
2.2.3	Overige voorzieningen	3.885.830	3.288.360
2.2	Voorzieningen	4.094.690	3.474.970
<u>2.4</u>	<u>Kortlopende schulden</u>		
2.4.3	Crediteuren	236.410	164.410
2.4.4	Ministerie van OCW	274.420	385.350
2.4.7	Belastingen en premies soc.verz.	841.920	746.990
2.4.8	Schulden terzake pensioenen	261.010	228.550
2.4.9	Overige kortlopende schulden	1.762.140	566.770
2.4.10	Overlopende passiva	666.500	808.520
2.4	Kortlopende schulden	4.042.400	2.900.590
	Totaal passiva	14.586.150	12.039.010

B3 Exploitatieoverzicht 2021

3	Baten	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
3.1	Rijksbijdragen OCW	22.638.630	20.984.080	20.771.710
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	236.910	231.100	246.970
3.5	Overige baten	1.386.410	1.061.600	1.116.570
	Totaal baten	24.261.950	22.276.780	22.135.250
4	Lasten	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
4.1	Personeelslasten	19.794.180	19.001.180	19.294.650
4.2	Afschrijvingen	528.320	563.350	520.260
4.3	Huisvestingslasten	1.244.110	1.099.590	1.251.030
4.4	Overige lasten	1.876.110	1.558.410	1.694.810
	Totaal lasten	23.442.720	22.222.530	22.760.750
	Saldo baten en lasten	819.230	54.250	625.500-
5	Financiële baten en lasten			
5.1	Financiële baten	-	-	670
5.5	Financiële lasten	33.620	8.450	8.820
	Saldo financiële baten en lasten	33.620-	8.450-	8.150-
	Totaal resultaat	785.610	45.800	633.650-

B4 Kasstroomoverzicht over 2021

Kasstroomoverzicht over 2021	Referentie	2021	2020
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Saldo baten en lasten		819.230	625.500-
Aanpassingen voor:			
- Afschrijvingen	4.2	528.320	520.260
- Mutaties voorzieningen	2.2	619.720	342.780
Veranderingen in vlottende middelen:			
- Vorderingen (-/-)	1.5	459.960	407.140-
- Kortlopende schulden	2.4	1.141.810	247.380
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties		3.569.040	77.780
- Ontvangen interest	5.1	-	670
- Betaalde interest (-/-)	5.5	33.620	8.820
		33.620-	8.150-
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		3.535.420	69.630
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Correctie in uitvoering voorgaand jaar	1.2	73.980	11.050
(Des)investerings materiële vaste activa (-/-)	1.2	318.550-	735.220-
Investeringsubsidies	1.2	-	127.430
Mutaties leningen (-/-)	1.3	26.000	26.000
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		218.570-	570.740-
Mutatie liquide middelen		3.316.850	501.110-
Beginstand liquide middelen	1.7	4.117.630	4.618.740
Mutatie liquide middelen	1.7	3.316.850	501.110-
Eindstand liquide middelen		7.434.480	4.117.630

B5 Toelichting op de balans per 31 december 2021

1	Activa	1.2.1	1.2.2	1.2.3	1.2.4	Totaal
1.2	Materiële vaste activa	Gebouwen en terreinen	Inventaris en apparatuur	Andere vaste bedr.middelen	In uitvoering en vooruitbet.	
	Aanschafprijs	6.537.840	2.387.990	265.110	73.980	9.264.920
	Investeringsubsidies	124.590-	2.840-	-	-	127.430-
	Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	1.462.140	1.420.130	145.680	-	3.027.950
	Stand per 1 januari 2021	4.951.110	965.020	119.430	73.980	6.109.540
	Mutaties 2021					
	Investeringsubsidies	109.380	164.660	29.770	14.740	318.550
	Desinvesteringen	-	-	-	-	-
	Afschrijvingen	248.260	237.740	42.320	-	528.320
	Terugboeking cumulatieve afschrijvingen	-	290.770	14.250	-	305.020
	Saldo mutaties	138.880-	73.080-	12.550-	14.740	209.770-
	Aanschafprijs	6.647.220	2.261.880	280.630	14.740	9.278.450
	Corr in uitvoering voorgaand jaar					73.980-
	Investeringsubsidies	124.590-	2.840-	-	-	127.430-
	Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	1.710.400	1.367.100	173.750	-	3.251.250
	Stand per 31 december 2021	4.812.230	891.940	106.880	14.740	5.825.790

1.3	Financiële vaste activa	Mutaties 2021			
		Stand per 1-1-2021	(Des-) investerings	Resultaat	Stand per 31-12-2021
1.3.8	Overige vorderingen	26.000	-	26.000	-
		26.000	-	26.000	-

1	Vlottende activa	31-12-2021	31-12-2020
1.5	Vorderingen		
1.5.1	Debiteuren	131.320	125.690
	Ministerie van OCW	3.010	-
	Te vorderen personele bekostiging	1.004.700	952.010
	Te vorderen onderwijsachterstandenbeleid	810	1.580
1.5.2	Ministerie van OCW	1.008.520	953.590
	Overige vorderingen	121.770	135.200
1.5.7	Overige vorderingen	121.770	135.200
	Overlopende activa	12.730	47.440
	Vooruitbetaalde kosten	27.820	97.620
	Vooruitbetaalde huisvestingskosten	23.720	426.300
1.5.8	Overlopende activa	64.270	571.360
	Totaal vorderingen	1.325.880	1.785.840

De vorderingen hebben per einde 2021 en 2020 een looptijd korter dan een jaar.

1.7	Liquide middelen	31-12-2021	31-12-2020
1.7.1	Kassen	2.160	2.270
1.7.2	Banken	7.432.320	4.115.360
	Totaal liquide middelen	7.434.480	4.117.630

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de onderwijsinstelling.

2	Passiva	Mutaties 2021			
		Saldo 1-1-2021	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Stand per 31-12-2021
2.1	Eigen vermogen				
2.1.1	Algemene Reserve	2.687.440	309.920	-	2.997.360
2.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)	-	475.690	-	475.690
2.1.3	Bestemmingsreserve (privaat) huisvesting	1.386.880	-	-	1.386.880
2.1.3	Bestemmingsreserve (privaat) overige	1.589.130	-	-	1.589.130
	Totaal eigen vermogen	5.663.450	785.610	-	6.449.060

2.2	<u>Voorzieningen</u>	Stand per 1-1-2021	Mutaties 2021			Stand per 31-12-2021
			Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	
2.2.1	<i>Personeelsvoorzieningen</i>					
	Voorziening jubilea	168.490	30.590	14.580	-	184.500
	Voorziening duurzame inzetbaarheid	16.440	7.910	10-	-	24.360
	Voorziening spaarverlof	1.680	-	-	1.680	-
		186.610	38.500	14.570	1.680	208.860
2.2.3	<i>Overige voorzieningen</i>					
	Onderhoudsvoorziening*	3.288.360	745.040	147.570	-	3.885.830
		3.288.360	745.040	147.570	-	3.885.830
	Totaal voorzieningen	3.474.970	783.540	162.140	1.680	4.094.690

* Waarvan dotatie eigen deel 477.200 en externe dotaties 264.420.

		Onderverdeling saldo per 31-12-2021		Stand per 31-12-2021
		< 1 jaar	> 1 jaar	
2.2.1	<i>Personeelsvoorzieningen</i>			
	Voorziening jubilea	18.370	166.130	184.500
	Voorziening duurzame inzetbaarheid	-	24.360	24.360
		18.370	190.490	208.860
2.2.3	<i>Overige voorzieningen</i>			
	Onderhoudsvoorziening*	287.460	3.598.370	3.885.830
		287.460	3.598.370	3.885.830
	Totaal	305.830	3.788.860	4.094.690

2.4	<u>Kortlopende schulden</u>	31-12-2021	31-12-2020
2.4.3	Crediteuren	236.410	164.410
2.4.4	Ministerie van OCW *	274.420	385.350
	Afdr. / inh. loonheffing	841.110	701.740
	Afdr. / inh. Participatiefonds	250	43.690
	Afdr. / inh. Vervangingsfonds	560	1.560
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	841.920	746.990
	Afdr. / inh. ABP	261.010	228.550
2.4.8	Schulden terzake pensioenen	261.010	228.550
	Overige kortlopende schulden	1.753.030	532.900
	Netto salarissen	9.110	4.970
	Verwerking levensloop	-	28.900
2.4.9	Overige kortlopende schulden	1.762.140	566.770
	Overlopende passiva	21.110	44.300
	Te betalen vakantie-uitkering	611.420	576.480
	Overige subsidies OCW/geoormerkt	-	131.200
	Overige subsidies OCW/niet geoormerkt	33.970	56.540
2.4.10	Overlopende passiva	666.500	808.520
	Totaal kortlopende schulden	4.042.400	2.900.590

* Betreft opleidingsschool Samen Opleidend leren

De kortlopende schulden hebben per einde 2021 en 2020 een looptijd korter dan een jaar.

Model G. Verantwoording subsidies

G1. Subsidies waarbij het eventueel niet aangewende deel van de subsidie, mits de activiteiten volledig zijn uitgevoerd, kan worden besteed aan andere activiteiten waarvoor bekostiging wordt verstrekt

Omschrijving	Toewijzing		De activiteiten zijn ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking geheel uitgevoerd en afgerond
	Kenmerk	Datum	
Lerarenbeurs voor scholing en zij-instromers 2009-2017	2018/2/1035841	30-11-18	J
Lerarenbeurs voor scholing en zij-instromers 2009-2017	2019/2/1216492	13-8-2019	N
Lerarenbeurs voor scholing en zij-instromers 2009-2017	1027220-1	26-11-2019	J
Lerarenbeurs voor scholing en zij-instromers 2009-2017	1027258-1	26-11-2019	N
Samen Opleidend leren	OS-2019-C-013	4-12-2019	N
Inhaal- en ondersteuningsprogramma	IOP-41246 - PO	2-7-2020	J
Inhaal- en ondersteuningsprogramma	IOP2-41246-PO	16-10-2020	J
Lerarenbeurs voor scholing en zij-instromers 2009-2017	1102733-1	30-11-2020	J
Lerarenbeurs voor scholing en zij-instromers 2009-2017	1102759-1	30-11-2020	N
Lerarenbeurs voor scholing en zij-instromers 2009-2017	1102704-1	30-11-2020	N
Lerarenbeurs voor scholing en zij-instromers 2009-2017	1102769-1	30-11-2020	N
Lerarenbeurs voor scholing en zij-instromers 2009-2017	1052372-1	28-2-2020	N
Lerarenbeurs voor scholing en zij-instromers 2009-2017	1102774-1	30-11-2020	N
Extra hulp voor de Klas	2 tijdvakken	2021	J
Lerarenbeurs voor scholing en zij-instromers 2009-2017	1165369-1	27-7-2021	N
Lerarenbeurs voor scholing en zij-instromers 2009-2017	1166088-1	27-7-2021	N

B6 Niet in de balans opgenomen verplichtingen (passief)/niet uit de balans bijkende rechten (actief)

Diensten	Leverancier	Uitgaven		Opmerking
		2020	2021	
Kopiëren	Itec	132.250	-	Contract tot 1 februari 2020
	PCI	26.400	26.000	Contract vanaf februari 2020 tot 1 februari 2025
Personeel	Loyalis	58.110	66.340	Premie 2020 en nabetaling 2019, contract tot 1 januari 2021
	BVS	37.240	89.250	Mantelovereenkomst schooljaar 2019/2020 en 2020/2021
	WVM	22.110	28.130	Arbo, contract onbepaalde tijd
ICT	SGVVS	37.180	39.460	Afname ict-diensten
Overige	VVS	44.060	44.240	Lidmaatschap vereniging voor Vrije scholen

Duurzame inzetbaarheid

In de CAO PO zijn afspraken gemaakt over de duurzame inzetbaarheid (hoofdstuk 8A) en is de BAPO-regeling vervallen. De CAO-regelingen betreffende de duurzame inzetbaarheid, geven medewerkers recht op een basisbudget van 40 uur. Daarnaast is vanaf 57 jaar het sparen van ouderenverlof mogelijk en is er sprake van een overgangsregeling BAPO voor medewerkers vanaf 56 jaar. Uit inventarisatie blijkt dat er enkele medewerkers gebruik zijn gaan maken van sparen met betrekking tot duurzame inzetbaarheid, er is derhalve een voorziening getroffen.

B7 Toelichting op de exploitatierekening over 2021

3	Baten	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
3.1	<u>Rijksbijdragen OCW</u>			
3.1.1	Rijksbijdragen OCW	21.653.270	20.195.680	19.804.980
3.1.2	Overige subsidies OCW	315.640	163.500	172.350
3.1.4	Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen SWV	669.720	624.900	794.380
	Totaal	22.638.630	20.984.080	20.771.710
	<i>Specificatie</i>			
3.1.1	<u>Rijksbijdragen OCW</u>			
	Rijksbijdragen personeel OCW	18.900.480	17.453.410	17.140.510
	Rijksbijdragen materieel OCW	2.752.790	2.742.270	2.664.470
	Totaal	21.653.270	20.195.680	19.804.980
	<i>Specificatie</i>			
	<u>Rijksbijdragen OCW</u>			
	Personele bekostiging	14.717.530	13.429.400	13.247.260
	Personele bekostiging groei	327.500	278.000	253.280
	Personeels- en arbeidsmarktbeleid	3.280.710	3.055.190	2.948.980
	Prestatiebox Primair Onderwijs	426.610	673.190	661.990
	Materiële instandhouding regulier	2.713.830	2.714.570	2.664.470
	Materiële instandhouding groei	38.990	27.700	-
	Aanvullende onderwijsachterstandenbeleid	18.060	17.630	29.000
	Bijz bek. prof. en begel. starters en schooll.	130.040	-	-
	Subtotaal	21.653.270	20.195.680	19.804.980
3.1.2	<u>Overige subsidies OCW</u>			
	Subsidie voor studieverlof	4.910	6.800	11.790
	Subsidie zij-instroom	29.350	-	41.580
	Subsidie inhaal- en ondersteuningsprogramma	252.700	124.900	102.800
	Opleidingschool Samen Opleidend leren	24.030	31.800	16.180
	Bijz bek. asiel. en vreemdelingen 2e-3e-4e jaar	4.650	-	-
	Subtotaal	315.640	163.500	172.350
3.2	<u>Overige overheidsbijdragen en -subsidies</u>			
3.2.1	Gemeentelijke bijdragen	231.240	231.100	243.800
3.2.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	5.670	-	3.170
	Totaal	236.910	231.100	246.970
3.5	<u>Overige baten</u>			
3.5.1	Verhuur	210.380	201.200	209.570
3.5.2	Detachering personeel	96.890	120.500	163.150
3.5.3	Schenking	645.700	574.500	627.880
3.5.5	Ouderbijdragen	21.750	17.500	16.080
3.5.6	Overige	411.690	147.900	99.890
	Totaal	1.386.410	1.061.600	1.116.570

4	Lasten	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
4.1	<u>Personeelslasten</u>			
4.1.1	Lonen en salarissen	18.437.030	17.484.550	17.944.530
4.1.2	Overige personele lasten	1.633.590	1.516.630	1.513.110
4.1.3	Af: uitkeringen	276.440-	-	162.990-
	Totaal	19.794.180	19.001.180	19.294.650
	<i>Uitsplitsing</i>			
4.1.1	<i>Lonen en salarissen</i>			
	Brutolonen en salarissen	13.755.220	12.881.200	13.483.580
	Sociale lasten	2.451.430	2.442.360	2.484.800
	Pensioenpremies	2.230.380	2.160.990	1.976.150
	Totaal	18.437.030	17.484.550	17.944.530
4.1.2	<i>Overige personele lasten</i>			
	Reiskosten (woon- werkverkeer)	88.050	69.540	82.160
	Dienstreizen	30.180	44.700	34.940
	Gratificaties	14.570	-	10.310
	Verhuiskosten	7.630	-	-
	Personeel niet in loondienst	755.250	693.200	766.550
	Vrijwilligersvergoeding	54.950	83.950	68.900
	Onderzoeken/begeleidingsdienst	108.810	76.040	75.490
	Dotatie personele voorzieningen	36.820	5.000	14.260-
	Scholing	292.220	353.700	231.040
	Personeels- en arbeidsmarktbeleid	59.870	34.100	40.620
	Arbo-dienstverlening	91.440	74.000	88.610
	Overige	93.800	82.400	128.750
	Totaal	1.633.590	1.516.630	1.513.110
	Gemiddeld aantal FTE's	2021	2020	
	- Directie	16,32	15,83	
	- Onderwijzend Personeel	185,91	182,96	
	- Onderwijs Ondersteunend Personeel	60,16	54,58	
		262,39	253,37	
4.2	<u>Afschrijvingen</u>			
4.2.2	Gebouwen	248.260	262.380	245.940
4.2.3	Inventaris en apparatuur	237.740	254.640	233.890
4.2.5	Leermiddelen	42.320	46.330	40.430
	Totaal	528.320	563.350	520.260

4.3 Huisvestingslasten

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
4.3.1 Huur	165.480	140.900	154.700
4.3.3 Onderhoud	113.150	104.440	155.480
4.3.4 Energie en water	231.590	217.370	218.230
4.3.5 Schoonmaakkosten	57.020	60.200	70.380
4.3.6 Heffingen	48.300	52.480	48.620
4.3.7 Dotatie onderhoudsvoorzieningen*	477.200	478.000	551.800
4.3.8 Overige huisvestingslasten	151.370	46.200	51.820
Totaal	1.244.110	1.099.590	1.251.030

* Dotatie eigen deel.

4.4 Overige lasten

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
4.4.1 Administratie en beheerslasten	662.860	418.320	453.260
4.4.2 Inventaris en apparatuur	230.470	208.300	220.200
4.4.4 Overige	982.780	931.790	1.021.350
Totaal	1.876.110	1.558.410	1.694.810

Uitsplitsing

4.4.1 Administratie en beheerslasten

Administratie- en advieskosten	283.310	271.400	267.780
Accountantskosten *	14.290	12.000	13.610
Kantoorbenodigdheden	9.160	6.330	6.710
Reis- en verblijfkosten	2.790	7.490	10.240
Telefoonkosten	22.910	29.600	24.820
Portokosten	5.310	5.800	8.190
Overige beheerslasten	286.440	51.700	63.360
Juridische ondersteuning	38.650	34.000	58.550
Totaal	662.860	418.320	453.260

* *Specificatie honorarium accountant*

- onderzoek jaarrekening	14.290	12.000	13.460
--------------------------	--------	--------	--------

4.4.2 Inventaris en apparatuur

Inventaris en apparatuur	27.350	22.900	30.540
ICT-verbruikskosten	82.270	81.900	87.420
ICT-licenties	120.850	103.500	102.240
Totaal	230.470	208.300	220.200

4.4.4 Overige

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
Wervingskosten	50.520	10.820	39.770
Representatiekosten	15.010	21.700	12.680
Schoolse activiteiten	15.210	23.000	15.740
Muziek/Toneel/Jaarfeest	32.390	33.800	33.030
Voeding kleuterklassen	38.530	29.900	22.250
Klassenbudget	12.220	18.200	12.370
Buitenschoolse activiteiten	54.210	54.340	43.720
PR/Schoolkrant	74.650	61.700	56.980
Bijdragen aan/vanuit SWV	53.620	34.700	37.380
Verzekeringen	18.960	9.000	8.910
Abonnementen	148.000	129.290	136.320
Medezeggenschapsraad	4.910	5.730	5.960
GMR	6.830	4.000	920
Verbruiksmateriaal onderwijs	373.620	406.900	373.890
Handwerk materiaal	15.260	17.000	17.140
Handenarbeid	5.670	8.370	3.020
Euritmie	220-	3.140	2.060
IB/RT Materiaal	20.720	20.100	23.920
Kopieerkosten	42.670	40.100	175.290
Totaal	982.780	931.790	1.021.350

5.1 Financiële baten

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
Rentebaten	-	-	670
Totaal	-	-	670

De rentebaten zijn de renten van de spaarrekening en rekeningcourant.

5.5 Financiële lasten

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
Rente- en bankkosten	33.620	8.450	8.820
Totaal	33.620	8.450	8.820

De rente- en bankkosten bestaan hoofdzakelijk uit de in rekening gebrachte kosten van het aanhouden van een spaarrekening en rekening-courant.

B8 (Voorstel) bestemming van het exploitatiesaldo

Het exploitatieresultaat over het jaar 2021 bedraagt € 785.610 positief.

Het bestuur heeft besloten het exploitatieresultaat als volgt te onttrekken dan wel toe te voegen aan de volgende reserves:

	Stand 1-1-2021	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Stand 31-12-2021
Algemene Reserve	2.687.440	309.920	-	2.997.360
Bestemmingsreserve (publiek)	-	475.690	-	475.690
Bestemmingsreserve (privaat)	2.976.010	-	-	2.976.010
	5.663.450	785.610	-	6.449.060

	Stand 1-1-2021	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Stand 31-12-2021
<i>Bestemmingsreserve (publiek)</i>				
NPO	-	475.690	-	475.690
	-	475.690	-	475.690
<i>Bestemmingsreserve (privaat)</i>				
Huisvesting	1.386.880	-	-	1.386.880
Overige	1.589.130	-	-	1.589.130
	2.976.010	-	-	2.976.010
Totaal Bestemmingsreserves	2.976.010	475.690	-	3.451.700

B9 Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die aanleiding geven hier te worden vermeld.

B10 Overzicht verbonden partijen

Overige verbonden partijen (minderheidsbelang en geen beslissende zeggenschap)

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel
Stichting Vrienden van Pallas	Stichting	Gemeente Uden

B11 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

WNT-verantwoording 2021 Pallas

Het voor Pallas toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2021 € 149.000

Met een totaal aan complexiteitspunten van 8, nader gespecificeerde als volgt:

- Baten	4
- Leerlingen	3
- Onderwijssoorten	1
Totaal	8

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de de 13e maand van de functievulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2021			
bedragen x € 1	W.Kasbergen	E. Swinkels	
	Voorzitter College van Bestuur	Controller	
Functiegegevens			
Aanvang en einde functievulling in 2021	01-01 31-12	01-01 31-12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,000	0,800	
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 94.028	€ 60.975	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 18.966	€ 11.275	
Subtotaal	€ 112.994	€ 72.250	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 149.000	€ 119.200	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	€ -	€ -	
Totale bezoldiging	€ 112.994	€ 72.250	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan		nvt	nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling		nvt	nvt

Gegevens 2020				
bedragen x € 1	W.Kasbergen	E. Swinkels	C.F.M. Boogert	
	Voorzitter College van Bestuur	Controller	Controller	
Functiegegevens				
Aanvang en einde functievulling in 2020	01-01 31-12	01-01 31-12	01-01 01-04	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,000	0,800	0,400	
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja	
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 93.711	€ 60.319	€ 12.871	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 15.478	€ 9.947	€ 1.378	
Subtotaal	€ 109.189	€ 70.266	€ 14.249	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 143.000	€ 114.400	€ 14.300	
Totale bezoldiging	€ 109.189	€ 70.266	€ 14.249	

1b. Leidinggevende topfunctionaris zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12.

Gegevens 2021	
bedragen x € 1	M. Jacobs
Functiegegevens	Waarnemend bestuurder
Kalenderjaar	2021
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	2-11 28-11
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	1
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	68,25
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€199
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€27.700
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€13.632
Bezoldiging	
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	Ja
Bezoldiging in de betreffende periode	€9.450
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€9.450
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	nvt
Totale bezoldiging, exclusief BTW	€9.450
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Gegevens 2021										
bedragen x € 1	C. Veltkamp	S. Pot	M. v.d. Heijden	M. v.d. Lisdonk	M. Wiggers de Vries	W. Groot	W. Broekhuijsen	M. Dibbets		
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Vice-voorzitter	Lid	Lid		
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01-01 31-12	01-01 31-12	01-01 30-9	01-01 31-12	01-01 31-12	01-01 31-12	1-9 31-12	1-10 31-12		
Bezoldiging										
Totale bezoldiging	€ 6.135	€ 3.068	€ 2.301	€ 3.068	€ 3.068	€ 3.108	€ 767	€ 767		
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 22.350	€ 14.900	€ 14.900	€ 14.900	€ 14.900	€ 14.900	€ 14.900	€ 4.967	€ 3.725	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	

Gegevens 2020							
bedragen x € 1	C. Veltkamp	S. Pot	M. v.d. Heijden	M. v.d. Lisdonk	M. Wiggers de Vries	W. Groot	
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Vice-voorzitter	
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01-01 31-12	01-01 31-12	01-01 31-12	01-01 31-12	01-01 31-12	01-01 31-12	
Bezoldiging							
Totale bezoldiging	€ 6.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.700	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 21.450	€ 14.300	€ 14.300	€ 14.300	€ 14.300	€ 14.300	

2. Toelichting bij het samenstellen van de WNT verantwoording

Bij de samenstelling van de in deze paragraaf opgenomen verantwoording uit hoofde van de WNT zijn de Beleidsregels van toepassing WNT d.d. 26 februari 2014, inclusief de wijzigingen van 12 maart 2014, van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties als uitgangspunt gehanteerd.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2021 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

C Overige gegevens

C1 Controleverklaring

D Bijlage

1. Bijlage Jaarverslag Raad van Toezicht
2. Bijlage Jaarverslag GMR
3. Bijlage overzicht scholen Stichting Pallas
4. Tekenblad

Bijlage 1 Jaarverslag 2021 Raad van Toezicht Stichting Pallas

Jaarverslag Raad van Toezicht 2021

2021 was een tweede jaar dat gedomineerd is door de coronasituatie. Flexibiliteit en wendbaarheid is gevraagd van allen werkzaam binnen Pallas om de continuïteit en begeleiding voor de leerlingen zo goed mogelijk vorm te geven. Daarnaast hebben wij groot respect voor de grote inzet waarmee gewerkt is aan het doorontwikkelen van de organisatie en het leidinggevend team van Pallas.

De stichting wordt bestuurd door het College van Bestuur (later te noemen bestuurder), met de Raad van Toezicht in de intern toezichthoudende rol met een scheiding tussen de functies van bestuur en intern toezicht in twee verschillende organen.

De functie van bestuur berust bij het College van Bestuur, de functie van intern toezicht bij een Raad van Toezicht ('het intern toezichtsorgaan' als bedoeld in de code Goed Onderwijsbestuur PO).

De leden van de Raad van Toezicht bezitten samen deskundigheid op bestuurlijk, maatschappelijk, financieel, personeel, organisatorisch en onderwijskundig terrein. De leden staan onafhankelijk ten opzichte van personen en deelbelangen, ze voelen zich verbonden met het vrijeschoolonderwijs en onderschrijven de code Goed Onderwijsbestuur PO.

Samenstelling

Het bestuur van de stichting is in handen van mevrouw W. Kasbergen. Gedurende een periode van ongeveer zes weken afwezigheid is de rol van mevrouw Kasbergen waargenomen door de heer M. Jacobs.

De samenstelling van de Raad van Toezicht is in de loop van 2021 gewijzigd. Mevrouw van der Heijden heeft haar rol in oktober 2021 losgelaten. Mevrouw Groot heeft geen gebruik gemaakt van haar hernoembaarheid en is afgetreden op 1 februari 2022. Wij zijn blij met de nieuwe leden van de raad, te weten mevrouw W. Broekhuijsen en mevrouw M.L. Dibbets.

Leden, functies en datum van aftreden op 31 december 2021 waren:

Raad van Toezicht	Functie	aftredend per	herbenoembaar
mevrouw C. Veltkamp	voorzitter	01-01-2025	nee
mevrouw W. Groot	vicevoorzitter	01-02-2022	n.v.t.
mevrouw R. van der Heijden	lid	01-10-2021	n.v.t.
mevrouw S. Pot	lid	01-01-2023	nee
de heer M. van de Lisdonk	lid	01-01-2026	nee
de heer M. Wiggers de Vries	lid	01-01-2024	ja
mevrouw M.L. Dibbets	lid	01-09-2025	Ja
mevrouw W. Broekhuijsen	lid	01-09-2025	Ja

Interne organisatie:

De Raad van Toezicht kent vier commissies. Reglementen en taakbeschrijving zijn vastgelegd en opgenomen in de Pallasmap.

Samenstelling Remuneratiecommissie:

de heer M. Wiggers de Vries en mevrouw C. Veltkamp.

Samenstelling Auditcommissie:

de heer M. van de Lisdonk en mevrouw R. van der Heijden tot 1 oktober 2021 en vanaf 1 oktober 2021 mevrouw M.L. Dibbets.

Samenstelling Commissie Goed Bestuur:

mevrouw W. Groot, mevrouw S. Pot en mevrouw C. Veltkamp.

Samenstelling Commissie Onderwijskwaliteit:

Mevrouw S. Pot.

De commissies voeren overleg met de bestuurder op hun terrein en bereiden de agendapunten betreffende hun aandachtsgebied voor. Tevens kunnen zij gevraagd en ongevraagd fungeren als adviseur van de bestuurder.

Vanaf 2021 is de Commissie Onderwijskwaliteit losgemaakt uit de Commissie Goed Bestuur, om het gesprek over de onderwijskwaliteit expliciet te kunnen voeren.

Vergaderingen

De Raad van Toezicht is in 2021 vijfmaal in vergadering bijeen geweest met de bestuurder. De vergaderingen werden genotuleerd door een externe notulant. Wegens corona verliepen de beraadslagingen in januari, maart, juni en december via Teams. In oktober is de raad live bijeen gekomen.

De agenda's voor de vergaderingen werden door de voorzitter in samenspraak met de bestuurder opgesteld. Tijdens de RvT-vergaderingen was de bestuurder aanwezig. Alleen op de momenten, dat de leden van de RvT overlegden over het functioneren van de bestuurder, was de bestuurder niet aanwezig.

Informatie over de vorderingen en resultaten van de stichting en vanuit de scholen

In elke vergadering rapporteert de bestuurder via mededelingen over de vorderingen en resultaten in de stichting inzake de voortgang en kwaliteit van het onderwijs, het werkgeverschap en de bedrijfsvoering. Indien nodig werd specifieke informatie van een school verstrekt.

In 2021 is het kwaliteitskader gehanteerd op basis van door de Raad van Toezicht vastgestelde uitgangspunten voor de navolgende monitorinstrumenten:

- De MARAP-systematiek geeft zicht op de bedrijfsvoering en de voortgang van de jaarplannen. In samenspraak met de auditcommissie werkt de bestuurder aan een meer beleidsrijke verslaglegging in de MARAP. Dit is een plezierige ontwikkeling en zal ook in 2022 nog verder doorontwikkeld worden.
- De opbrengstmonitor-systematiek geeft zicht op de onderwijsopbrengsten en wordt met name in de Commissie Onderwijskwaliteit besproken.
- Schooljaarplangesprekken zijn in 2021 ingezet als instrument voor het bestuurlijk toezicht per school gericht op met name de kwaliteitsgebieden onderwijsproces, schoolklimaat en kwaliteitszorg & ambitie.
- De review-systematiek is bedoeld als instrument voor zelfevaluatie van de scholen met en door elkaar. Door de corona situatie hebben geen zelfevaluaties met behulp van de blik vanuit de collega-school plaatsgevonden. Voornemen is de jaarlijkse schoolevaluatie van het schooljaarplangesprek te benutten als richtinggevend document in de review en deze in 2022 weer te prioriteren.

Toezicht op besteding van de middelen

De Raad van Toezicht ziet toe op rechtmatige verwerving en besteding en de doelmatige besteding van de middelen van de stichting. De Raad van Toezicht keurt daartoe de begroting en de jaarrekening goed. In samenspraak met de Auditcommissie werkt de bestuurder aan een meer beleidsrijke begrotingscyclus, samenhangend met de strategische beleidsplanning. De Raad van Toezicht ontvangt managementinformatie van de bestuurder en ziet toe op een goede werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen. De Raad van Toezicht draagt er zorg voor dat het salaris van de bestuurder binnen de WNT-norm blijft.

Informatie vanuit de geledingen

Voor de kennis over de scholen in de stichting is de Raad van Toezicht in eerste instantie afhankelijk van de informatie die de bestuurder verstrekt. Zowel de bestuurder als de Raad van Toezicht hechten aan meer bronnen van informatie. Hiertoe worden jaarlijks bijeenkomsten met verschillende gremia binnen de stichting en schoolbezoeken georganiseerd.

Een afvaardiging van de Raad van Toezicht heeft gesproken met een afvaardiging van de GMR, gericht op de gang van zaken binnen de stichting de samenwerking met de bestuurder en met de Raad van Toezicht, de doorontwikkeling van het beleid van de stichting in het voorgenomen strategisch beleidsplan 'Maatschappelijk kunstenaarschap'.

GMR en Raad van Toezicht weten elkaar te vinden.

De Raad van Toezicht heeft deelgenomen aan een bijeenkomst met de schoolleiders, de GMR, collega's van het stafbureau en bestuurder en met hen naast ontmoeten, ook te reflecteren op het onderwijs vanuit kansen en bedreigingen.

Enkele leden namens de Raad van Toezicht, meestal de leden van de commissie Goed Bestuur voeren, ter voorbereiding op de nieuwe bestuurlijke jaargenda, bilaterale gesprekken met een afvaardiging uit de GMR en uit

het Pallas Schoolleiders Overleg (PSO). Dit gesprek is bedoeld om de bestuurder te adviseren rond de prioritering in de bestuursagenda 2021 vanuit het strategisch beleidsplan.

In de Raad van Toezicht wordt verslag gedaan en worden eventueel adviezen aan de bestuurder geformuleerd.

Schoolbezoeken

Sinds 2014 leggen twee of drie leden van de Raad van Toezicht werkbezoeken aan individuele scholen af. Elk lid van de Raad van Toezicht brengt bij voorkeur minimaal één werkbezoek per schooljaar.

In overleg met de schoolleider wordt een programma opgesteld, dat in ieder geval bevat: gesprek met schoolleider, enkele klasbezoeken, gesprek over de ervaringen en adviezen van de schoolleider aan de Raad van Toezicht. Van elk bezoek wordt verslag gedaan in de eerstvolgende vergadering.

In 2021 is een online bezoek aan De Zilverlinde in Roosendaal gebracht, waarbij is gesproken met schoolleiding, intern begeleider, een leerkracht en enkele leerlingen. De leden van de Raad van Toezicht hebben niet hun intentie kunnen waarmaken ieder kwartaal een school te bezoeken.

Beleidsonderwerpen

In 2021 waren de belangrijkste onderwerpen die aan de orde zijn geweest in de Raad van Toezicht:

- Bespreken gevolgen Corona en inzet NPO gelden
- Reflectie op Pallasdoelen, halfweg het jaar
- Bespreken risico's en begeleiding nieuwe schoolleiders
- Bespreken van de ontwikkelde P&C cyclus
- Bespreken opbrengstmonitor
- Bespreken voorgenomen aanpak waar de onderwijskwaliteit onder druk staat
- Bespreken casuïstiek van afzonderlijke scholen
- Bespreking besturingsfilosofie van de bestuurder
- Bespreken voorgenomen wijziging statuten
- Bespreken van het verzuimbeleid
- Bespreking van jaarverslag van de Vertrouwenspersoon
- Bespreking van jaarverslag GMR
- Vaststelling reglement commissie onderwijs
- Bespreken samenwerking Pallas - Istia
- Vaststelling prestatieafspraken CvB 2021
- Bespreken beoordeling en beloning van bestuurder
- Bespreken "blik op Pallas" door de ogen van de interim bestuurder
- Herbenoeming lidmaatschap Raad van Toezicht de heer M. van de Lisdonk
- Benoeming twee nieuwe leden Raad van Toezicht
- Vaststellen geactualiseerd toezichtsplan
- Vaststelling financieel beleidsplan
- Vaststelling inrichting Commissie Onderwijskwaliteit
- Goedkeuring procuratieregeling
- Goedkeuring wijziging klachtenregeling
- Goedkeuring van jaarrekening en bestuursverslag 2021
- Goedkeuring van kaderbrief 2022, formatieplan 2022 en begroting 2022

Commissies

Elke commissie is één of meerdere keren bijeengewoest. Daar zijn beleidsonderwerpen besproken c.q. adviezen geformuleerd.

Remuneratiecommissie

Voor de remuneratiecommissie hebben in 2021 een aantal zaken op de voorgrond gestaan:

- Het volgens het rooster van aftreden werven van twee nieuwe leden voor de RvT

In samenspraak met bureau Rieken en Oomen is voorjaar 2021 gestart met de werving van twee nieuwe leden voor de RvT. Na het samen opstellen van een juiste profielschets en het aanstellen van een sollicitatiecommissie waarin alle geledingen vertegenwoordigd waren (RvT, GMR, PSO) heeft een uitgebreide briefselectie van kandidaten plaatsgevonden. Hierbij viel de kwalitatief en kwantitatief uitgebreide longlist op. Met 4 kandidaten is vervolgens in twee commissies het inhoudelijke gesprek gevoerd waarna een unanieme voordracht aan de RvT heeft plaats-

gevonden. Deze is vervolgens overgenomen door de Raad. Beide beoogde kandidaten zijn vervolgens benoemd in de Raad.

- Het met de bestuurder tussentijds bespreken van de voortgang en het jaarlijkse functioneringsgesprek en de prestatieafspraken met de bestuurder.

Zoals gebruikelijk hebben door het jaar twee gesprekken met de bestuurder plaatsgevonden over het functioneren en de voortgang van de vastgestelde prestatieafspraken. Beide gesprekken hebben in prettige harmonie plaatsgevonden. Waarbij de remuneratiecommissie de doorlopende groei in functioneren en het tot stand komen van de prestatieafspraken heeft besproken met de bestuurder. Dit heeft geleid tot een positieve beoordeling die aan de raad is voorgelegd en bekrachtigd.

- Het gesprek binnen de Remuneratiecommissie en met de RvT over het al dan instellen van een trainee RvT positie binnen de Raad:

Naar aanleiding van de werving van twee nieuwe leden voor de RvT heeft de remuneratiecommissie de RvT een bespreekstuk gestuurd over het mogelijk instellen van een trainee RvT positie binnen de Raad. Binnen de Raad is vervolgens meermaals inhoudelijk gesproken over het voorliggende voorstel. Hierin is uiteindelijk het besluit genomen, gezien de ontwikkeling waar de Raad in zit, nu geen kandidaat RvT positie binnen de Raad in te stellen. Wel staat de Raad in principe open voor een traineeship. Er is besloten over 2 jaar het voorliggende voorstel nogmaals te bespreken en dan opnieuw een besluit te nemen. De Remuneratiecommissie zal in 2024 hiertoe een voorstel aan de RvT doen.

Auditcommissie

De auditcommissie is voor de advisering van de RvT en CvB drie keer bij elkaar gekomen voor overleg met bestuurder en controller. Onderwerpen van gesprek waren onder meer de impact van de gelden van het Nationaal Herstel Onderwijsprogramma, de doorontwikkeling van het financieel beleidsplan en de afronding van de herziening van de procuratieregeling. Halverwege het jaar heeft Ria van der Heijden afscheid genomen van de RvT en het lidmaatschap van de auditcommissie. Marie-Louise Dibbets heeft haar plaats ingenomen. Vanwege de start van Marie-Louise is onder meer extra aandacht geweest voor de hoofdlijnen van het bedrijfseconomische beleid. Er is teruggekeken op de ontwikkelingen van de afgelopen jaren én vooruitgekeken: bijvoorbeeld naar de impact van de wijziging van de bekostingssystematiek (voorbereiding op minder inkomsten). Ook is ingegaan op de verdere ontwikkeling van instrumenten als financieel beleidsplan, kaderbrief, marap en dashboards. Ook is gesproken over de tooling bij het proces van totstandkoming van de instrumenten. Andere onderwerpen zijn geweest: risico's bij individuele scholen en huisvestingszaken. Ook de ten opzichte van het recente verleden verbeterde aanpak van financial control in relatie tot de schoolleiders was onderwerp van gesprek.

Commissie Goed Bestuur

De commissie heeft in 2021 voornamelijk digitaal of telefonisch overleg gehad in petit comité.

Zij besprak daarin de update van de Pallasmap met al haar statuten en reglementen. De inhoud van de Pallasmap is actueel en afspraken over de borging zijn gemaakt.

De commissie heeft zich gebogen over een melding binnen de klokkenluidersregeling. De melding is volgens de procedure afgehandeld. Als lerende organisatie is de casus besproken met bestuurder om lering te trekken uit het proces.

Commissie onderwijs

Deze commissie is nieuw gestart in 2021. Dit is opgenomen in de statuten en het reglement in de update van de Pallasmap.

De commissie heeft in 2021 voornamelijk digitaal overleg gehad in petit comité. De Pallas kwaliteitscyclus is besproken en de commissie heeft het beleidsstuk van feedback voorzien.

Klokkenluidersregeling

De commissie Goed Bestuur heeft in 2022 vastgesteld dat in 2021 één keer gebruik gemaakt is van de klokkenluidersregeling. De melding is volgens procedure afgehandeld.

Klachten

De Raad van Toezicht heeft kennisgenomen van het feit dat in 2021 enkele klachten zijn ingediend en naar behoren zijn afgehandeld. Daar waar de klachten geuit werden bij de bestuurder is de voorzitter van de Raad van Toezicht adequaat geïnformeerd.

Overleg voorzitter Raad van Toezicht en bestuurder

Dit overleg vindt plaats ter voorbereiding van iedere vergadering van de Raad van Toezicht. Dit overleg is tevens een moment dat de bestuurder de voorzitter van de Raad van Toezicht informeert over gebeurtenissen en ontwikkelingen binnen en buiten de stichting en/of de individuele scholen. Daarnaast hebben voorzitter en bestuurder regelmatig contact over relevante ontwikkelingen en gebeurtenissen in de organisatie, vaak telefonisch of via Teams.

Zelfevaluatie

De Raad van Toezicht reflecteert op haar functioneren door middel van zelfevaluatie. De raad heeft deze zelfevaluatie uitgesteld naar januari 2022 om in nieuwe samenstelling live te evalueren en het toezichtsplan van de raad te actualiseren.

Scholing

Onder invloed van de coronamaatregelen is besloten de gezamenlijke studiedag van de raad uit te stellen tot januari 2022. De leden van de raad namen zich voor in 2021 scholingsbijeenkomsten (VTOI) te bezoeken, maar dit is niet gerealiseerd. In 2022 is dit opnieuw het voornemen.

Tot slot

2021 is opnieuw een bijzonder werkjaar geweest, getekend door de coronacrisis. De leden van de Raad van Toezicht zijn voldoende ervaren en deskundig voor hun toezichhoudende werk. De samenwerking, rolverdeling, scholing en zelfevaluatie versterkt een vruchtbare afstemming binnen de Raad van Toezicht gericht op continuïteit in de stichting. In 2021 is de goede werkrelatie met de bestuurder vanuit respect voor ieders positie versterkt. De Raad van Toezicht ziet voortzetting van deze samenwerking in 2022 met vertrouwen tegemoet.

Opgesteld april 2022.

C. Veltkamp, voorzitter Raad van Toezicht

Bijlage 2 Jaarverslag 2021 GMR Stichting Pallas

Jaarverslag GMR 2021

Een goede schoolpraktijk zonder medezeggenschap is nauwelijks voor te stellen. De gezamenlijke inbreng in de medezeggenschapsraad (MR) van personeel en ouders bepaalt de kwaliteit van het onderwijs op school en vergroot het draagvlak van het beleid. De gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) heeft een rol bij alle aangelegenheden die van gemeenschappelijk belang zijn voor alle scholen of een meerderheid van de scholen van Stichting Pallas. In dit jaarverslag doet de GMR verslag van zijn werkzaamheden in 2021.

Voorwoord door Zyxcban Wolfs, voorzitter GMR Pallas, april 2022

De GMR zet zich in voor het bewaken van de balans tussen leefwereld en systeemwereld. Daarbij streven we naar totstandkoming van beleid, procedures en hiërarchische verhoudingen binnen Stichting Pallas die aansluiten op de doelstellingen van Rudolf Steiners sociale driegeleding. Beleid, procedures en hiërarchische verhoudingen moeten daarom de volgende toets doorstaan:

- Dienend zijn aan de mens met nadrukkelijke ruimte voor ontwikkeling van kennis en vaardigheden, met als hoger doel het bewerkstelligen van een zelfstandig geestesleven.
- De rechten beschermen en plichten handhaven van alle bij ons onderwijs betrokken actoren, waarbij enkel algemeen menselijke belangen relevant zouden moeten zijn in de uitwerking ervan.
- Een rechtvaardige verdeling van welvaart en kapitaal nastreven, met nadrukkelijke aandacht voor economische solidariteit binnen onze gemeenschap.

Organisatie GMR

De zittingstermijn van de leden van de GMR is drie jaar en loopt van 24 november 2020 tot 24 november 2023. Samenstelling van de GMR in 2021:

Leden personeelsgeleding:	Leden oudergeleding:
Bert Cordewener Meander Nijmegen	Ben Schaap Zwanenridder in Wageningen
Peer Stas Vrije school Brabant in Eindhoven	Frieda Steep Vrije school Peelland in Helmond
Zyxcban Wolfs Bernard Lievegoed School in Maastricht	Vacature

De voorzitter van de GMR is Zyxcban Wolfs. Tot 1 juli was Okke de Groote plaatsvervangend secretaris. De verslagen van de GMR werden tot en met 15 maart gemaakt door notulist Lean de Pree. Vanaf juni wordt de GMR ondersteund door een ambtelijk secretaris in de persoon van Constance Pijnenburg.

Het bevoegd gezag is de overlegpartner van de medezeggenschapsraad (MR). Het bevoegd gezag is het college van bestuur van Pallas. Voor de MR-en treedt de schoolleider op namens het bevoegd gezag. Voor de GMR is bestuurder Wanda Kasbergen de overlegpartner.

Pallas is verdeeld in drie clusters van scholen. Elk cluster van scholen kiest 1 lid voor de oudergeleding en 1 lid voor de personeelsgeleding van de GMR. Zij vertegenwoordigen de MR-en in het cluster.

Cluster zuid

(Bernard Lievegoedschool in Maastricht, Helianthus in Heerlen, Christophorus in Roermond, Rudolf Steinerschool in Venlo en Talander in Sittard). Wordt vertegenwoordigd door Zyxcban. Voor de oudergeleding is een vacature.

Cluster noord & west

(Vuurvogel in Ede, De Zwanenridder in Wageningen, Johannesschool in Tiel, De Zilverlinde in Roosendaal, De Strijene in Oosterhout, Meander in Nijmegen, en Basisschool Tiliander in Tilburg). Wordt vertegenwoordigd door Bert en Ben.

Cluster oost

(Vrije School Peelland in Helmond, De Zevenster in Uden, De Driestroom in 's-Hertogenbosch, 't Kleurenbos in Oss en Vrije School Brabant in Eindhoven). Wordt vertegenwoordigd door Peer en Frieda.

GMR vergaderingen

De GMR had in 2021 vijf gezamenlijke vergaderingen, twee overleggen van de personeelsgeleding met de staf en bestuurder, een ontmoeting met de Raad van Toezicht (RvT) en een ontmoeting van de GMR, schoolleidersoverleg (PSO), College van Bestuur (CvB), Raad van Toezicht (RvT) en Staf.

Tijdens de GMR vergaderingen zijn vele onderwerpen aan de orde gekomen zoals:

- Corona en alles wat daar mee samenhang. Te denken valt aan schoolsluitingen, afstandsonderwijs, leerachterstanden, Nationaal Programma Onderwijs (NPO)-gelden, mondkapjes, vaccinatie, vergroting van de afstand tot ouders, werkdruk.
- Personeelsbeleid zoals beleid op het gebied van: mobiliteit, professionalisering, gedragslijn integriteit, richtlijn vergoedingsregelingen, gesprekkencyclus, begeleiden startende leerkrachten, procedure werving en selectie schoolleiders, Inschaling nieuw personeel, de kaders voor vervangingsbeleid, de herwaardering van het functiegebouw Pallas, de invulling van normjaartaken, arbeidsongeschiktheidsverzekering (IPAP).
- Procuratieregeling voor scholen.
- Opbrengstenmonitor M-toets 2020-2021.
- Soevereiniteit van de scholen.
- Wisselingen van schoolleiders en diverse vacatures.
- Verslag van de externe vertrouwenspersonen.
- Aangepaste klachtenregeling.
- De GMR: evaluatie nieuwsbrief GMR, het functioneren van de GMR, professionaliseren medezeggenschap, communicatie met MR-en.
- Emancipatie van jaarfeesten.
- De statutenwijziging van Stichting Pallas.
- Audits privacybescherming AVG.
- Werkgroep toekomstgericht onderwijs met aandacht voor duurzaamheid, social media en diversiteit op allerlei terreinen.
- Financiële onderwerpen zoals: Managementrapportages (maraps), kaderbrief 2022, Financieel beleidsplan 2021-2024, de begroting voor 2022, het bestuursformatieplan, implementatie van meerjarenformatiebeleid en bestuursformatieplan in de begrotingscyclus van Pallas.
- De Pallasmap.

Vanaf juni heeft de GMR na iedere GMR-vergadering een nieuwsbrief uitgebracht voor alle MR-leden en schoolleiders, waarin de besproken onderwerpen werden toegelicht.

Op 3 november nam een afvaardiging van de GMR deel aan de bijeenkomst van schoolleidersoverleg, raad van toezicht, GMR en staf rond het thema Ontmoeting. Elkaar (beter) leren kennen door stil te staan bij de vraag: “Wat is de kracht van het vrijeschoolonderwijs en welk appèl doet de huidige samenleving op het onderwijs”?

Besluiten van de GMR

De GMR stemde in met:

- De kaderbrief 2022.
- De aangepaste klachtenregeling.
- De geactualiseerde statuten van Stichting Pallas.
- De sluiting van de scholen op 10 januari 2022.

De personeelsgeleding van de GMR stemde in met:

- De zij-instroomregeling.
- Het concept functiegebouw.
- De notitie gesprekkencyclus en pilots.
- Kaders voor het begeleiden van startende leerkrachten.
- Professionaliseringsbeleid 2020-2024.
- Het delegeren van de inschalingsbevoegdheid van nieuw personeel naar de controller en de staffunctionaris(sen) van P&O.

De GMR adviseerde over:

- Het afschaffen van de arbeidsongeschiktheidsverzekering IPAP. De GMR ging niet mee in het voorstel.
- Een voorstel voor onderzoek over hoe de vrije scholen van Pallas zich vanuit de antroposofische visie wensen te verhouden ten aanzien van het maatschappelijk debat rondom gelijkwaardigheid en diversiteit

Bijlage 3 Overzicht scholen Stichting Pallas 2021

Naam school	Locatie	Adres website
Bernard Lievegoed School	Maastricht	www.bernardlievegoedschool.com
Vrije School Helianthus	Heerlen	www.vrijeschoolhelianthus.nl
Vrijeschool Talander	Sittard	www.talander.org
Vrijeschool Christophorus	Roermond	www.vrijeschoolroermond.nl
Rudolf Steiner School	Venlo	www.rudolfsteinereducare.nl
Vrije School Peelland	Helmond	www.vrijeschoolpeelland.nl
De Meander	Nijmegen	www.vrijeschoolmeander.nl
De Vuurvogel	Ede	www.vsdevuurvogel.nl
De Zwaneridder	Wageningen	www.zwaneridder.nl
De Zevenster	Uden	www.zevenster-uden.nl
Johannesschool	Tiel	www.johannesschooltiel.nl
De Driestroom	's-Hertogenbosch	www.vsdedriestroom.nl
De Zilverlinde	Roosendaal	www.zilverlinde.nu
De Strijene	Oosterhout	www.destrijene.nl
Vrije School Brabant	Eindhoven	www.spildesterren.nl
Vrije School Tiliander	Tilburg	www.tiliander.nl
't Kleurenbos	Oss	www.kleurenbos.nl

Bestuursbesluit

Vergadering Raad van Toezicht d.d.

Geachte Raad,

Hierbij stel ik u voor de jaarrekening 2021 vast te stellen met een positief saldo van € 785.610 en akkoord te gaan met de verwerking van voornoemd saldo in de reserves conform het voorstel resultaatbestemming.

Uden,.....

Voorzitter College van Bestuur,

W. Kasbergen

Besluit Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht keurt de jaarrekening 2021 goed met een positief saldo van € 785.610 en gaat akkoord met de verwerking van voornoemd saldo in de reserves conform het voorstel resultaatbestemming.

Uden,.....

Voorzitter Raad van Toezicht

C. Veltkamp

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting Pallas

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Pallas te Uden gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pallas per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2021 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2021.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021;
2. de staat van baten en lasten over 2021; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2021 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pallas zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en op grond van de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2021 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2021 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2021.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2021. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2021, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing .

Almelo, 16 juni 2022
Eshuis Registeraccountants B.V.

Was getekend

G.J.H. Oude Voshaar RA